

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**11 EYLÜL SALDIRILARI VE İSLAMOFOBİ:
ABD VE AVRUPA'DA GÖRÜLEN İSLAM KARŞITI
EYLEM VE HAREKETLERİN NEDENLERİ VE
SONUÇLARI**

Murat Erdin
2501013735

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Nuray Mert

İstanbul, 2014

Y Ü K S E K L İ S A N S
T E Z O N A Y I

ÖĞRENCİNİN

Adı ve Soyadı : MURAT ERDİN

Numarası : 2501013735

Anabilim/Bilim Dalı : SİYASET BİLİMİ VE ULUS. İLİŞ.

Tez Savunma Tarihi : 16.10.2014

Danışman : DOÇ. DR. NURAY MERT

Tez Savunma Saati : 13:00

Tez Başlığı : "11 EYLÜL 2001 SALDIRILARI VE İSLAMOFOBİ: ABD VE AVRUPA'DA GÖRÜLEN İSLAM KARŞITI EYLEM VE HAREKETLERİN NEDENLERİ VE SONUÇLARI"

TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği'nin 36. Maddesi uyarınca yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin KABULÜ'NE OYBİRLİĞİ / OYÇOKLUĞUYLA karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- PROF. DR. NEVİN ATEŞ		Kabul
2- PROF. DR. MEHMET ALTAN		Kabul
3- DOÇ. DR. NURAY MERT		Kabul

YEDEK JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- PROF. DR. KEREM ALKİN		
2- DOÇ. DR. BURAK SAMİH GÜLBOY		

11 EYLÜL SALDIRILARI VE İSLAMOFOBİ: ABD VE AVRUPA’DA GÖRÜLEN İSLAM KARŞITI EYLEM VE HAREKETLERİN NEDENLERİ VE SONUÇLARI

Murat ERDİN

ÖZ

İslamofobi olarak tanımlanan “İslam korkusu veya İslam karşıtlığı”nın Avrupa’da ve dünyada yükselme eğiliminde olduğu belirtilmektedir. Bu durum tüm insanlık için bir endişe kaynağıdır.

Düşünce ve ifade hürriyetinin kesin yasalarla garanti altına alındığı Amerika’da bile 11 Eylül 2001 saldırılarından hemen sonra İslam Peygamberi Hazreti Muhammed’i ve İslam dinini “şiddet yanlısı” gösterebilmek için akla hayale gelmedik olaylar yaşandı, aşağılamalar ve ötekileştirmeler yapıldı. Danimarka’da yayınlanan bir günlük gazetede neşredilen Hz.Muhammed karikatürleri Avrupa’daki İslamofobi’nin zirve noktasıydı. Ardından Norveç’te kanlı saldırıyı gerçekleştiren Breivik’in söylemleri medyada boy gösterdi.

Batılı medya organlarında İslam dini ve onun temsilcileri olarak kabul edilen Müslümanlar hakkında çıkan olumsuz haberler İslamofobi eğilimlerini besledi. Saldırıları tetikledi. Bu yönüyle İslamofobi bazı entelektüeller ve akademisyenlerce anti-Semitik benzetmelerle tanımlandı.

Bazı siyasetçiler ve sivil toplum örgütleri de İslam’a yönelik saldırıların, tıpkı Yahudilere yapılan ırkçı saldırılar kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini vurguladılar. Bu konu hala tartışılmaktadır.

İslam'ın Batı'daki olumsuz algısı Haçlı Seferleri'ne kadar uzatılabilir. Ancak özellikle 11 Eylül 2001 New York saldırılarından sonra İslamofobi, dünyanın gündemine bazen çok bazen az olmak üzere hiç çıkmayacak şekilde girmiştir. Uygar dünyaya, üniversitelere, medyaya ve sivil toplum kuruluşlarına düşen görev hiç kuşkusuz, medeniyetler arasında bazı çevrelerce varmış gibi gösterilen uçurumun aslında hiç olmadığını göstermek ve çatışma olarak vurgulanan bazı görüş ayrılıklarının aslında bir farklı yaklaşımlar olduğunu anlatmaktır.

Bu yüksek lisans tezinde tüm bu konular elden geldiğince anlatılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: İslam, İslamofobi, ABD, Avrupa, Korku, 11 Eylül, Terör, Saldırı, Örgüt, Dünya, Müslüman.

9 / 11 ATTACKS AND ISLAMOPHOBIA: THE RESULTS AND CONSEQUENCES OF ACTIONS AND MOVEMENTS AGAINST ISLAM IN THE USA AND EUROPE.

Murat ERDİN

ABSTRACT

Islamophobia is an emerging comparative concept in the social sciences. Yet there is no widely accepted definition of Islamophobia that permits systematic comparative and causal analysis. This article explores how the term Islamophobia has been deployed in public and scholarly debates, emphasizing that the discussions have taken place on multiple registers. It then draws on research on concept formation, prejudice, and analogous forms of status hierarchies to offer a usable social scientific definition of Islamophobia as discriminate negative attitudes or emotions directed at Islam or Muslims. The article discusses the types of indicators that are most appropriate for measuring Islamophobia as well as the benefits of concept development for enabling comparative and causal analysis.

The use of the term “Islamophobia” and hatred for Muslims in various guises have become more rampant since the events of September 11, 2001. The attacks on American soil have brought Americans, Canadians, Europeans and Australians, who have shared values, much closer to attack the religion of Islam itself.

The September 11th attacks, marked a sea change in the level of scrutiny placed upon Muslims in America. The association of Arabs and Muslims with terrorism became the quintessential type evoked in national security debates. Media images of dark-skinned, bearded Middle Eastern men permeated the mainstream media, allowing for formation about Islam as a violent ideology proliferate among Americans otherwise lacking any exposure to Islam, the Middle East, or Muslims. Indeed, the word terrorism axiomatically referred to Muslims, not with

standing the marked growth of militant nativist groups considered to be right wing extremists by the government and anti-hate watch groups.

The aftermath of September 11th has been marked by an increase of special laws that aim to prevent terrorist acts from Muslim extremists. Although many European politicians are keen to argue that all these laws are not against Islam, but against terrorists, the language that they use and actions that they undertake led Muslims to have the opposite impression. As I shall discuss in then ext paragraphs, after September 11th, the myth of a Europe founded on

Islamophobia is part of this process and has socio-political effects that are affecting Muslims as well as non-Muslims.

Since 9/11, eight surveys, most of them conducted by the Pew Forum on Religion and Public Life, show that "unfavorable" views of Muslims have increased. Studies carried out since 9/11 by Pew, the Arab-American Institute, and others show that from 2001 to 2006, "unfavorable" views of Muslims declined, while from 2006 on ward they spiked up wards from 21–24 percent in 2006 to as high as 63 percent more recently. When it comes to Muslims writ large and Islam, the numbers are worse. The American National Election Studies' "feeling thermometer," which use spolling data to measure the "temperature" of certain views, threatening for Muslims fell by 9 points between 2004 and 2012 and of the nine minority groups mentioned, only two were view more negatively than Muslims: at stand illegal immigrants.

Keywords: Islam, Islamophobia, USA, Europe, Muslims, 9/11 Attacks, World, Terrorism, September11, Extremists.

ÖNSÖZ

İslam, Müslümanlık, din ve şiddet kavramları ABD'nin New York kentinde bulunan Dünya Ticaret Merkezi binalarına 11 Eylül 2001'de yapılan saldırılardan sonra dünyanın gündeminde daha sık yer alır oldu. Dünya halkları terörizmin boyutlarını tartışırken, siyasetin ve medyanın kullandığı dil İslam dini ile terörizmi yanyana getiren ifadelerle doluydu. Bu durum kuşkusuz inançlı tüm Müslümanları rahatsız etti. Özellikle Batı'da ortaya çıkan algı, dünyanın en büyük ikinci dini olan İslamiyet'in sanki terörü teşvik eden bazı emir ve hükümlerle dolu olduğu yolundaydı. Sağduyulu politikacılar, bilim adamları ve bazı sivil toplum kuruluşları bunun doğru olmadığını söyleseler de bu rahatsız edici algı büyüdü ve 2001 yılından bugünlere gelindi. Batı üniversitelerinde ve yaygın medya organlarında İslam'ın ne olduğu ve ne olmadığına dair binlerce makale ve köşe yazısı yayımlandı. Yayımlanan kitap sayısı da hayli fazla. İçinde “medeniyet”, “din” ve “inanç” geçen yüzlerce kitap, İslam ile Batı uygarlığı arasındaki ilişkileri sorguladı. Sorgulamaya da devam ediyor. Türkiye’de ise adına “İslamofobi” denilen “İslam korkusu” ya da “İslam karşıtlığı” olarak da söylenebilecek bu kavramla ilgili çalışma sayısı fazla değil. Türkiye halklarını Ortadoğu ve Arap halklarından ayıran en önemli unsurlardan birisi İslamiyet'in demokrasi ve laiklikle bu ülkede içiçe yaşıyor olması. Bunu başaran bir ülke olarak Türkiye'nin İslamofobi'ye uzak ve duyarsız kalmaması gerekiyor. Elinizde tuttuğunuz bu yüksek lisans bitirme çalışması bu nedenle İslamofobi konusunu ele alıyor. İslamofobi'nin kavram olarak ne olduğunu anlamaya çalışıyor, tarihten gelen bazı önyargılara yer veriyor ve ardından 11 Eylül 2001 saldırılarıyla dünyada İslamofobi'nin nasıl tırmanışa geçtiğini anlamaya ve anlatmaya çalışıyor. Konuyla ilgilenen araştırmacılara ve okurlara inşallah yardımcı olabilirim.

Tez konumu fikir olarak ilk söylediğim kişi İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Uluslararası İlişkiler ve Siyaset Bilimi Bölüm Başkanı Prof. Dr. Sayın Toktamış Ateş idi. Rahmetli hocamız benimle yakından ilgilendi, çalışmamın çerçevesini beni konuk ettiği odasında çizdi ve “danışman hocam” olmayı kabul ederek beni onurlandırdı. O zaman, Toktamış hocanın danışmanlığını yaptığı son

öğrencisinin ben olacağımı bilemezdim elbette. Ama maalesef öyle oldu. Toktamış hocanın imzasının bulunduğu ve İ.Ü Yönetim Kurulu'nun da onayladığı danışmanlık belgesini hala bir anı olarak saklarım. Bu çalışmayı da rahmetli hocam Prof. Dr. Toktamış Ateş'e ithaf ediyorum. Kendisine ve çok değerli eşi, kıymetli hocamız Prof. Dr. Nevin Ateş'e, Doç. Dr. Sayın Nuray Mert'e ve İ.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü'ne teşekkürü bir borç bilirim. Çengelköy. 22 Mart 2014

İÇİNDEKİLER

ÖZ	iii
ABSTRACT	v
ÖNSÖZ	vii
KISALTMALAR LİSTESİ	xi
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAM OLARAK İSLAMOFOBİ

1.1. 11 EYLÜL 2001 TERÖR SALDIRILARI	11
1.1.1. Saldırı Sonrası Dünya	12
1.1.2. Medeniyetler Çatışması	14
1.2. ABD’DE İSLAMOFOBİ	14
1.2.1 ABD’deki İslamofobi’nin Düşünsel Dayanakları	23
1.2.2 Bir Film: “Müslümanların Masumiyeti”	28
1.2.3 İslam Önyargısı ve Medeniyetler İttifakı	29

İKİNCİ BÖLÜM

AVRUPA’DA İSLAMOFOBİ

2.1. Fransa	37
2.2 Norveç ve Anders Behring Breivik	42
2.3 Danimarka Karikatür Krizi	43
2.4 İsviçre’de Minare Yasağı	47
2.5 Sivil Toplum Kuruluşları’nın Tespitleri	48
2.6 Avrupa Konseyi’nin Eleştirisi	52
2.7 Almanya	54

2.7.1 Irkçılığın Derin Nefreti: İslam Karşıtlığı ve Müslümanlı Bir Dünya	60
2.7.2 Almanya’da Devletin İslamofobi Karşısındaki Duruşu	61
2.7.3 Hak Eşitliği	62
2.7.4 Geçmişten Bugüne Almanya’daki İslamcı Kuruluşlar	65
2.7.5 İslam Kültür Merkezleri	66
2.7.6 Islamische Gemeinschaft Milli Görüş (IGMG)	66
2.7.7 Almanya’da bir Şeyhülislam: Almanya İslam Konseyi	68
2.7.8 Anadolu Federe İslam Devleti (Kaplancılar)	69
2.7.9 Almanya İslam Arşivi	69
2.7.10 Diğer Örgütler	70

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

HIRİSTİYAN BATI, MÜSLÜMAN DOĞU

3.1. EURO-İSLAM MODELİ	75
3.2. BİR NEFRET SUÇU OLARAK İSLAMOFOBİ	78
3.3. DİNLER ARASI DİYALOG	82
SONUÇ	85
KAYNAKÇA	93

KISALTMALAR LİSTESİ

AAKT	: Almanya Anayasası Koruma Teşkilatı
AB	: Avrupa Birliği
AFDI	: AmericanFreedomDefenceInitiative
AFİD	: Anadolu Federe İslam Devleti
AGİT	: Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı
AİHM	: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AKPM	: Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi
AP	: AssociatedPress
AP	: Avrupa Parlamentosu
CAIR	: TheCouncil on American-IslamicRelations
CIA	: International Information Agency
Dawa	: Irak İslam Davası Partisi
DFK	: Danimarka Halk Partisi
DTİB	: Diyanet İşleri Türk İslam Birliği
IFOP	: InstitutFrançaisd'opinionPublique
IGMG	: İslam Toplumu Milli Görüş Teşkilatı
KRM	: Almanya Müslümanları Koordinasyon Konseyi
NATO	: Kuzey Atlantik Paktı
NPD	: Milliyetçi Demokratik Parti
NSU	: Nasyonal Sosyalist Yer altı
SF	: Sosyalist Halk Partisi
SIOE	: Stop theIslamisation of Europe
TAM	: Türkiye Araştırmalar Merkezi
TBB	: Berlin-Brandenburg Türkiye Toplumu
USAK	: Uluslararası Stratejik Araştırmalar Meclisi
WCC	: Dünya Kiliseler Konseyi

GİRİŞ

1095 yılında Fransa'nın Le Puy kentinde bir konuşma yapan ve Haçlı Seferi çağrısında bulunan Papa II. Urban, bütün Avrupa milletlerini kutsal toprakları (Ortadoğu'yu) "dinsiz sapıklar"ın elinden kurtarmaya davet eder. Papa'nın "dinsiz sapıklar" dediği Müslümanlardır.

12 Eylül 2006 yılında ise, daha sonra Papa seçilecek olan, Kardinal Joseph Ratzinger, Almanya'nın Regensburg Üniversitesi'nde yaptığı bir konuşmada İslam'ı "kılıçla yayılan bir şiddet dini", İslam Peygamberi Hazreti Muhammed'i ise bir "şiddet abidesi" olarak nitelemiştir.

Papa II. Urban ile Kardinal Ratzinger'in sözleri arasında tam 911 yıl vardır. Ancak pek çok batılının gözünde İslam dünyası, aradan geçen 911 yıla rağmen çok fazla değişmiş değildir. İslam yine şiddet dini, Müslümanlar yine potansiyel düşman veya teröristtir.

Haçlı Seferleri'nin neredeyse tamamı Müslümanlara karşı yapılmıştır. Ortaçağ Avrupa'sının Papa ve Kutsal Roma Cermen İmparatoru egemenliği altında birleşik bir "Hristiyanlık Cumhuriyeti" oluşturduğu farz edilirdi. 1087'de Selçuklu Süleyman Şah İznik'e yerleştiğinde Bizans'ın çağrısıyla Haçlı seferleri başladı. Haçlı ideolojisi, Batı Hristiyan birliğinin temel ideolojisi haline geldi. O zaman İslam dünyası Türk Selçuklu egemenliği altındaydı ve Haçlılar onları daima karşılarında bulmaktaydı. Türk adı korkulan fakat aynı zamanda saygı duyulan bir ad olarak Batı Hristiyan dünyasının belleğine o zaman yerleşmiştir.¹

Haçlı Seferleri 1095 yılında başlamış ve sonuncusu 1270 yılında yapılmıştır. Tarihe geçen toplam sekiz Haçlı Seferi'nin çok çeşitli siyasi, ekonomik ve kültürel sonuçları olmuştur. Tarihe Batı'nın Doğu'ya karşı savaşını sembolize eden bir

¹ Halil İnalçık "Doğu Batı" Makaleler 1", 5.Baskı, Doğu Batı Yayınları, Ankara, Kasım 2010, s.215

kampanya olarak geçen Haçlı Seferleri'nin yansımaları günümüzde de sürmektedir. Örneğın 11 Eylül 2001 terör saldırılarından sonra ABD Başkanı George W.Bush, teröristlere karşı başlatacakları savaşı “crusade” olarak tanımlamıştır. Bu tanım, Haçlı Seferleri'nin İngilizcedeki karşılığdır. Bir başka Batılı politikacı, Fransa Dışışleri Bakanı Alain Juppe 3 Nisan 2012'de yaptığı konuşmada Afrika lkesi Mali'nin İslami bir rejime sürüklendiğini belirterek; “Libya'dan Nijerya'ya kadar İslamcı tehlikeye karşı bölgesel karşılık verilmeli ve uluslararası toplum harekete geçmeli” demiştir.

Haçlı Seferleri ruhunun sadece siyasette değil, sporda da kendini gösterdiği grlmektedir. Galatasaray'ın 5 Aralık 2012'de şampiyonlar Ligi grubunda karşılaştığı bir Portekiz takımı olan Sporting Braga, resmi internet sitesinde taraftarlarını maa davet ederken şu ifadeleri kullanmıştır: “Osmanlı'nın torunları Hristiyan dünyanın inşa ettiği en eski kente geliyor. Haydi, Haçlılar göreve !”

İslamiyet'i devlet olarak temsil ettiği düşünülen Osmanlı İmparatorluğu'nun en güçlü olduğu dönemlerde, 1512-1517 yıllarında, toplanan Hristiyan “ekümenik konsil” Türkleri (Müslümanları) Hristiyan milletlerin en önemli düşmanı olarak tanımlamıştır.

Protestan mezhebinin kurucusu olarak kabul edilen Martin Luther'in (1483-1546) Wittenberg Kilisesi'nin kapısına astığı doksan beşmaddelik bildirinin beşincimaddesinde Müslümanlarla savaşmaktan başka bir yol olmadığını” söylemiştir.

nl Fransız yazar Voltaire (1694-1778) nl “Le Fanaticisme or Mahomet le Prophete” adlı oyununda İslam ve onun Peygamberi Hz.Muhammed olumsuz bir şekilde resmedilmiştir.²

² Dönemin Osmanlı Padişahı II. Abdülhamid, İslam Halifesi sıfatıyla oyunun sahnelenmesinin durdurulmasını istemiş ve Fransız Hkmeti bu talebi kabul etmiştir. Bu gelişmenin ardından aynı tiyatro grubu İngiltere'ye gitmiş ve oyunu orada sergilemek için hazırlığa başlamıştır. Bunu haber alan Abdülhamid İngiltere'yi uyarımıştır. İngiltere başlangıçta direndiyse de Abdülhamid'in “cihat” tehdidi zerine İngiliz Hkmeti tıpkı Fransa gibi oyunun sahnelenmesine izin vermemiştir.

İtalyan yazar Dante ise “İlahi Komedyâ” adlı eserinde Hz. Muhammed’i ve Hz. Ali’yi, cehennemde, bölücü ve bozguncuların konulduğu sekizinci kata yerleştirmiştir.

Fransa İmparatoru Napolyon’un 1798 Mısır seferiyle başladığı kabul edilen oryantalizm ise bazı yazarlar tarafından “doğunun daha da Doğululaştırılması” olarak tanımlanmıştır. Oryantalizm Batı’nın gözünden yaratılan bir başka Doğu’dur. “Bon pour l’orient-Doğu için iyidir” sözü bu yaklaşımı gayet güzel özetlemektedir. Edward Said’in Oryantalizm tanımı ise şöyledir: “Oryantalizm, Doğu ile Batı’nın arasındaki derin ayrıma dayalı bir düşünüş biçimidir.”

Oryantalist fikirler arkeolojik kazılarda dakendini göstermiştir. 19.yüzyıl boyunca Osmanlı topraklarını hedefleyen arkeolojik kazı furyasının arkasında çok boyutlu ideolojik yaklaşımlaryatmaktadır.

Bu ideolojinin en önemli unsurlarından biri yerli halkın bu kalıntılarla herhangi bir bağlantısının bulunmadığı, bu mirasın gerçek varisinin Batı medeniyeti olduğu düşüncesidir. Bu düşünce, ortaya çıkarılan eserlerin yerlerinden koparılıp Avrupa’daki müzelere taşınmasına meşruiyet kazandırmıştır. . Doğu’da olmayan bir tarihselliği Batı’ya atfeden bu bakış açısının Oryantalizmle bağlantısı açıktır. Fakat bu ideolojinin arkeolojiyle ilginç bir etkileşimi daha vardır. Kalıntılarla çağdaş Doğu arasındaki binlerce yılın adeta “donmuş” olduğu varsayılmıştır. Çağdaş Yunan ulusu ile antik çağ Yunanlılarını aynı görmeye çalışan bazı Batılılar, kendi medeniyetlerinin temelinde bulunan Hristiyanlık açısından önem taşıyan Hz.İsa’nın ayak izlerini Filistin topraklarında aramıştır.

Bir başka Fransız yazar Andre Gide (1869-1951) yolculuklarında tuttuğu günlüklerde İstanbul’dan da söz etmektedir. Ama gördüklerinden memnun olmamıştır. 1914 tarihli güncesinde Türklerin giydiği kıyafetlerden “çok çirkin” diye söz etmiş başıboş köpeklere şaşırmış, ev ve camilerin mimarisini eleştirmiştir. İstanbul’dan alaycı sözlerle bahsetmiştir.

İslam ve Batı sözcükleri tarihten dine, kültürden sanata ve siyasete kadar pek çok farklı unsuru ifade etmektedir. Bugün İslam denince Batılı insanların zihninde şu

imgeler oluşmaktadır: Arap kıyafetleri, namaz kılan insanlar, şiddet, terör saldırıları ve başını örtmüş kadınlar. Batı'nın İslam algısı aslında onun Avrupa merkezli düşünüş şeklinden kaynaklanmaktadır. Batı medeniyetinin zihninde doğan bu “öteki” düşüncesi hâlihazırda Müslüman ülkeler için yaratılmıştır. İslam'ı yükselen ve fetihçi bir din gibi gören Batı ile Müslüman ülkelerde bile horlanan bir azınlık gibi yaşayan Müslümanlar arasında tuhaf bir asimetri vardır. Çatışma potansiyeli getiren de bu uymazlıktır. Çünkü ister stratejik ve diplomatik düzeyde olsun ister kimlik düzeyinde, bir uzlaşma üzerine düşünme olanağı vermemektedir.³

Haçlı seferleri sonrasında da İslamofobi örneklerini hem siyasette hem de toplumsal ilişkilerde görmeye devam etmekteyiz. Bosna Hersek'te 1857'de Hristiyan köylüler ağır vergilerden şikâyet ederek Osmanlı'ya karşı ayaklanmışlardır. Bir kısmı Avusturya'ya kaçan köylüler, hem Avusturya hükümetine ve hem de Osmanlı elçiliğine başvurarak Islahat Fermanı hükümlerinin Bosna Hersek'te de uygulanmasını istemişlerdir. Avrupa kamuoyu bu ayaklanmaları şiddetle desteklemiş, “Barbar Türklerin zulmettiği Hristiyan köylüler” teması Avrupa basınında günlerce işlenmiştir. Batı kamuoyu tıpkı Yunan ayaklanmasında yaşanan ruh haline benzer bir Haçlı seferi psikolojisine itilmiştir.

Sonunda İstanbul'dan gönderilen bir komisyon yerinde çalışmalara başlamış, “Bosna Hersek Çiftlik Nizamnamesi” 13 Eylül 1859'da yasalaştırılmıştır. Ancak Batı kamuoyunun baskısıyla çıkartılan bu yasa bölgedeki huzursuzlukları gidermemiş ve karışıklık sonunda “93 Harbi”ne neden olmuştur.⁴

Balkanlardaki İslam karşıtlığının devamını dünya, 1993'te başlayan Bosna Hersek iç savaşında bir kez daha görmüştür. Saraybosna'da yaşayan Boşnakların sırf “Türk” ve “Müslüman” kimlikleri nedeniyle öldürülmesi üç yıl sürmüş, daha sonra ABD müdahalesiyle Sırp katliamının önüne geçilmiştir.

³ Olivier Roy, **Küreselleşen İslam**” Metis Yayınları, İstanbul, Ekim 2003, s.29

⁴ Toktamış Ateş, **“Siyasal Tarih”**, Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, Ekim 2004. s.382

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAM OLARAK İSLAMOFOBİ

İslamofobi etimolojik olarak İslam ile Fobi sözcüklerinin birleşmesinden türetilmiştir. Bir psikolojik terim olan “fobi” bilindiği gibi normalde korkulmayacak durum veya objelerden korkulması halini tanımlar. Ancak sözlük anlamı “İslam’a karşı önyargılı olmak veya bu dine karşı gösterilen politik hoşgörüsüzlük⁵” olarak tanımlanan İslamofobi İslam’ın kendisinden korkulan bir kavram olarak değil, çok kültürlülükten ve onun sonuçlarından korkulan bir korku olarak adlandırılabilir. Avrupa’nın Yahudi-Hıristiyan mirası ile çatıştığını söyleyen bazı bilim adamlarının aksine İslamofobi belki de İslami değerlerin Batı değerleriyle karşılaştırıldığında ortaya çıkabilecek olası farklılıklardan korunma güdüsü olarak da değerlendirilebilir.⁶

Her ne kadar islamofobinin İslam dininden ya da mensuplarından korku anlamına gelmediği belirtilse de islamofobi kavramının ele alındığı pek çok kaynakta “korku” kavramı da tanımlamaların içine dahil edilmiş ya da korku ile olan ilgisine değinilmiştir. Örneğin internet ansiklopedisi Vikipedi’ye göre İslamofobi kelime anlamı olarak “İslam korkusu” demektir. Müslümanlara ve İslam dinine karşı sürdürülegelen önyargı ve ayrımcılıktan kaynaklanmaktadır. Müslümanlara karşı duyulan irrasyonel nefret, ayrımcılık, düşmanlık ve kin besleme anlamına gelir. ABD Din Akademisi Başkanı Prof. John L. Esposito’ya göre İslamofobi “kendinden olmayana duyulan kuşku ve kuşkunun getirdiği zayıflıktır. Bu zayıflık korkuyu doğurur.”⁷ Esposito bir başka eserinde ise islamofobiyi Müslümanların din hürriyetini,

⁵ <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/Islamophobia>

⁶ Gabriele Marranci. “**Multiculturalism, Islam and the clash of civilisations theory: rethinking Islamophobia**”. “Culture and Religion: An Interdisciplinary Journal”. S.105-117. Volume 5, Sayı:1, 2004.

⁷ Islamophobia: The Challenge of Pluralism in the 21st Century editör: John L. Esposito, İbrahim Kalın. (s.12) Oxford University Press. 2011

sivil özgürlüklerini ve insan haklarını ayaklar altına alan, nefret suçlarına sıkça yol açan ya da bunların oluşmasına neden olan söz ve eylemler olarak tanımlamıştır.⁸

İslamofobi kavramını Avrupa çerçevesinde ele alan Raymond Taras’a göre ise Avrupa için İslamofobi, kıtanın İslamlaşmasından duyulan hayali korkunun bir ifadesidir. Daha fazla görülmeye başlanan camiler, minareler ve başörtüleri bu korkuyu somutlaştırmaktadır. Göçmenlerle çoğalan bu semboller, Soğuk Savaş sonrası Batı’nın duyduğu yeni endişenin kaynağı olmaktadır. Bazı ülkelerde ırkçı ifadelerin etkisiyle artan bu korku nefrete bile dönüşmekte ve saldırılara neden olmaktadır. Bazı yazarlar günümüzde İslam korkusunu geçmişteki Yahudi nefretine benzetmekle beraber, aynı kavramlar üzerinde yükselen bir benzetme değildir.⁹

Bir başka yaklaşıma göre ise göre İslamofobi dar ve geniş anlamda kullanılmış bir terim olarak öne çıkar. Dar anlamıyla İslamofobi, pek çok yazar ve akademisyenin belirttiği gibi İslam dinine ait olan kavramlardan çekinmek veya korkmaktır. Bu durum İslam dinine karşı önyargılar da üretir ve önyargılar zamanla dışlamaya neden olur. Steinberg’in İslamofobi ile ilgili geniş anlamı ise insan haklarına kadar uzanır. Ayrımcılık, kimlik farklılıklarını reddetmek, dışlamak, kendi aidiyetini en önde tutmak, varsa mensup olduğu dini birinciliğe koyarak dinsel ırkçılık yapmak gibi tüm tanım ve kavramları içerir.¹⁰

İslamofobi “İslam karşıtlığı” anlamına gelmese de zaman zaman bu anlamı çağrıştırmaktadır. İslamofobinin siyasi, dini, tarihi ve sosyo-kültürel pek çok nedeni olabilir. Bu açıdan bakılırsa tarihte yaşanmış olaylar ile söylemlerin gerek İslamofobik davranışların ortaya çıkmasında, gerekse İslam karşıtlığı hakkında bir takım görüşlerin oluşmasında önemli bir rolü bulunmaktadır. Bu anlamda İslamofobinin başlangıcını Haçlı Savaşları yıllarına ve hatta daha geriye İslam’ın başlangıç yıllarına kadar götürmek mümkün olabilir.

⁸ John Esposito. Georgetown Üniversitesi. “Islamophobia : The Challenge of Pluralism in the 21st Century” Oxford Yayınları. s. 18

⁹ Raymond Taras. “Xenophobia and Islamophobia in Europe.” Edinburg University Press. 2011. S. 3-11

¹⁰ Shirley Steinberg, “Teaching About Islamophoa” Peter Lang Publishing. New York 2010. S.9

Avrupa'nın İslam tasavvuru daha çok tehdit algısına dayanmıştır. Bu tehdit algısı özellikle Ortaçağ'da Avrupalının kafasındaki İslam ve Müslüman imajını büyük ölçüde belirlemiş ve günümüze kadar bu imajıniziği görölmeye devam etmiştir. Ortalama bir Avrupalının gözünde İslam özünde şiddete dayalı, kılıç yoluyla yayılmış, irrasyonel, dünyevi ve şehevi arzuları kamçıl原因 ve ötekini asimile ve son tahlilde yok eden bir dindir. Batı'nın İslam ile ilgili "bilinçli cehaleti", Avrupa'nın daha derinlerdeki ben tasavvurunun ve öteki algısının kaçınılmaz bir sonucudur.¹¹

Kendisini tarihin merkezinde, içinde bulunduğı uygarlığı ise insanlığın en ileri aşaması olarak gören Avrupa ve Amerika'nın Müslümanlara, Çinlilere veya Afrikalılara "medenileşmeye" muhtaç, dolayısıyla sömürölmeyi hak eden ilkel toplumlar olarak bakması Oryantalizmin ortaya çıkış sebepleri arasında gösterilebilir, ayrıca Haçlı Seferleri'nde korkulan ancak aynı zamandahayran olunan Doğı, zamanla küçömsenen, hor görölen bir medeniyet haline gelmiştir.

Batı, İslam dünyasının modern ötekisi, Doğı ise Batı'nın geri kalmış, barbar dünyası gibi görölmektedir. Kudüs doğumlu Amerikalı bilim adamı Edward W.Said, "Şarkiyatçılık" adlı kitabında Batı'nın gözünden Doğı imgesini anlatır. "İslam"ın Batı için korkutucu olduğunu belirten Said, tarihten çeşitli örnekler verdiği kitabında Mısır'ın Avrupa geçmişı açısından önemine değinir. İngiltere'nin ve Fransa'nın geçmişteki Mısır işgallerinden bahsederek sözü Şark'ın yönetiminde yer almış, İngiltere'nin 1882-1907 yılları arasındaki Mısır Temsilcisi olan, Lord Cromer'in Şarklı tanımını getirir:

"Zamanında Sir Alfred Lyall şöyle demişti bana: Şarklı zihniyet kesinlikten nefret eder. Hindistan'daki her İngiliz bu ilkeyi her zaman anımsamalıdır. Kolayca doğruluktan caymaya kayabilecek bu kesinlik yoksunluğu, Şarklı zihniyetin ana niteliğidir. Avrupalının akıl yürütmesi sağlamdır. Olguları açıklarken belirsizlikten kaçınır, doğuştan mantıkçıdır, doğası gereğı kuşkucudur, bir önermenin doğruluğunu kabul etmezden önce kanıt ister. Eğitilmiş zekası bir mekanizmanın parçası gibi işler. Öte yandan

¹¹ Özcan Hıdır, "Avrupa'da Müslüman Olmak", Hayat Yayınları, İstanbul, 2012 s.22-23

Şarklının akli pitoresk sokaklarına benzer, simetriden yoksundur. Akıl yürütmesi baştan savma betimlemelerle doludur.¹²

Ayrıca aynı dönemde Erken Hristiyanlık tarihi ve siyasi teoriler üzerine yaptığı tarih araştırmaları ile tanınan Fransız düşünür, felsefeci ve yazar Ernest Renan (1823-1892) ile 19'uncu yüzyıl İslam modernizminin en önemli sözcülerinden birisi kabul edilen Cemalettin Afgani arasındaki entelektüel tartışmalar, bir Müslüman ile Avrupalı bir entelektüel arasında cereyan iden ilk büyük açık tartışma olarak kabul edilir. Bu tartışma, modern dünyada İslam konusunda daha sonra yapılacak Batılı tartışmaların habercisi olmuştur. Bu tartışmayı başlatan makalede Renan Helenizmi överken İslam'ı despotizmin ve terörizmin nedeni olarak görmektedir. Renan çalışmasında bir ırk hiyerarşisine başvurmuştur; bu hiyerarşide rasyonellik, deneycilik, çalışkanlık, özdisiplin ve uyarlanabilirlik Batılı insanı tanımlarken, bunlardan neredeyse tamamen yoksunluk halini Doğulu insanı ve İslam'ı tanımlamak için kullanmıştır. Renan açıkça İslam dinini ve Doğu insanını özgür düşüncenin düşmanı olarak betimlemiş, İslam ile modern bilimin bağdaşmaz olduğunu savunmuştur.¹³

İslamofobi terimi uzak bir geçmişe ait değildir. İlk kez 1991 yılında kullanılmasına¹⁴ rağmen kökleri yukarıda anlatmaya çalıştığımız gibi yüzyıllar öncesine gider. Bu kavramın Batı'daki kullanımı Amerika Birleşik Devletleri'nin New York kentinde bulunan Dünya Ticaret Merkezi binalarına 11 Eylül 2001 yılında yapılan terör saldırılarıyla başlamıştır. Bu saldırılarda üçbine yakın kişi ölmüş, binlerce kişi yaralanmıştır. 2001'den sonra Müslümanların azınlık olarak yaşadıkları Kuzey Amerika ve Batı Avrupa'da İslam karşıtlığı güncel bir konu haline gelmiştir. Bu terimden hareketle Avrupalı ve Amerikalı Müslümanlar toplumsal, kültürel ve siyasi ayrımcılıklara maruz kalmıştır. "İslami terörizm" veya "Aşırı İslamcı akımlar" gibi kavramlarla yapılan yorumlar ana akım medyanın diline de hakim olmuş ve sivillere yönelik tüm terör saldırıları "İslamcı teröristler"e mal edilmiştir. Batı,

¹² Edward W.Said, "**Şarkiyatçılık: Batı'nın Şark Anlayışları**", Metis Yayınları, İstanbul, Temmuz 2010, s.48

¹³ Pankaj Mishra "**Asya'nın Batıya İsyanı**" Çev: Ahmet Fethi, Alfa Yayınları, İstanbul, Ekim 2013, s.135

¹⁴ Haddad, Yvonne Yazbeck (2002). Muslims in the West: from sojourners to citizens. Oxford [Oxfordshire]: Oxford University Press. ss. 19.

kendine yönelik tüm eylemleri terör ve terörü de İslam ile eş tutmaya başlamıştır.¹⁵ Bu durumu gazeteciler, politikacılar ve entelektüeller ‘islamofobi’ olarak tanımladı. ABD ve Avrupa’nın oluşturduğu Batı için İslamofobi budur. Ancak 11 Eylül Müslümanların Batı’dan nefretlerinin bir patlaması olarak değerlendirilememelidir. En başından beri tüm ılımlı Müslümanlar, Batı’daki İslami vakıf ve dernekler bu saldırıları kınamıştır. Bununla birlikte çoğu Müslümanın gönlünden Batı’nın İslam’a karşı bir önyargısı olduğu düşüncesi geçmektedir.¹⁶ Buna rağmen bu saldırılar Batılıların düşünsel altyapısından tarihten gelen önyargılarla körüklenmiş, sıradan bir Batılı’nın kafasında “İslamofobi” yani “İslam karşıtlığı” kavramı oluşmaya başlamıştır.

Bu noktada değinilmesi gereken husus, İslam’ın bir öznenen çok bir nesne, ampirik anlamda tahlil edilebilir bir olgudan çok bir soyutlama, yaşayan ve değişen nüfusların oluşturduğu bir gruptan çok değişmez tanımların oluşturduğu bir grup olarak değerlendirilmiştir. Toplumsal tartışmalarda gördüğümüz üzere İslam’ı şeyleştirme konusunda neredeyse doğal bir eğilim mevcuttur. Gerçek konunun İslam değil, Müslümanlar, özellikle de Avrupa’daki Müslümanlar olduğunu unutuyor gibiyiz. Sorun, kavramlar veya soyutlamalar değil, kişilerdir. Tanınmış İtalyan oryantalist Francesco Gabrieli, bir keresinde Müslümanları entomolojistin böcekleri incelediği gibi ele aldığını ifade etmişti. Hareket noktası Batı uygarlığının ve beyaz Avrupa kültürünün (Hristiyan, laik) açıkça üstün olmasıydı. Edward Said’in Orientalism (1978) kitabı üzerinde yoğunlaşan tartışmalardan bu yana, bu yaklaşım akademik çevrelerde etkisini tam olmasa da oldukça yitirmiştir.¹⁷

Kısaca İslamofobi’nin veya İslam korkusunun ortaya çıkmasında rol oynayan dört önemli gelişme olduğunu söylemek mümkündür:

- 1- 1979 İran İslam Devrimi’nin bu konuda önemli rol oynadığı açıktır. Batı somut biçimde dini zeminde ve gelenekten hareket eden din adamları

¹⁵ “Islamophobia – Islamophilia- Beyond the Politics of Enemy and Friend” Edited by Andrew Shyrook. Indiana University Press. 2010. S.8

¹⁶ Jeffrey Kaplan. pages 1-33 Terrorism and Political Violence. “Islamophobia in America?: September 11 and Islamophobic Hate Crime” S.1-33. Volume 18, Issue 1, 2006

¹⁷ Stefano Allievi “**Avrupa’da Müslüman Öznenin Üretimi**” Çev: Attila Tuygan, İletişim Yayınları, İstanbul, 2012, s.52

zümresinin önderliğinde, Amerika'ya karşı bir halk devrimiyle karşılaşmıştır. Devrim ve devrimin liderleri İslam ile Batı arasında çok açık bir çizgi, bir sınır çekmiş ve bu iki dünyanın bir arada olamayacağı varsayımından hareket etmişlerdir.

- 2- 1980'li yıllarda özellikle Avrupa kamuoyu Batı'da yaşayan göçmenlerin misafir işçi olmadıklarına kanaat getirdi. Göçmenler misafir olmaktan çıkmış, "mukim" olmuşlardı. Ne zaman ki göçmenler "biz buraya aitiz, burada kalacağız, burada mezarlıklarımız olacak, minareli camii yapacağız" dediler, kurumlara sahip olmaya başladılar, işte bu durum Avrupalı insanda İslam korkusunun uyanmasına neden oldu.
- 3- 1989 yılında Berlin duvarının yıkılmasından sonra biten Soğuk Savaş'ın ardından Batı kendisine yeni bir düşman aramaya koyuldu. NATO mahfillerinde İslam dünyası ve İslam, komünizm yerine ikame edilen korkutucu bir düşman olarak tanımlandı.
- 4- 11 Eylül 2001 saldırıları. İslamofobi kavramı bu saldırıyla iyice yerleşti.¹⁸

Doğal olarak bu durum özellikle Müslümanlarla Hristiyanlar arasındaki uçurumu derinleştirmekte ve Batı'daki entegrasyon politikalarının başarısız kılmaktadır. Gerek uluslararası kuruluşların yayımladıkları raporlar, gerekse yapılan bazı anketler göstermektedir ki, İslamofobi İkinci Dünya Savaşı'ndaki "Yahudi karşıtlığını" hatırlatan seviyelere varmaktadır. İbrahim Kalın Yahudi karşıtlığını ve İslamofobiyi şu ifadelerle değerlendirmekte ve karşılaştırmaktadır:

"Endülüs Müslümanlarının ve Yahudilerin 1492'de Reconquista (yeniden fetih) ile Güney Avrupa'dan sürülmesi ve kalanların kılıçtan geçirilmesi, Avrupa'nın gerçek manada çoğulcu bir kıta olma şansını kaybettiği anlamına geliyordu. Nitekim sonraki yüzyıllarda Avrupa'da yaşanan Hristiyanlık içi çatışmalar ve din savaşları, Endülüs İslam medeniyetini ortadan kaldıran, İslamofobiye ve anti semitizmi üreten ve Holokost'u (Yahudi soykırımı) yapan zihniyetin asırlarca var olmaya devam ettiğini gösteriyor. Anti-semitizmin Hristiyan Avrupa'da ortaya çıkmış ve derinleşmiş bir Avrupa ideolojisi olduğunu hatırlatmakta fayda var. Anti

¹⁸ Ali Bulaç, "İslam'dan Korkmalı mıyız ?" Çıra Yayınları, İstanbul, Haziran 2009. s.133-134

semitizmin artık modern dünyanın kötüsü olarak herkes tarafından reddediliyor. Doğru olan da bu. Hiçbir insan topluluğu, etnik kökeni ve dini kimliğinden dolayı ayrımcılığa tabi tutulmamalı, ırkçı söylemlerin hedefi haline gelmemelidir. Fakat aynı hassasiyet neden İslam ve Müslümanlar söz konusu olduğunda gösterilmiyor?”¹⁹

Oysaki bugün Müslümanlar kendilerini kuşatma altında hissetmektedirler. Batı'nın askeri harekâtlarına kurban giden (Irak, Libya, Lübnan, İran), İsrail'in askeri harekâtlarıyla karşı karşıya bulunan (işgal altındaki topraklar, Lübnan, Mısır, Suriye, Ürdün, Tunus, Irak), Hristiyan topluluklarla girilen ayrılıkçı savaşlarda yenilen (Bosna, Azerbaycan, Rusya), Hindu bağnazlığı karşısında yenilgiye uğrayan (Hindistan, Keşmir) hep onlardır. Üstelik Müslümanlar, İslam'ı gözden düşürmeye ve bütün dünyadaki Müslümanları lekelemeye yönelik uluslararası ortaklaşa bir çabaya kurban gittikleri inancındadırlar. Uluslararası terörizm sebebiyle Batı, büyük dikkat çeken birkaç olaya dayanarak kendini bir Müslüman kuşatması altında hissediyor olabilir. Oysa Müslüman toplumu, uluslararası tabloya kesin bir çelişki içinde algılamaktadır kendisini. Bu karşılıklı kuşatılmışlık duygusu son derece tehlikelidir.²⁰

1.1. 11 EYLÜL 2001 TERÖR SALDIRILARI

Yabancı medyanın “9/11 saldırıları” şeklindekisalttığı, Türkiye’de ise daha çok “11 Eylül Saldırıları” olarak ifade edilen ve uluslararası politikada çok önemli etkiler yaratansaldırıları, 11 Eylül 2001 tarihinde Amerika Birleşik Devletleri’nin New York kentinde bulunan Dünya Ticaret Merkezi binalarına yönelik yolcu uçaklarıyla gerçekleştirilen terör eylemleridir.

Bu saldırılarda teröristler yolcu uçaklarına birer yolcu gibi binmişler ve uçaklar havadayken harekete geçerek uçakların kontrolünü ellerine geçirmişler ve ardından da New York’taki iki gökdelene intihar dalışı gerçekleştirmişlerdir. İlk saldırı ABD yerel saatiyle 08.46’ da Amerikan Hava Yolları’na ait bir yolcu uçağı ile gerçekleştirilmiş, uçak Dünya Ticaret Merkezi Kuzey Kulesi’nin 94.-98. katları

¹⁹ Kalın, a.g.e. s.236

²⁰ Graham Fuller, Ian O. Lesser “**Kuşatılanlar: İslam ve Batı’nın Jeopolitiği.**”Çev: Özden Arıkan, Sabah Kitapları, İstanbul, 1996. s.160-161

arasına yani kulenin kuzey tarafına, büyük bir hızla çarpmıştır. Bina çarpmadan 102 dakika sonra yıkılmıştır.İkinci uçak ise yerel saatle 09.02’de Dünya Ticaret Merkezi güney kulesinin 77.- 85. katları arasına çarpmıştır. Bina çarpmadan 56 dakika sonra yıkılmıştır.

ABD hükümetinin açıklamalarına göre terör saldırılarında toplam dört yolcu uçağı kullanılmış,uçaklardan ikisi New York’taki Dünya Ticaret Merkezi kulelerine çarparken, birisi Washington’daki Amerikan Savunma Bakanlığı binasına (Pentagon) çarpmıştır. Dördüncü uçak ise yolcularla uçağı kaçırılanlar arasındaki mücadeleden sonra Pensilvanya kırsalına düşmüştür.

1.1.1. Saldırı Sonrası Dünya

11 Eylül 2001 saldırıları sonrasında dünya politikası farklı bir seyir izlemiştir. Saldırıları gerekçe gösteren dönemin ABD Başkanı George W. Bush, önce Afganistan, ardından da Irak’ı işgal etmiştir. Bush derhal “terörizmle savaş” kampanyası başlatmış ve bu kampanya ile NATO'nun 5. maddesi işletilmiştir. Bu kampanyada ABD'ye başta Birleşik Krallık olmak üzere birçok Batılı ülke destek olmuştur.

11 Eylül saldırılarında ABD ve müttefiklerinin izlediği sert, realist politikaların etkisi bugün de sürmektedir. Bu politikalar sebebiyleABD’nin başta İslam dünyası olmak üzere, Ortadoğu ülkeleri ve üçüncü dünya ülkeleriyle olan ilişkileri ciddi şekilde bozulmuş ve ABD’nin bu ülkelerdeki algısı neredeyse “düşman ülke” seviyesine gerilemiştir. 11 Eylül saldırıları birçok Amerikalıyı İslam dünyasıyla ilgili sorunun bu dünyanın aydınlanmamışlığından, yani Rönesans öncesinin zihniyetine sahip olmasından kaynaklandığına ikna etmiştir. Onlara göre Müslümanlar modernleşebilmek için İslam’ı köklü bir değişikliğe (reformasyon düzeyinde değilse bile İkinci Vatikan Konsili düzeyinde bir değişikliğe) uğratmak zorundaydılar. Fakat bölgeyle daha iyi ilişkiler kurmak için İslami reformasyon ümidine bel bağlayan Batılıların bu beklentilerinin en azından kısa vadede gerçekleşmesi imkansızdır. Aslında yükselmekte olan orta sınıfın emellerinin gelenekçiliğe yönelişi artırmış olması, açıklanması zor bir paradoks teşkil etmektedir.

Bireylerin, kendilerini, çocuklarını ve toplumlarını rekabetçi ve küreselleşmiş ekonomiye katma çabaları, değişime yön verebilmek için kalıcı ölçü ve değer kaynakları gerektiği inancı yüzünden, geleneğe ilgiyi azaltmak yerine artırmış bulunmaktadır. Söz konusu geleneğe yönelişin, yerini zamanla daha büyük ve daha canlı bir reform hareketine terk etmesi mümkünse de, reformu teşvik için Batılıların gösterdikleri çabaların buna bir katkısının olması mümkün değildir. Aksine Batı'nın İslam'ı yok etmeye çalıştığı endişesine yol açarak ters bile tepebilir.²¹

Avrupa ile İslam arasındaki etkileşim sırf siyasetin ya da kamusal tartışmanın demokratik yollarıyla yapılmamaktadır. Terörist eylemler de bu sürecin bir parçasıdır ve İslam'ın dünyanın oluşturulduğu sahneye girişinin çatışmalı hallerini ortaya koyarlar. Terörist eylemler, bir yandan teröristlerle kurbanlarını biraraya getiren ortaklığa, ortak temellere şahitlik ederler, diğer yandansa, Müslümanlar iye Avrupalılar arasındaki bağı yok ederek olumsuzlamayı amaçlarlar. Terörizmin hedefi modernlikle diyalog kuran Müslümanlara gözdağı vermek, kolektif bir korkuyu tetiklemek ve böylece siyasal alanın varlığını ve bu alanın müzakere ve içirme potansiyelini tehdit edip daraltmaktır. El Kaide'nin 11 Eylül 2001'de New York'ta gerçekleştirdiği saldırılardan bu yana, İslam ile Batı dünyası arasındaki ayrımlar derinleşmiş ve farklı alanlara yayılarak genişlemiş gibi görünüyor. El Kaide'nin 15 ve 20 Kasım 2003'te İstanbul'da ve 11 Mart 2004'te Madrid'de gerçekleştirdiği bombalamalar, terörizmin kendi gündemini dayatmaya ve kendisini İslam ile Avrupa arasındaki ilişkilerin merkezine yerleştirmeye çalıştığına dair göstergelerden bazılarıydı.²²

Saldırıları sonrasında Batı medyasının İslam ve Müslümanlar ile ilgili yaptığı haberlerin dili değişmiştir. “Terörist” kavramı sanki Müslümanları tanımlar şeklinde kullanılmaya başlanmıştır. İslam, geçmişte komünizm ile mücadele eden Batı'nın yeni düşmanı haline gelmiştir. 11 Eylül saldırıları sonucu, başta ABD olmak üzere batılı devletlerde Müslümanlara karşı işlenen nefret suçlarında büyük artış görülmüştür. Başta Samuel P. Huntington'ın yazdığı “Medeniyetler Savaşı” adlı

²¹ Vali Nasr. “İslami Sermayenin Yükselişi”, Çev: İhsan Durdu, Ufuk Yayınları, İstanbul, Mart 2012, s.236-237

²² Nilüfer Göle, “Seküler ve Dinsel: Aşınan Sınırlar”, Metis Yayınları, İstanbul, Haziran 2012, s.74

makale ve benzer bazı siyaset bilimcilerin savunduğu yeni tezlerle, yeni düşmanın siyasi zemini oluşturulmuştur.

1.1.2. Medeniyetler Çatışması

Bu ifadeyi dünya literatürüne sokan isim, Amerikalı siyaset bilimci Samuel Phillips Huntington'dır²³(1927-2008). Huntington'ın 1993 yılında Foreign Affairs Dergisi'ndeki "Medeniyetler Çatışması" adlı makalesi 2001 terör saldırılarından önce yayımlanmıştır. Ancak saldırılardan sonra bu makale birden önem kazanmış ve siyaset bilimcilerin alıntılar yaptığı ve mevcut siyasi-kültürel durumu benzettikleri bir eser haline gelmiştir. Huntington'a göre dünya belli başlı yedi veya sekiz medeniyet arasında şekillenecektir. Bunlar: Batı medeniyeti, İslam medeniyeti, Konfüçyüs, Japon, Hint, Slav-Ortodoks, Latin Amerika ve Afrika medeniyetleridir. Huntington, eskiden dünyada anahtar sorunun 'sen hangi taraftansın' şeklinde sorulduğunu, medeniyetler arasındaki çatışmalarda ise bu sorunun 'sen nisin?' şeklinde sorulur haline geldiğini belirtmiş ve bu yanıtın bir "veri" olduğunu ve değiştirilemeyeceğini vurgulamıştır.

İslam farklı şekillerde Avrupa'daki insanların hayatları ve algılarındaki istikrarı bozmaktadır. Müslüman aktörler kendilerini temsil etmek için dinsel farklılığa başvurmakta, İslam da Avrupalı yurttaşların gözünde görünürlük açısından fazla farklı, fiziksel açıdan fazla baskın ve yine fiziksel açıdan (aynı mekanın paylaşılması anlamında) fazla yakın hale gelmektedir. Pek çok kişinin gözünde hoşgörü eşiği aşılmış durumdadır ve bu anlamda Müslümanların Avrupa'daki varlığı başkalarını rahatsız etmekte, korku ve hınç duygusu yaratmaktadır.²⁴

1.2. ABD'DE İSLAMOFOBİ

İslamofobi Amerikan toplumunun tarih hafızası Batının tarihi mirasının bir parçasıdır aslında... Bir başka deyişle Avrupa merkezli dünyaya bakış açısını devralmış olan Amerikan toplumu Avrupa'nın "ötekileştirilmiş Müslüman" bakış

²³ Harvard Üniversitesi'ne bağlı John M. Olin Stratejik Araştırmalar Enstitüsü'nde öğretim görevlisi olan Huntington, aynı zamanda ABD Savunma Bakanlığı'na danışmanlık yapmıştır.

²⁴ Göle, a.g.e. s.73

açısından hiçbir zaman kurtulamamıştır. Bu bakış açısını kabaca İslamofobi olmaktan çok, İslam’a karşı önyargılı olmak ve hatta İslam’dan nefret etme hali olarak da değerlendirilebilir.

ABD’nin bugün hala öncülüğünü ettiği dünya sistemi, temelleri 1942’den sonra atılmış bir düzenin uzantısıdır. Yani ABD’de hakim olan İslam ve Müslüman algısı 11 Eylül saldırıları öncesine de istenirse rahatlıkla götürülebilir. Filistin-İsrail çatışması, 1973 Arap petrol ambargosu ve 1979 İran İslam Devrimi olayları da ABD’deki İslamofobik bakış açısını beslemiştir.

11 Eylül saldırılarından sonra tüm dünyada “İslam karşıtlığı” furysı başlamıştır. Saldırıların gerçekleştiği ABD’de Müslümanlara yönelik önyargılar ve önyargıların beslediği saldırılar artmış, bu durum yapılan kamuoyu araştırmalarına da yansımıştır. Arap-Amerikan Enstitüsü’nün ABD genelinde gerçekleştirdiği bir kamuoyu araştırmasında Amerikalılara 14 ayrı dini grup sorularak bunlara dönük sempatilerini belirtmeleri istenmiştir. Araştırmaya katılanların yüzde 41’i Müslümanlar hakkında negatif görüş belirtmiştir.²⁵

Amerikan ordusunda da benzer İslam karşıtlığı hareketleri görülmüştür. 2011 yılında Afganistan’da görev yapan Amerikan askerlerinden birkaçı, görev yaptıkları askeri üste Kuran-ı Kerim yakmışlar, bunun karşılığında da herhangi bir cezai işleme tabi tutulmadıkları ortaya çıkmıştır. Olayın medya tarafından haber yapılmasının ardından ABD Savunma Bakanlığı toplam 6 askere idari ceza vermiştir.

Orduya üst rütbeli asker yetiştiren seçkin okullarda da benzer eğilimler vardır. ABD’nin en yetkin askeri okullarından “Joint Forces Staff College”de “İslam’a Karşı Topyekün Savaş” adında bir dersin okutulduğu ortaya çıkmıştır. Dönemin ABD Genelkurmay Başkanı Martin Dempsey, üst rütbeli subaylara İslam karşıtı ders verilmesini kınamış ve “bu akademik bir sorumsuzluk” şeklinde değerlendirmiştir. Söz konusu derste İslam’ın kutsal kentleri Mekke ve Medine’ye nükleer saldırı yapılması anlatılırken, dünyadaki önemli İslam kentlerine benzer saldırılar düzenlenmesinden bahsedilmiştir. Virginia Eyaleti’nde bulunan okulda Yarbay

²⁵ Zaman Gazetesi., “Neden İslam’ı Seçtim”, 26 Ağustos 2012. s.15

Matthew A. Dooley tarafından verilen ve içeriği aylık Wired Dergisinde yayınlanan dersler, son yıllarda Batı dünyasında artan İslam karşıtlığının tipik bir örneği görünümündedir. İslam dinini “barbarlıkla” suçlayan Yarbay Dooley, Müslümanları dönüştürebilmek için dört aşamalı bir savaş planı önermiştir “İslam’ı ‘sapkın bir din’ olarak tanımlayan Dooley, Suudi Arabistan gibi ülkelerin de aç bırakılması gerektiğini dile getirmiştir. Dersi veren Yarbay Matthew A.Dooley olayın ortaya çıkmasıyla birlikte açığa alınmıştır.”²⁶

İslamofobi sadece askeri ve akademik alanda değil, sivil hayatın diğer alanlarında da kendisini göstermiştir. Amerika Birleşik Devletleri’nde İslam karşıtı tavrıyla bilinen American Freedom Defence Initiative (AFDI) isimli örgüt, ülkenin başkenti Washington’da Müslümanları hedef alan bir reklam kampanyasına başlamıştır. Kentteki metro ve otobüs duraklarında yer alan afişlerden birinde 5 Kasım 2009 tarihinde Fort Hood askeri üssünde 13 kişinin ölümü ve 30 kişinin yaralanmasıyla sonuçlanan saldırıyı gerçekleştiren Nidal Malik Hasan’ın fotoğrafı yer almaktadır. Afişin başlığında saldırıdan kurtulan birine ait olduğu iddia edilen şu sözlere yer verilmiştir: “Silahını doldurup ateş ediyor, yeniden doldurup tekrar ateş ediyor, bir yandan da Allahuekber diye bağıryordu.” Afişin altındaki cümle ise şöyledir: “Bu onun cihadı. Sizininki ne ?”²⁷

Sadece Doğululara benzediği için saldırıya uğrayan başka dinden insanlar da olmuştur. Hindistan göçmeni Sunando Sen adlı bir kişi New York metrosunda beklerken 31 yaşındaki Erika Menendez tarafından raylara itilerek öldürülmüştür. Kadın sorgusunda “11 Eylül saldırılarından sonra Müslümanlardan ve Hindulardan nefret ettiğini bu nedenle Sen’i trenin altına ittiğini” belirtmiştir.²⁸

İslamofobik eylemlere örnek olarak sadece şiddet kullanımı değil özgürlüklerin kısıtlanması şeklinde de örnek oluşturabilecek vakalar yaşanmıştır.Yine ABD’de ünlü mağazalar zinciri Sears’ta satış görevlisi olarak çalışan iki Müslüman “namaz kıldıkları” için işten çıkarılmışlardır. Mahkemeye

²⁶ Wired Dergisi’nden aktaran: ntvmsnbc. 13 Mayıs 2012<http://www.ntvmsnbc.com/id/25348103/>

²⁷ Hürriyet Gazetesi. “Almanya’da Cami Tepkisi” 11 Mart 2013.

²⁸ Bugün Gazetesi, “Fransa’da İslamofobyaya Yükselişte”, 31 Aralık 2012.

başvuran iki Müslüman, kendilerine dinlerinden dolayı ayrımcılık uygulandığını belirtmişlerdir.²⁹

11 Eylül saldırılarının gerçekleştiği Dünya Ticaret Merkezi'nin bulunduğu noktaya saldırılardan sonra "Grand Zero" (Sıfır Noktası) adı verilmiştir. Tam o noktaya bir İslam Kültür Merkezi ile bir caminin yapılıyor olması ABD'de zaten var olan İslam karşıtlığını biraz daha arttırmıştır. Bazı çevreler "neden cami yapılacak başka bir yer seçilmedi" şeklinde özetlenebilecek bir kampanya yürütmüşlerdir. Cami yapımına karşı ayrıca bölgeye bir "savaş müzesi" yapılmasını önerenler çıktığı gibi "Kuran yakma kampanyası" başlatanlar da olmuştur.

New York gibi yaklaşık birmilyon Müslümanın yaşadığı kozmopolit bir kentte bu tür provakatif duyuru ve gösteriler ülkede yaşayan Müslümanları da tedirgin etmektedir. İslamofobi dalgası kendisine "Stop Islamization of America" (Amerika'nın İslamlaşmasını Durdur) diyen bir hareketin duyurusuyla hız kazanmıştır. Grubun kurucusu Pamela Geller, cami projesini "11 Eylül Camii" olarak adlandırarak Amerikalılar arasında bir korku dalgası yaratmaya çalışmıştır. Geller'in bu konuda yaptığı benzetme ilginçtir: "Tıpkı Kudüs'teki Süleyman mabedine El Aksa Camii yapmaları gibi, buraya da 11 Eylül Camii inşa ediyorlar" demiştir.

Grubun diğer kurucusu ve lideri Robert Spencer ise protesto gösterilerini organize etmiştir. Spencer ve Geller'ın kampanyasına Rupert Murdoch'un sahibi olduğu bazı gazeteler ve TV kanalları büyük destek vermiştir Politize olmuş dini kesimler de kampanyaya katılmakta gecikmemişlerdir. Güneyli Baptistlerin liderlerinden Richard Land, "11 Eylül saldırısını gerçekleştiren teröristlerin İslam adına saldırı yaptıkları için cami projesinin kabul edilemez olduğunu" söylemiştir. Cumhuriyetçi Parti'de Başkanlık için aday adayı olan Newt Gingrich, "bazı teröristlerin İslam şeriatını dayatmak için terörizmi araç olarak kullandıklarını, bazılarının da sosyal ve kültürel cihat yaptıklarını" söylemiştir. Bununla birlikte cihat kavramına değinmekte fayda vardır. Bazı Müslümanlar özellikle dış dünyaya hitap ederken cihat görevini manevi ve ahlaki anlamda açıklar. Kuran'daki ilgili ayetleri ve Peygamber'in yaşamına ilişkin hadisleri aktaran daha önceki otoritelerin ezici bir

²⁹ Anadolu Ajansı, "ABD ve Avrupa İslamı" 4 Ekim 2013

çoğunluğu cihadı hep askeri bir anlamda tartışmıştır. İslam hukukuna göre dört tür düşmana karşı savaşmak mubahtır: Kafirler, mürtedler (dönmeler), asiler ve eşkıyalar. Bu dört savaş türü de meşru olmakla birlikte, yalnızca ilk iki tür cihat sayılır. Böylelikle cihat bir dini vecibe olur. Kutsal savaş vecibesini tartışan klasik İslam uleması saldırı ve savunma amaçlı savaş ayrımı yapar. Saldırıda cihat bir bütün olarak Müslüman cemaatin görevidir ve bu yüzden gönüllülerle askerler tarafından yürütülebilir. Savunma savaşında ise cihat, eli ayağı tutan her birey için bir görevdir. Usame bin Ladin ABD'ye savaş ilan ederken bu ilkedden medet umuyordu.³⁰

Böyle bir İslam karşıtı hareket hiç şüphesiz ABD'deki farklı grupları da harekete geçirmiştir. Sol eğilimli bir düşünce kuruluşu olan "Center for American Progress" (Amerikan İlericiliği Merkezi) bu konuda bir rapor hazırlamıştır. "Fear Inc." yani "Korku AŞ" adı verilen raporda cami ve İslamiyet karşıtı hareketin komplo teorilerinden beslenen spontane ve cahil bir reaksiyondan ibaret olmadığını, finans, medya, akademi, politikacı ve sivil toplum örgütlerinden oluşan bir karalama grubu tarafından teşkil edilmiş organize bir hareket olduğu vurgulanmıştır.

Kuşkusuz 11 Eylül saldırıları ABD içinde İslam dinine karşı öteden beri önyargı ile bakan bazı çevreler için de bulunmaz bir fırsat doğurmuştur. Middle East Quarterly dergisini yayımlayan "Middle East Forum" adlı düşünce kuruluşunun kurucusu Daniel Pipes da onlardan birisidir. Kuruluşun diğer bir önemli ismi Micheal Rubin'dir. 11 Eylül saldırılarından üç buçuk ay önce Daniel Pipes Wall Street Journal gazetesine yazdığı "terrorism on trial" başlıklı makalede El Kaide örgütünden ve Dünya Ticaret Merkezinden bahsetmiştir.³¹

ABD'deki İslam karşıtı grupların kamuoyunun dikkatine sunduğu başka kampanyalar da var. Örneğin: "Başkan Obama bir Müslüman'dır", "ABD Şeriat tehdidi altında", "Camiler birer Truva atıdır", "İslam'ın her türlü radikaldir ve yasa dışıdır" ve "Bir Müslüman'ın Amerika'ya sadık olması mümkün değildir" başlıklı kampanyalar bunlardandır.

³⁰ Bernard Lewis "İslam'ın Krizi" Çev: Abdullah Yılmaz, Literatür Yayınları, İstanbul, Haziran 2003. s.38

³¹ "Terrorism on Trial", Wall Street Journal, 31 Mayıs 2001

Bu kadar önemli ve büyük bir kampanyanın yürütülmesi için oldukça yüksek bir bütçeye ihtiyaç olduğu da açıktır. Fakat bu tip bir kampanyada yer almak bir takım çekincelere sahip kişileri/kurumları tedirgin edebileceği gibi kampanyanın temelinde bulunan ideolojik tabana sempati besleyen kişiler/kurumlar için de bir fırsat olarak değerlendirilebilir. Dolayısıyla bu kampanyaya maddi destek veren kuruluşlar sadece birer finansör olarak değerlendirilmemeli ve dikkatle incelenmelidir.³²

Buna ek olarak Bernard Lewis şu önemli noktanın altını çizmektedir: “Çoğu Müslüman fundamentalist değildir ve çoğu fundamentalist de terörist değildir ama günümüz teröristlerinin çoğu Müslüman’dır ve Müslüman olmaktan gurur duyar. Anlaşılır bir nedenle, Müslümanlar medyanın terörist hareketler ve eylemlerden “İslamcı” diye söz etmesinden rahatsızlık duyarlar ve İrlandalı veya Basklı teröristlere ve terör eylemlerine neden “Hristiyan” denmediğini sorarlar. Yanıt açık ve basittir: Çünkü onlar kendilerini Hristiyan olarak tanımlamıyor. Müslümanların şikayeti anlaşılabilir ancak şikayetin muhatabı haberi verenler değil eylemi yapanlardır. Usame bin Ladin ve El Kaide yandaşları İslam’ı temsil etmiyor olabilir ve söyledikleri ve yaptıkları birçok şey İslam’ın ilkeleri ve öğretisiyle doğrudan çelişmektedir ama nasıl Hitler ve Naziler Hristiyanlıktan çıkmışsa onlar da İslam medeniyetinden çıktılar ve onlar da kendi kültürel, dinsel ve tarihsel bağamları içinde görülmelidir.”³³

Amerika Birleşik Devletleri Temsilciler Meclisi 11 Eylül saldırıları sonrasında bazı yasaları ardı ardına çıkararak ülkeyi terörizme karşı korumayı hedeflerken aslında İslamofobiyi de bilerek veya bilmeyerek desteklemiştir. Bununla birlikte bu ülkedeki Müslümanlar da boş durmamış bazı karşıt bildiri ve raporlarla İslam karşıtlığına yanıt vermişlerdir.

³² Kampanyanın 43 milyon dolarlık parasal desteğini sağlayan kuruluşlar ise şöyle:Donors Capital Fund, Richard Mellon Scaife Foundation, Lynde and Harry Bradley Foundation, Newton D. And Rochelle F.Becker Foundation, Russel Berrie Foundation, Anchorage Charitable Fund and William Rosenwald Family Fund, Fairbrook Foundation. Bunlardan Donors Capital Fund, 20 milyon dolarlık bağışla en çok dikkat çeken kurum.

³³ Lewis, “İslam’ın Krizi” s.119

Bu raporlardan biri Amerika-İslam İlişkileri Konseyi tarafından yayınlanan (The Council on American-Islamic Relations - CAIR) Korkuyu Yasallaştırmak: İslamofobi ve ABD'deki Etkileri 2011-2012 (Legislating Fear: Islamophobia and its Impact in the United States 2011-2012) başlıklı bir rapordur.

150 sayfalık raporun genel bulguları şöyledir:

1-Uzmanlar, raporun kapsadığı dönem boyunca Amerika'da İslamofobinin son derece geniş bir kesimde gözlemlenmekle birlikte oranında bir miktar düşüş olduğunu kaydetmişlerdir. 2012'de, CAIR İslamofobi oranını onlu ölçekte 5.9 olarak ölçmüştür. Bu ölçekte bir, İslamofobisiz bir Amerika'yı temsil ederken on, Müslümanlar için en kötü duruma tekabül etmektedir. 2010'da ise Amerika'da İslamofobi 6.4 olarak ölçülmüştür.

2-Amerika'da hâlihazırda İslamofobinin iç ağları en az otuz yedigruptan oluşmaktadır. Bunlar öncelikli olarak Müslümanlara ve İslam'a karşı önyargıyı veya nefreti teşvik etmektedir. Bunlara ek olarak 32 grubun öncelikli amacı ise İslam'a ve Müslümanlara karşı nefreti ya da önyargıyı teşvik eder gibi görünmese de çalışmaları İslamofobinin dış ağlarını tesis eden temaları muntazaman sergilemekte ya da desteklemektedir.

3-Amerika'da İslamofobi iç ağlarını besleyen çekirdek grup, 2008-2011 yılları arasında bu amaçla yaklaşık 119,662,719 dolar harcamıştır Bu iç çekirdek grupların birbiriyle sıkı bağları vardır. Bu iç ağda anahtar rol üstlenenler, Amerika toplumunda İslam korkusunu yaydıkları için, yüksek maaşlar almaktadır.

4- 2011 ve 2012 yılları içinde, İslam'ın dini pratiklerini kötüleyen yetmiş sekizyasa veya yasa değişikliği yirmi dokuzeyaletin yasama kurumlarına ve ABD Kongresine sunulmuştur. Bunlardan altmış ikisiDavid Yerushalmi'nin Amerika Kanunları ve Amerika Mahkemeleri model mevzuatına dayanan bir dili ihtiva etmektedir. Yasaların arkasındaki önyargı apaçık ortada iken yaşanan sorunlara çözüm üretmek bir yana yasa koyucular da önleyici tedbir üretememiştir. En az on bireyalette anaakım Cumhuriyetçi liderler Müslüman karşıtı mevzuatın ya tanıtımını yapmışya da apaçık desteklemiştir.

5- Kanuni yaptırımları hayata geçiren Müslüman karşıtlığının savunucuları/eğitmenleri ve militarist güçleri 2011 yılının sonlarında önemli bir darbe almışlardır. Bu “eğitim” seanslarının içeriği ve tonu, herhangi bir uzmanlık konusundan çok bu “eğitmenlerin” kişisel önyargılarını yansıtmaktadır. Birçok eyalet yönetimi ilke olarak İslami eğitimlerini gözden geçirme ve önyargılı ya da hatalı materyalleri temizleme konusunda mutabık kalmışlardır. Eyaletler ve yerel birimler tarafından bu tür eğitmenlerin kullanılmaya devam ediliyor oluşu daha fazla soruşturmayı gerektirmektedir.

6- Bu raporun kapsadığı süre boyunca yirmi dokuzu2012, yirmi ikisi2011 yılında olmak üzere elli birkez cami-karşıtı eylem meydana gelmiştir. Cami-karşıtı eylemlerin tırmandığı iki önemli süreç: Usame Bin Ladin’in öldürülmesiyle ilişkilendirilebilecek Mayıs 2011 (Yediolay) ve muhtemelen Wiskonsin, Oak Creek’te beyaz-ırkçılar tarafından gerçekleştirilen altı Sih’in öldürülmesi olayına tepki olarak Ağustos 2012 (Onolay).

7- İslamofobik söylemler toplumsal olarak kabul edilebilir hale gelmektedir. 2011’deki araştırmaya göre, “[vatandaş olanlardan resmi göçmen statüsü sahip olanlara kadar bütün Müslümanlar hakkında] vatandaşlar sadece karşıt olmakla kalmayıp bu gerçeğin toplumsallaşması karşısında da rahatsızlık duymuyorlar.” Önde gelen birçok Cumhuriyetçi aday, başkanlık yarışında İslamofobik söylemi kullanmıştır. Cumhuriyetçi Peter King beş oturumdan oluşan Müslüman karşıtı kongre serisi düzenlemiştir. Bunların ana konusu geniş çaplı bir geri püskürtme projesi ve yine bu projeye destek sağlanması olmuştur. Cumhuriyetçi Michele Bachmann, Müslümanları kamu birimlerine sızmakla suçlayan kampanyayı başlatan İslamofobinin iç çekirdek grubunun liderlerinden Frank Gaffney ile ortaklık kurmuştur. Bu son durum ,kamu kurumlarının Amerikalıların İslam korkusunu ve önyargılı davranışlarını desteklediğine dair önemli bir örnek olarak öne çıkmaktadır.

Yukarıda kısaca ele aldığımız rapor, CAIR’ın ABD’de İslamofobiye dair yayınladığı ikinci rapordur. İlk raporu “Aynı nefret, aynı hedef” adı altında 2010 yılında yayınlanmıştır. Bu raporda ise İslam karşıtlığına dair eğilimin ABD’nin tarihi boyunca azınlıkların maruz kaldıkları sorunların bir tezahürü olduğu tartışılmıştır.

CAIR Amerika'nın sivil özgürlükler için mücadele veren en büyük Müslüman örgütüdür. Amacı; İslam'ın anlaşılması için çalışmak, diyalogu teşvik etmek, sivil özgürlükleri korumak, Amerikalı Müslümanları güçlendirmek ve karşılıklı anlayışı, adaleti destekleyen koalisyonlar tesis etmektir.

Sadece 11 Eylül saldırıları değil, dünyanın farklı noktalarında (ama daha çok Batılı ülkelerde) meydana gelen terör saldırıları da İslamofobiye tırmandırmıştır. İngiltere, İspanya ve Kenya'da meydana gelen saldırıları örnek olarak verilebilir.

İspanya'nın başkenti Madrid'de 11 Mart 2004'te meydana gelen saldırılarda yüz doksan bir kişi ölmüş ve bin sekiz yüz kırk bir kişi yaralanmıştır. Bu saldırılarla ilgili görülen davada yargılanan yirmi sekiz kişiden yirmi bir suçlu bulunmuş, toplam 120 bin 755 yıl hapis cezası verilmiştir. Mahkeme, 11 Mart saldırılarının "İslami cihat yolunda faaliyet gösteren terörist örgüt ve grupların" işi olduğunu da karar metninde belirtmiştir.

İngiltere'nin başkenti Londra'da ise 7 Temmuz 2005 günü bir dizi bombalı saldırı düzenlenmiş, 21 Temmuz'da saldırılar tekrarlanmıştır. Saldırıları El Kaide üslenmiştir. Saldırılarda otobüs durağı, metro istasyonu gibi şehrin ulaşım sistemi hedef alınmıştır.

Yine İngiltere'nin başkenti Londra'da 23 Mayıs 2013'te iki saldırgan, ellerindeki palalarla saldırdıkları bir askerî öğrenciyi öldürmüştür. Ülkedeki Müslüman dernekleri olayın duyulmasının hemen ardından arka arkaya yayınladıkları açıklamalarda saldırıları kınamış ve bunların İslam'da yerinin olmadığını vurgulamışlardır.

Orta Afrika ülkesi Kenya'nın en büyük alışveriş merkezi olan Westgate Alışveriş Merkezinde 21 Eylül 2013 Cumartesi günü yaşanan katliam da tıpkı diğerleri gibi tüm dünyada İslam'a yönelik önyargıları artıran eylemlerden biri olmuştur. Alışveriş merkezini basan El Kaide bağlantılı El Şebab örgütünün yüzü maskeli militanları 39 kişiyi öldürmüş, 150'den fazla kişiyi yaralamıştır. Saldırganların baskın sırasında "Müslümanlar dışarı çıksın" diye bağırarak, daha sonra AVM içinde kalan herkesi silahla taradıkları belirtilmiştir.

Son dönemde ise Ortadoğu’da yükselişe geçen IŞİD terörü Batı’nın İslam’a karşı bakış açısını zedeleyebilecek niteliktedir. Özellikle Amerikalı gazeteci James Foley’in öldürülmesi tüm dünyayı dehşete düşürmüştür. Tıpkı ABD’nin 11 Eylül saldırılarından sonra Guantanamo Üssü’nde topladığı Müslüman tutuklulara giydirdiği gibi turuncu renkli bir “mahkum kıyafeti” giydirilen ve diz çöktürülen Foley, yanında dikilen ve iyi derecede İngilizce konuşan bir IŞİD militanı tarafından “kafası kesilerek” öldürülmüştür.³⁴ İki yıl önce Suriye’de kaçırılan Foley’in bu şekilde öldürülmesi, başta ABD olmak üzere tüm Batılı ülkelerde yine “İslamcı şiddet” ile ilgili çok sayıda makale ve yorum yayınlanmasına neden olmuştur.

ABD Başkanı Barack Obama, görüntülerin tüm dünyada uyandırdığı nefret üzerine yaptığı açıklamada “IŞİD’in hiçbir din adına konuşmadığını” belirterek şunları söylemiştir: “Hiçbir inanç, inananlara masumları katletmeyi öğretmez. Hiçbir adil ilah, IŞİD’in yaptıklarını emretmez. Böyle bir örgütün 21’inci yüzyılda yeri yoktur.”³⁵

1.2.1 ABD’deki İslamofobi’nin Düşünsel Dayanakları

1990 yılında The Atlantic Dergisi için yazdığı “The Roots of Muslim Rage” adlı makalesiyle “İslami Fundementalizm” kavramını Kuzey Amerika’da kullanan ilk kişi Bernard Lewis’tir. Üç yıl sonra Samuel Huntington’ın aynı adla makalesiyle küresel üne kavuşmuştur. Ayrıca “Medeniyetler Çatışması” kavramı da ilk defa Lewis ile literatüre girmiştir.

Müslümanların Batı’ya saldırılarının henüz sekizinci yüzyılda İspanya’da başladığını ileri süren Lewis, 11 Eylül saldırılarından hemen sonra bir TV kanalında yaptığı konuşmada “bizden bugün değil yüzyıllardır nefret ediyorlar” demiştir. İlginçtir olan şudur ki Bernard Lewis bir Hristiyan olmamasına rağmen, Papa Jean Paul’un tarihi Şam ziyareti sırasında Haçlı Seferleri’nde çekilen acılar nedeniyle tüm İslam dünyasından özür dilemesine tepki gösteren isimler arasındadır.

³⁴ BBC. 20 Ağustos 2014. http://www.bbc.co.uk/turkce/haberler/2014/08/140820_isid_gazeteci.shtml

³⁵ Anadolu Ajansı, “İslam Dünyasından Tepkiler” 20 Ağustos 2014.

Bernard Lewis, ABD'nin Irak savaşına da destek vermiştir. "Oryantalizm" adlı eseriyle tanınmakta olan akademisyen Edward Said, Bernard Lewis'in İslam dünyasına bakışındaki oryantalist yaklaşımı çarpıcı şekilde dile getirmiştir. Lewis'in gelmiş geçmiş en büyük oryantalistlerden birisi olduğunu belirten Said, Lewis'in tarafsız olduğunu göstermek için birkaç ılımlı cümle kurduğunu ancak ardından gerçeği çarpıtarak ve taraflı benzetmeler yaparak konuyu sürekli "İslam karşıtlığına" getirdiğini belirtmiştir.

İslamofobi'yi Pamela Geller, Robert Spencer, Daniel Pipes, Geert Wilders, Jennifer Rubin ve Micheal Rubin gibi isimlerin hepsi Bernard Lewis'i referans olarak görürler.

Yapılan çeşitli çalışmalarda sonuçlar genel olarak Amerikan halkının inançlı ve hatta muhafazakar olduğunu göstermektedir.. Bazı Amerikalılar Hristiyanlığı tatmin edici bulmayıp başka dinlere de yönelmektedir. Bu yönelim bilgiye dayalı değildir. Özellikle İslam konusunda Amerikan halkının yeterli bilgiye sahip olmadığı görülmektedir. Pew Research Center'ın Temmuz 2005'te yaptığı bir anket İslam konusunda sorulan sorulara neredeyse hiç doğru yanıt verilmediğini ortaya koymaktadır. Ankette yer alan en temel sorular şunlardır: "Müslümanların kutsal kitabı nedir ?" ve "İslam peygamberinin adı nedir ?" Ankete verilen cevaplar değerlendirildiğinde her onkişiden yedisi İslamiyet'i hiç bilmediğini söylerken, İslam'ı iyi tanıdığını söyleyenlerin oranı sadece yüzde beşte kalmıştır. Yapılan çalışmada dikkati çeken bir başka soru da "11 Eylül saldırılarından direkt olarak İslam'ı sorumlu tutuyor musunuz?" şeklinde yöneltilmiş olandır. Ankete katılanların yüzde kırk dördü bu soruya "evet" yanıtını vermiş, yüzde on beşi ise "bilmiyorum" seçeneğini tercih etmiştir.³⁶ ABD'nin en itibarlı araştırma şirketlerinden olan Pew Research Center'ın bulguları bize göstermektedirki 11 Eylül terör saldırılarından sonra ABD'de İslam hakkında olumlu düşünenlerin oranında büyük bir düşüş yaşandı.

Kuşkusuz İslam'a arka çıkan farklı fikirler ve yapılmış başka anketler de vardır. Duke Üniversitesi'nde İslam Araştırmaları Kürsüsü Başkanı olan Dr. Bruce

³⁶ PEW Research Center Anket Sonucu. Temmuz 2005

Lawrence 2007’de yayımlanan Kuran-ı Kerim ile ilgili kitabında Usame Bin Ladin’in Kuran yolunu takip etmediğinden söz etmektedir. Dr.Lawrence şu şekilde bir ifade kullanmaktadır: “Kanaatimce Ladin’e Müslüman köktendinci demek çok yanlıştır. Bence Ladin Muhammed Peygamber ve onun sahabelerini değil, yirminci yüzyılın başında terör fikrine öncülük eden Rasputin ve diğer Rus anarşistlerin yolunu takip ediyor. Ladin, Kuran’ı insanlara hayat vermek için bir rehber olarak kullanmak yerine, onları imha etmek için bir rehber olarak kullanıyor.”³⁷ Oliver Roy’a göre ise;“Bin Ladin’in saldırdığı Romalı Aziz Petrus değildir. Ağlama Duvarı bile değildir. Wall Street’tir. Kendisi de bizzat kapitalist ve borsa oyuncusu olan, piyasa ekonomisinin azılı bir düşmanı olmayan ama günümüzde can çekişme halindeki anti-emperyalist ve üçüncü dünyacı bir aşırı solun hedeflerini ve belli bir söylemini tekrar ele alan tuhaf bir şahsiyet.”³⁸

İslamiyet’e yapılan “terör ve şiddet dinidir” suçlamalarına sessiz kalmayan bilim adamlarından birisi de Georgetown Üniversitesi’nden Prof.Dr.John Esposito’dur. Esposito, 11 Eylül saldırılarından sonra yazdığı dört kitapta gerçek İslam’ı, hayat görüşünü anlatmaya çalışmıştır.³⁹ Son kitapta Esposito’nun Gallup Araştırma Şirketi ile kırkükde yaklaşık ellibin Müslüman’ın katılımıyla yaptığı araştırmanın sonuçları yayımlanmıştır. Gallup’un derlediği sonuçlara göre Müslümanların yüzde doksan üçü şiddet içeren eylemleri tasvip etmemektedir. Politik olarak radikal yöntemleri destekleyen Müslümanların oranı ise yüzde yedecivarındadır.

Gerek Müslümanlar, gerekse bir arada yaşama idealini gerçekleştirmeye çalışan her dinden Amerikalı, sosyal medyanın imkanlarını da kullanarak nefret söylemiyle başa çıkmanın yollarını aramaktadır. Americans Against Islamophobia (İslamofobiye Karşı Amerikalılar) bu amaçla bir araya gelmiş bir gönüllüler grubudur. Grup günlük gazete işlevi gören IslamophobiaToday.com adında bir web sitesi hazırlamaktadır. Sitenin yöneticilerinden Jacob M. Hausner, küçük bir azınlığın

³⁷ Bruce Lawrence, “**The Qur’an**”, Atlantic Monthly Press, New York, 2007

³⁸ Roy, a.g.e.s.26

³⁹ Bu kitaplar: “İslam ile İlgili Herkesin Bilmesi Gerekenler”, “İslam: Dosdoğru Yol”, “Kutsal Olmayan Savaş: İslam Adına Terör” ve “İslam Adına Kim Konuşur ? Bir Milyar Müslüman Gerçekten Ne Düşünüyor?” adlarını taşımaktadır.

eylemlerine odaklanan ve büyük Müslüman çoğunluğun bütün olumlu varlığını yok sayan İslam karşıtı propagandacılara eğitimle karşı durmaya çalıştıklarını söylemektedir. Hausner, İslamofobinin dünya barışı ve Amerikan toplumu için büyük tehdit olduğu görüşündedir.

Geçmişte Amerikan halkının tehdit olarak gördüğü komünist Sovyetler Birliği'nin yerini bugün İslam almış gibi görünmektedir. Eski CIA Başkanlarından James Woolsey'in 1994'te İslam'ı komünizmden sonra Batı'nın başına musallat olan yeni tehlike olarak gördüğünü hatırlatmak gerekmektedir.

11 Eylül saldırılarının dünya Müslümanları üzerindeki etkisine de bakmak gerekmektedir. Çünkü inançları, Müslümanları o güne kadar bilmedikleri bir şekilde tanımlanmıştır. Birçok Müslümanın saldırılara karşı verdiği, ani bir sevinç şeklindeki ilk tepkisi ilginçtir. İslam dünyasının bazı ülkelerinde kitleler sokağa dökülmüş ve saldırıları dans ederek kutlamaya başlamıştır. İsrail işgali altındaki Batı Şeria'da saldırıyı gerçekleştiren Usame Bin Ladin şeklindeki şekerler piyasaya sunulmuştur. Kendilerine “Özgür Mısırlılar” diyen bir grup saldırıdan üç yıl sonra gerçekleştirdiği anketi yayımlamıştır. Ankete katılanların yüzde doksan biri 11 Eylül saldırılarına sevindiğini belirtmiştir. Yüzde seksen dokuzüise Yahudileri destekleyen kafir bir ülke olduğu için ABD'nin bu saldırıları hak ettiğini kaydetmiş, yüzde seksen üçüise benzer saldırılara gönüllü olarak katılabileceğini ifade etmiştir.⁴⁰

Saldırıları okumuş-yazmış bazı Müslümanların o güne kadar içinde tuttuğu bazı Batı karşıtı duyguların ortaya çıkmasını da sağlamıştır. 11 Eylül'den kısa bir süre sonra CBS kanalında söyleşi yapan Yemenli gazeteci Rahma Hugira'nın tepkisi şöyledir:

“Şiddeti destekleyebileceğimi hiç düşünmemiştim. Dünya Ticaret Merkezi ile Pentagon'u yanarken gördüğümde ağladım, sevinçten bayıldım. Ve Tanrı'nın El Kaide'ye yardım etmesi için dua ettim. Sunabileceğim başka bir şey olmazsa Şeyh Usame Bin Ladin için iki veya üç çocuk büyütebilirim. Hepimiz Usame Bin Ladin'i intikamımızı almayı başaran, Filistin ve Irak'taki kardeşlerimiz için uzun süredir dökülen gözyaşlarını silen bir adam olarak

⁴⁰ İrfan Hüseyin, “Ölümcül Fay Hatları, İslam ve Batı” Alkım Yayınları, İstanbul, Aralık 2012. s.18-19

görüyoruz. Amerika 11 Eylül’de sarsıldığında, ilahi adalet onun sayesinde yerini buldu.”⁴¹

11 Eylül’den sonra Müslüman ülkelerin sokaklarında birçok kişi sevinç gösterileri yapmışsa da İslam dünyasının hemen bütün başkentlerinden Washington’a saldırıyla ilgili resmi kınama mesajları gönderilmiştir. Ana akım dini liderler de siyasetçilerin yanında yer almıştır. ABD Başkanı George W. Bush dünyaya “ya bizimlesiniz ya da bize karşısınız” yaklaşımını ilan ettiğinde hükümetler bunu ciddiye almışlardır. Ne var ki bu değerlendirme pek çok İslam ülkesini de rahatsız etmiştir. Çünkü bu saldırıya tarafsız yaklaşmak isteyen yahut olayın dışında kalmayı tercih edecek ülkeler de yok değildir.

Saldırılarından sonra yapılan anketler şunu da ortaya koymuştur: ABD dünyada en sevilmeyen ülke olarak görülmektedir. Aralarında Türkiye gibi NATO müttefiklerinin de bulunduğu onlarca ülke, bu ülkenin özellikle İslam ülkeleri için uyguladığı siyaseti hiç tasvip etmediklerini belirtmişlerdir. Durum böyleyken bir yandan da Amerikalı siyasetçiler demokrasi ve özgürlük konuşmaları yapmaktan geri durmamışlardır. Söylenenlerle yapılanlar arasındaki bu tutarsızlık ABD’yi Müslümanların gözünden iyice düşürmektedir. Ürdün, Mısır, İsrail ve Suudi Arabistan gibi ülkeler, geleneksel olarak Amerika’nın Ortadoğu’daki en yakın müttefikleri olmuşlardır. Bu ülkelerin yöneticileri aynı zamanda bölgedeki en baskıcı rejimleri yönetmişlerdir. Filistin halkı Amerika’nın İsrail’e verdiği uçaklar ve Amerika’nın verdiği bombalarla öldürülmektedir. Dolayısıyla geçmişte Başkan Bush’un “Irak’a özgürlük götürüyoruz” sözleri sempatiden çok dünyada Amerika’ya yönelik bir nefret dalgası yaratmıştır. Aynı söylem Afganistan’da binlerce Müslüman öldürülürken de dile getirilmiştir. Irak’taki savaşın Birleşmiş Milletlerde dünyayı aldatmak için gösterilen yalan belgelerle başlatıldığını da burada hatırlatmak gerekmektedir. Dönemin Dışişleri Bakanı Colin Powell daha sonra bunu itiraf etmiş ve özür dilemiştir. Sahte belgelerle dünyayı kandırarak başlatılan Irak savaşında onbinlerce çocuk hayatını kaybetmiş, bebek ölümleri üçe katlanmış ve Irak halkına karşı büyük bir sempati dalgası oluşmuştur.

⁴¹ Abbel Bari Atwan, “**The Secret History of Al Qaeda**” University of California Press, 2008s.86

Böylece zarar atılmıştır ve 11 Eylül ile dünya bir daha geri dönmeyecek şekilde değişmiştir. ABD bu saldırıdan sonra başlattığı Afganistan ve Irak hareketleriyle siyasal İslam’a güç vermiş ve aşırı uçlara aracılık yapmıştır.⁴²

Kuşkusuz İslam dininin kutsal kitabı ve yeryüzüne indirilmiş kitapların sonuncusu olan Kuran’ı Kerim’de bulunan bazı surelerdeki ifadeler, İslamofobiyi güçlendirmek isteyen bazı kötü niyetliler tarafından propaganda amacıyla kullanılmaktadır. Nisa Suresi’ndeki şu ifade onlardan biridir: “Şüphesiz kafirler sizin apaçık düşmanınızdır.” (Nisa, 101)...

Ancak bu ayetleri kendi kötü niyetlerine hizmet için kullananlar, Kuran-ı Kerim’in 23 yılda parça parça indirilmiş olduğundan, her ayetin güncel olaylar üzerine nazil olduğu gerçeğini ya bilmemekte ya da saklamaktadırlar. Böylece Allah, ayetlerin nasıl anlaşılması gerektiğini, yaşanmış olayları açıklayarak İslam ümmetine bir nevi ders vermiştir. Bundan dolayı Kuran tefsirlerinde ayetlerin nüzul nedeni dikkate alınmaktadır. Kuran-ı Kerim’de kafirlere karşı savaşın ayeti indirildiğinde Müslümanlarla müşrikler arasında savaş hali mevcuttur. İslam Peygamberi Hazreti Muhammed ancak söz konusu ayetler indirildikten sonra düşmanlarına savaş açmıştır. Nitekim Kuran-ı Kerim’in başka bir ayetine bakıldığında savaşın emri veren ayetlerin tüm kafirlerle ilgili olmadığı hemen anlaşılmaktadır: “Dininizden dolayı sizinle savaşmayan, sizi yerinizden yurdunuzdan etmeyen kafirlere gelince, Allah sizi onlara iyilik etmeden, adalet ve insaf gözetmeden menetmez. Çünkü Allah adil olanları sever.” (Mümtehine Suresi. 8).

1.2.2 Bir Film: “Müslümanların Masumiyeti”

Innocence of Muslims orijinal adıyla çekilen düşük bütçeli bir filmidir. Film, İslam Peygamberi Hazreti Muhammed’e hakaret eden unsurlar içermektedir. Alan Roberts takma adını kullanan Mısır kökenli Amerikalı Hristiyan Nakoula Basseley Nakoula, filmin yönetmenliğini yapmıştır.

⁴² Hüseyin, a.g.e. s.34

Film, Hz. Muhammed'i "bir kadın avcısı, aptal ve bir düzenbaz" olarak tanımlamaktadır. BBC Kanalı ise filmin Muhammed'i "öldürmekten zevk alan, erkeklerden oluşan bir ayaktakımının kanlı lideri" olarak tarif etmektedir. Filmin 23 Haziran 2012'de internet üzerinden gösterilmesinden sonra başta İslam ülkeleri olmak üzere yüzlerce ülkede protesto gösterileri yapılmış ve çok sayıda kişi bu gösterilerde hayatını kaybetmiştir. Film, daha önce Kur'an yakma konusunda dünya gündemine oturan rahip Terry Jones tarafından da teşvik edilmiştir.

Filmin, ilki Temmuz 2012'de olmak üzere, iki tanıtım videosu YouTube'da yayınlanmıştır. Videolar, Arapça olarak dublajlanmış ve daha sonra Mısır kökenli bir Amerikalı blogger tarafından yayılmıştır. Videolar 8 Eylül'de Mısırlı bir siyasi parti tarafından kınanmış ve bir-iki dakikalık alıntı Mısır televizyonunda gösterilmiştir. Ardından tüm dünyada gösteriler başlamış, ABD'nin İslam ülkelerindeki temsilcilikleri saldırılara uğramışlardır. Bu saldırılardan biri Mısır'daki Amerika Birleşik Devletleri Büyükelçiliği'nde gerçekleşmiştir. Diğer saldırılar Bingazi, Libya'da ve başta ABD konsoloslukunda meydana gelmişlerdir. Büyükelçi Christopher Stevens dâhil olmak üzere ABD diplomatik personelinden en az dört kişi ölmüştür.

Daha sonraki günlerde başta Mısır olmak üzere Libya, Tunus, Pakistan, Afganistan ve Endonezya'da şiddet içeren protesto gösterileri yapılmıştır. Ardından çok sayıda ülke filmin gösterimini yasaklamıştır.

1.2.3 İslam Önyargısı ve Medeniyetler İttifakı

Çeşitli kaynakların 2012 öngörülerine göre dünya nüfusu yaklaşık 7 milyar olarak belirtilmektedir. Bu nüfusun yüzde otuzunu Hristiyanlar oluştururken, yüzde yirmisini Müslümanlar meydana getirmektedir. İleriye dönük tahminlere bakıldığında 2025 yılında Müslümanların sayısı Hristiyanları geçecektir. 2025'te dünya nüfusunun yüzde otuzunu Müslümanların oluşturacağı düşünülmektedir. Hristiyan ülkelerdeki doğum oranlarının düşüklüğü, bu dine mensup kişilerin sayısındaki artışı yavaşlatmaktadır. Oysa yirminci yüzyılın başında yani 1900 yılında

Hristiyanların dünya nüfusuna oranı yüzde 26,9 iken, Müslümanların oranı sadece yüzde 12,4 olarak tespit edilmiştir.⁴³

Bazı uzmanların belirttiği gibi İslam’a karşı önyargılar ve peşin hükümlü tavırlar yüzyıllar öncesinde de bulunmaktaydı. Kökleri Haçlı Seferleri’ne kadar uzatılabilecek bazı düşmanlıklar, antipati ya da başka bir deyişle rekabet, çeşitli etkileriyle günümüze kadar gelmektedir. Zaman zaman Müslümanlar yaşadıkları Batılı ülkelerde yanlış politikalar sonucunda, özellikle kamusal yaşamda, gerek dinlerinden gerekse kültürlerinden dolayı ayrımcılığa uğramakta, adeta hayattan soyutlanma ile karşı karşıya gelmektedir. İslam’a karşı duyulan önyargılar Batılı medya organları tarafından da körüklenmektedir. Edward Said “Medyada İslam” adlı kitabında bu durumu şöyle anlatmaktadır:

Los Angeles Times’ın önde gelen İslam uzmanı Robin Wright 26 Ocak 1991 tarihli köşe yazısında ABD’li ve Batılı hükümet yetkililerinin “İslami güçlüklerle” başa çıkabilmek için hala strateji aradıklarını yazmış, isim vermeden Bush hükümetinden kıdemli bir yetkilinin “İslamla uğraşırken 30-40 yıl önce komünizmle uğraşırken olduğundan daha akıllı davranmalıyız” dediğini alıntılamıştır. Beş sütunluk yazıya Ayetullah Humeyni’nin fotoğrafı konmuştu. Humeyni ve İran, terörizm ve Batı karşıtlığından tutun da, hem toplumu hem de manevi inançları idare etmek için kurallar koyan tek büyük tek tanrılı ulus olmaya kadar İslam’da nahoş olan her şeyi temsil etmekteydi. Dünyaya dair bir endişemiz dile getirilirken İslam sözcüğünü kullanmak yeterliydi.⁴⁴

Yukarıda ifade edilen durum 11 Eylül 2001 tarihinde yaşanan olaylardan sonra zirveye ulaşmıştır.

Geçmişten günümüze devam eden ve sistematik biçimde Müslümanları ve onların değerlerini hedef alan ayrımcı bir pratiğin oluşmasına yol açan bu gerçeklik, İslam dünyasında büyük tepkilerin oluşmasına neden olmaktadır. Stratejik Düşünce Enstitüsü’nden Ahmet Kızılkaya, bu durumu şöyle tespit etmektedir:

Gerek İslam dünyasının değişik yerlerinde ve farklı zamanlarda açığa çıkan kitlesel tepkilere, gerekse Müslüman aydınların, entellektüellerin,

⁴³ The World Almanac, “Islam and Globalisation” 2000. s.169

⁴⁴ Edward W.Said. “Medyada İslam”, Çev: Aysun Babacan, Metis Yayınları, İstanbul, Eylül 2008, s.79

gazetecilerin ve devlet adamlarının verdikleri tepkilere bakıldığında, sorunun yalnızca “İslam’a hakaret” boyutuyla ele alındığını ve bu ayrımcı uygulamanın Hristiyan teolojisine ve tarihine yönelik diğer önemli unsurların göz ardı edildiğini ve sorunun İslam’ı savunma sorununa dönüştürüldüğünü görmek mümkündür.

İslam dünyasındaki hakim yönelimin, yalnızca İslam’a hakaret üzerinden geliştirilen savunmacı bir refleks üretmeye odaklanması kaygı vericidir. İslamofobik temelli ayrımcı politikanın, sadece İslam’ı savunma zemininde sorunsallaştırılması ve bu doğrultuda yanıtlar ve davranışlar geliştirilmesi, Hristiyanlık karşısında İslam’ın edilgen bir konuma düşmesine ve kendi masumiyetini ispat etmek gibi bir yükümlülüğün altına girmesine yol açmaktadır.

Bu durumun ortaya çıkmasına sebebiyet veren “Batı merkezli düşünme alışkanlığı”dır. Avrupa’da dün Yahudinin olduğundan daha fazla kötü adam rolü için gösterilen aday Müslümandır. Sokaklarda karşılaştıkları bu adam bazılarına kötü bir geçmiş anımsatırken, bazılarına da potansiyel çatışmalara gebe bir geleceği çağrıştırmaktadır. Bu Müslümanın Fransız ya da Alman vatandaşı olmasının fazla bir önemi yoktur. Kuruntulardan doğan tek tip bir tembellik, insanları dış görünüşüne göre sınıflandırmakla yetinir. İslam’ın uluslararası sahneye beklenmedik ve hoyratça çıkışı, yabancı düşmanlarının bilincini rahatlatan ve onların bu düşmanlıklarını haklı kılan mükemmel bir bahane yaratmaktadır⁴⁵.

Doğulu bilim adamlarında da varolan bu düşünce sistemi, mevcut rasyonel bilimlerin, pozitivist düşünce ve felsefenin, matematik, fizik, kimya ve biyoloji gibi tüm bilim dallarının ve edebiyatın Batı tarafından geliştirilerek insanlığın hizmetine sunulduğunu dile getirmekte ve Doğu’yu böyle bir psikolojiyle tahakkümü altına almaktadır. Hristiyan Batı’nın, Hristiyan olmayan Doğu karşısındaki üstünlüğünü garanti altına alabilecek girişimlerde bulunmaktadır. Bu tavrı Batılı siyasetçilerin yanı sıra, Batı’yı temsil eden sanatçılar, arkeologlar, müzisyenler ve nihayetinde Batılı medya da açıkça göstermektedir. Avrupa’da yayınlanan haberler, yapılan yorumlar hep “saldırgan Doğu”, “uygarlıktan uzak Müslüman” temasını işlemektedir. Bir Danimarka dergisi tarafından yayımlanan incitici Hazreti Muhammed karikatürleri bu tavrın örneklerindendir. Danimarka dergisi bu

⁴⁵ Suheyb Bin Şeyh “Laik Dünyada İslam”, Çev: Doğan Yurdakul. Sabah Kitapları, İstanbul, 1998, s.106

karikatürleri “ifade özgürlüğü” söylemi gerekçesiyle yayınlamış ve kendini de bu şekilde savunmuştur. Oysa dünyada 1 milyardan fazla insanın inandığı bir dinin peygamberine yönelik bu tavır olsa olsa “kutsala hakaret” veya “nefret suçu” olarak ele alınabilir.

İslam dünyasına karşı ortaya çıkan bu düşünce sistemininkaynağının Batıtoplumu olduğu göz önünde bulundurulursa ortaya çıkan algının daha iyi anlaşılabilmesi için Batı toplumlarının düşünsel alt yapısını etkileyen faktörler de ele alınmalıdır.Batı toplumlarının algısında ortaya çıkan bu olumsuz yaklaşım “Acaba İslam sözcüğünü, sıradan bir Batılı’nın zihninde olumsuz kodlarla çağrıştıran etkileşimler nelerdir?” sorusunu akıllara getirmektedir. Edward Said bu soruyu yukarıda değinilen kitabında şu şekillerde sormaktadır:

“Acaba bunca siyasal, toplumsal hatta ekonomik olay nasıl olup da sık sık Pavlov’un köpeğine benzer bir şartlanmışlıkla İslam’a indirgenebilmektedir? İslam’da ne var da bu denli kolay ve pervasızca tepki çekebilmektedir? Batılılara göre İslam’ı ve İslam dünyasını sözgelimi geri kalan Üçüncü Dünya ülkelerinden veya Soğuk Savaş döneminin Sovyetler Birliği’nden ayıran şey nedir? Bunlar kesinlikte basit sorular değildir, bu yüzden her türlü nitelik ve farklılığıyla özenle cevaplanmalıdır.”⁴⁶

Hristiyan Batı ile Müslüman Doğu arasında hoşgörüyü ve işbirliğini artırmayı hedefleyen çabalar yok değildir. Bu amaçla dönemin Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Kofi Annan tarafından 2005 yılında temelleri atılan “Medeniyetler İttifakı Projesi” bu çabalardan birisidir. Özellikle 11 Eylül olaylarından sonra İslam-Batı ilişkilerine yoğunlaşma ihtiyacını hisseden Medeniyetler İttifakı Projesi, önyargıların giderilmesi ve sağlıklı bir diyalog sürecinin başlatılmasına yönelik tedbirlere öncelik verilmesini önermiştir. İttifakın iki eş başkanından birisi İspanya Başbakanı José Luis Rodríguez Zapatero, diğeri Türkiye Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan’dır. Girişimin 2006’da yayımladığı raporda İslam dünyası ile Batı arasındaki gerilimin dini değil, politik olduğu belirtilmiştir. İttifakın çalışmaları İspanya Başbakanı Zapatero’nun seçimleri kaybetmesiyle sekteye uğramıştır.

⁴⁶ Edward W.Said. “**Medyada İslam**”Çeviri: Aysun Babacan, 2008 Metis Yayınları, İstanbul, s.79

Medeniyetler İttifakı Projesinde yaşanan aksaklıklara rağmen Türkiye İslamofobi üzerine çalışmalarına devam etmektedir. Bu doğrultuda 29 - 30 Nisan 2015 tarihleri arasında Ankara'da Dünya İslamofobi Kongresi'ne Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlığı başta olmak üzere Diyanet İşleri Başkanlığı, SESRİC, D8 Ülkeleri Genel Sekreterliği, Marmara Üniversitesi, Türkiye Diyanet Vakfı, TSE,MÜSİAD ve 20 ülkeden 5 bin delege ile 100 önemli konuşmacı katılacağı bir kongre düzenlenecektir. Kongrede İslamofobinin uluslararası siyaset gündemine alınabilmesi için sürecin tamamı İslamofobi olarak nitelenerek hukuki, felsefi, psikolojik, siyasi ve sosyolojik olarak ele alınacaktır. Ayrıca İslamofobi sebebiyle gelişen göç, iltica, insanlık suçları ve diğer sorunlar örneklendirilerek, sebep ve çözümleri üzerinde görüş bildirilerek, uluslararası farkındalık uyandırmak amaçlanmaktadır. Bunun yanı sıra İslamofobiyle mücadele amacıyla toplanan kongrede, İslam hakkında oluşan yanlış algının nasıl düzeltileceği ve dünyanın İslam'la ilgili gerçek bilgiye nasıl ulaşabileceği tartışılacaktır. İslam korkusunun oluşturulmasında devletlerin siyasetinin etkili olup olmadığı konusunun da ele alınacağı kongrede, İslamofobi, uluslararası hukuk kapsamında da değerlendirilecektir. Dünya İslamofobi kongresi sonucunda yapılan tebliğler, ifade edilen görüşler derlenerek rapor halinde uluslararası siyasi, ekonomik, güvenlik alanlarında otorite kuruluşlara sunulacak, İslamofobinin uluslararası farkındalığı ve uluslararası siyaset ve medyanın gündemine alınması sağlanacaktır.⁴⁷

İslam Ülkeleri tarafından oluşturulan “İslam Dünyası Sivil Toplum Kuruluşları Birliği” gibi kuruluşlar da benzer çalışmalar yapmaktadır. Birliğin Genel Sekreteri Necmi Sadıkoğlu, Avrupa’da yükselen “İslam karşıtı” hareketler üzerine yaptığı açıklamada “İslamofobiye kışkırtan saldırıların tıpkı anti semitik hareketler gibi değerlendirilmesi gerektiğini” vurgulamıştır. İslam adına hareket ettiğini iddia eden bazı aşırı grupların İslamiyet’i temsil etmediği de aynı açıklamada belirtilmiştir.

Batı’nın İslamofobi algısında 11 Eylül saldırılarını gerçekleştiren El Kaide terör örgütünün payının büyük olduğu açıktır. El Kaide, cihat için yaptığını savunduğu bu saldırıyla İslam’ın barış ve hoşgörü dini olduğu algısını zedelemiştir.

⁴⁷ Kongre özel olarak için açılmış bir internet sitesi de mevcuttur: <http://dunyaislamofobikongresi.com>, Erişim Tarihi: 09.10.2012

11 Eylül ile “İslamcı teröristlerin” Batı’ya karşı varoluşsal tehditleri temsil ettiği yüksek sesle ilan edilmiştir. Soğuk Savaş yıllarında komünist dünyanın temsil ettiği “şeytan” İslam ile bağdaştırılmaya başlanmıştır. El Kaide saldırıları Kıta Avrupa’sı için de dönüm noktası olmuştur. İslamiyet Avrupa’da zaten kökleri mevcut olan ama o güne kadar uyumakta olan canavarı yeniden uyandırmıştır. Uygun şartların ortaya çıkması ile beraber bu canavar İslam dinine hakaret etmeye ve Müslümanları hakir görmeye başlamıştır. Müslümanlara karşı yapılan provokatif filmler, aşağılayıcı karikatürler, otobüs duraklarına asılan afişler, yayımlanan kitap ve belgeseller bir anda tırmanışa geçmiştir.

Batılı ülkelerde kendini gösteren bazı İslamofobik olayları şöyle sıralayabiliriz:

- İsviçre ülkesinde düzenlediği bir referandumla minareli cami yapımını yasaklamıştır. (2009)
- Fransa burka yasağını getirmiştir. Aynı yasağı daha sonra Belçika da koymuştur. (2010)
- Danimarka’da yayımlanan Jyllands Posten Gazetesi İslam Peygamberini terörist gibi gösteren karikatürler yayımlamıştı. (2005)
- Hollanda’da Özgürlük Partisi Lideri aşırı sağcı Geert Wilders “Fitne” adında bir kısa film yayımlamıştır. İnternette yayımlanan film İslam dünyasına hakaret içermektedir. (2007)
- Amerikalı rahip Terry Jones, 11 Eylül 2010 gününü tüm dünyada “Kuran yakma günü” olarak ilan etmiştir.
- ABD’de “Müslümanların Masumiyeti” adında bir film yayımlanmıştır. Müslümanları aşağılayan ifadelerle dolu olan film bütün dünyada olaylara neden olmuştur. (2012)
- Norveçli Anders Behring Breivik Oslo’da doksan üç kişiyi öldürmüştür. Sonrasında olayı İslam düşmanlığına bağlamıştır. (2011)

- Avusturya'daki aşırı sağcı Özgürlükler Partisi seçimlerde anti İslami sloganlar kullanmıştır.
- Danimarka Halk Partisi Genel Başkanı Pia Kjaersgaard İslam dinini “Avrupa’nın yeni vebası” ve “terör dini” olarak tanımlamış,suç işleyen Müslümanların derhal sınırdışı edilmesini istemiştir.
- İsveçli Demokratlar Partisi “İsveç’in İslamlaşmasını durduracağız” söylemini seçim propagandası olarak kullanmıştır.
- İngiliz gazeteci Richard Peppiatt bir mülakatta “İngiltere’deki Müslümanları karalamak için kendilerine haber siparişi geldiğini” söylemiştir.
- Fransa’da yapılan bir kamuoyu yoklamasına göre halkın yüzde kırk üçü İslam’ı bir tehdit olarak gördüklerini belirtmişlerdir. (2012)
- Fransa Ulusal Cephe Partisi Lideri Marine Le Pen ülkesindeki Müslümanları Nazilere benzetmiştir.
- Almanya’nın Leipzig kentinde cami yapılmak için ayrılmış bir arsaya domuz kafaları konulmuştur.
- Almanya’da sünnetin yasaklanması istenmiştir.

Yukarıdaki üzücü örnekler medyaya yansımış ve tartışılmış örneklerdir. Kuşkusuz İslamofobik olaylar Amerika kıtası ile sınırlı değildir. Çalışmamızın bundan sonraki bölümünde Kıta Avrupası’na bakacağız ve İslam karşıtlığının Avrupa’da nasıl vücut bulduğunu, hangi nedenler ve kavramlarla açıklandığını görmeye çalışacağız.

İKİNCİ BÖLÜM

AVRUPA'DA İSLAMOFOBİ

Avrupa'daki İslamofobi olgusunu incelemeyden önce Avrupa'da İslam olgusuna kısaca değinmekte fayda vardır. Avrupa'da doğan her Müslüman İslamiyet hakkında bilgi arayışı içindedir. Avrupa'daki Müslüman nüfusu kabaca üç bölüme ayırabiliriz: Yaşadığı topluma entegre olanlar bunların ilkidir. Bu Müslümanlar gitgide yaşadığı toplumlara benzemektedir. Bu, dini inanç ve teamülü gerektiren konularda da böyledir. Avrupa Parlamentosu adına yazılan bir raporda (Dassetto, Ferrari ve Marechal. 2007) Avrupa'nın Müslüman nüfuslarının muhtemelen sadece üçte birinin dinlerini herhangi bir şekilde yaşayabildiği yazılıdır. Bu, geri kalan üçte ikisinin dinlerini yaşayamadığı ve çoğunluğun yeni, farklı dini bilgi arayışı içinde olmadığı anlamına gelir. İkinci kesim karşıt bir nedenle İslami bilgi arayışında değildir. Çünkü geleneksel inanç ve teamüllerinin kusursuz İslam'ı veya her halükarda kendini özdeşleştirdiği İslam türünü oluşturduğuna inanmaktadır. Üyeleri sıklıkla kendini dini ve etnik gettolara kapatan bir kesimdir. Beslendikleri İslami bilgi, kendi anadillerindeki, kendi imamları ve davranış kodlarıyla, kendi kitap ve TV programlarıyla edindikleri bilgidir. Üçüncü bölüm Müslüman ise gelenekselci olanlardır. Müslüman nüfusun en belirgin kesimini oluştururlar. Bunlar aşırı biçimde medyanın dikkatine maruz kalırlar. Nispeten sık bir biçimde kültürel çatışmalara karışan ve Avrupa halkı tarafından anlayışla karşılanmamış kesim özellikle bu kesimdir. Başka türlü giyinen, başka türlü yiyen, başka türlü evlenen ve çocuklarını başka türlü eğiten, en azından bazı ortak Batılı değerlerden hoşlanmayan, sıklıkla yanlış anlamalara neden olanlar işte bu üçüncü kesim Müslümanlardır.⁴⁸

Avrupa'da da Amerikada yaşananlara benzer olaylar gündeme gelmiştir. Örneğin İspanya'nın başkenti Madrid'de 11 Mart 2004'te meydana gelen saldırılarda yüz doksan bir kişi ölmüş ve bin sekiz yüz kırk bir kişi yaralanmıştır. Bu saldırılarla

⁴⁸ Stefano Allievi, "Avrupa'da Müslüman Öznenin Üretimi" s.65-66

ilgili görülen davada yargılanan yirmi sekizzanlıdan yirmi birisuçlu bulunmuş, toplam yüz yirmibin yedi yüz elli beş yıl hapis cezası verilmiştir. Mahkeme, 11 Mart saldırılarının "İslami cihat yolunda faaliyet gösteren terörist örgüt ve grupların" işi olduğunu da karar metninde belirtmiştir.

İngiltere'nin başkenti Londra'da ise 7 Temmuz 2005 günü bir dizi bombalı saldırı düzenlenmiştir. 21 Temmuz'da saldırılar tekrarlanmıştır. Otobüs durağı, metro istasyonu gibi şehrin ulaşım sistemini hedef alan saldırıları El Kaide üstlenmiştir.

Avrupa Birliği'nin başkenti kabul edilen Brüksel'de 2007 yılında, 11 Eylül saldırılarının yıldönümünde, "Avrupa'nın İslamlaşmasını Durduralım" isimli bir kuruluş (Stop the Islamisation of Europe – SIOE) Avrupa Parlamentosu önünde toplanıp yürüyüş yapma çağrısında bulunmuştur. İngiltere ve Danimarka kökenli olan SIOE konuya ilişkin yaptığı açıklamada "İslami yaklaşım ve uygulamaların Avrupa medeniyetini ortadan kaldırmasına karşı mücadele ettiklerini" duyurmuştur. Müslümanların Avrupa'da demokrasi ve eşitliği yıkan şeriat kurallarını geçerli kılmayı denediklerini öne süren SIOE, bu yaklaşımın AB ülkelerinin anayasalarına da aykırı olduğunu ifade etmiştir. Planlanan gösteri Belçika polisi tarafından yasaklanmıştır.

2.1. Fransa

Avrupa'da en çok Müslüman'ın yaşadığı ülke Fransa'dır. Ülkede altı milyondan fazla Müslüman ikamet etmektedir.

Fransa Hükümeti 2011 yılında kamusal alanda peçe takılmasını yasaklamıştır. 2013 yılında başkent Paris'in Trappes adlı banliyösünde peçeli bir kadına polisin kimlik sorması gerginliğe yol açmış, kimlik göstermeyi reddeden kadın polis tarafından kısa süre gözaltına alınmıştır.

Ülkenin Poitiers kentinde kendilerine "732 Generation Identitaire" adını veren faşist bir grup yapımı devam eden bir camiyi 2012 yılında işgal etmiştir. Altmış kadar gençten oluşan grup, 732 yılında Müslüman ordularının Avrupa'da

durdurulmasına atfen kendilerine bu ismi vermişlerdir. Polis olaya müdahale etmiş ve grubun bazı üyeleri gözaltına alınmıştır.

Fransa, aşırı sağcı Ulusal Cephe Partisi'nin faaliyetleriyle de zaman zaman Avrupa'nın gündemine gelmektedir. Partinin ünlü lideri Jean Marie Le Pen, başta Türkler olmak üzere Fransa'daki bütün yabancıların ülkeyi terketmesi gerektiğini savunmuştur. Partinin genel başkanlığını babasından devralan Marine Le Pen de benzer görüşleri savunmayı sürdürmektedir. Le Pen yaptığı bir konuşmada camilerde namaz kılan Müslümanları Nazilere benzetmiştir. Hakkında suç duyurusunda bulunulan Marine Le Pen buna rağmen benzer söylemlerini sürdürmektedir.

Yapılan araştırmalara göre Fransa'da her gün bir Müslüman saldırıya uğramaktadır. Bunda Marine Le Pen gibi ırkçı ve İslamofobiyi kışkırtan siyasetçilerin rolü bulunmaktadır. "Fransa İslamofobik Saldırlara Karşı Dayanışma Örgütü (CCİF)"in raporuna göre ülkede 2012 yılında üç yüz altmış dört Müslüman açıkça veya kamuya kapalı alanlarda saldırıya ve/veya tacize uğramıştır. 2011 yılında sadece sözlü hakaretlerde yüzde yüz otuz dört artış yaşanmıştır. Müslüman kuruluşlara yönelik iki yüz doksan sekiz saldırı meydana gelirken, 2012'de bu sayı 414'e yükselmiştir. İşyerlerinde Müslümanlara yönelik ırkçı yaklaşımlarda da yüzde yedilik artış vardır. Raporda saldırıya uğrayanların yüzde seksen yedisinin kadınların oluşturduğu belirtilirken, en çok mağdur edilen kadınların başörtülü kadınlar olduğu da vurgulanmıştır. Aynı rapora göre Fransa'da neredeyse her hafta bir cami saldırıların hedefi olmaktadır. 2012'de toplam ellicamiye saldırı düzenlenmiştir. Bu saldırılardan biri Fransa'nın doğusundaki Besançon kenti yakınlarında meydana gelmiştir. Es Suna ve El Fatih Camileri'nin duvarlarına İslam karşıtı yazılar yazılmış ve Nazizmin sembolü olan gamalı haç çizilmiştir. "Araplar Defolun" ve "Fransa Fransızlarındır" şeklinde yazılar yazan kimliği belirsiz kişiler bulunamamıştır. Bunların yanı sıra Müslümanlara ait mezarlıklar, marketler, helal et satan kasaplar ve restoranlar da zaman zaman saldırıya uğramakta veya taciz edilmektedir.

Fransa Müslüman Konseyi Başkanı Abdullah Zekri "İslamofobi ile mücadelenin ulusal bir konu olduğunu" belirterek hükümeti göreve çağırdı.

Fransa'nın bazı bölgelerinde İslam birinci din halindedir. İçişleri Bakanlığı'nın verilerine göre ülkede yılda dörtbin kişi İslam dinine geçmektedir. Ekonomik kriz dönemlerinde daha çok göze batan göçmenler ve yükselen minareler, bazı fanatik Fransızları tahrik etmektedir. Aşırı sağcıların ekonomik kriz dönemlerindeki en büyük hedefi Müslümanlar olmaktadır.

Le Figaro Gazetesi için 2012 yılında IFOP kamuoyu araştırma kuruluşu tarafından gerçekleştirilen bir araştırmaya göre İslam dini ve Müslümanların imajı Fransa'da çok parlak değildir. Araştırma sonuçlarına göre "İslam denince aklınıza gelen ilk düşünce nedir" sorusuna katılımcıların yüzde yirmi sekizi "Batı değerlerinin reddi" yanıtını verirken, yüzde on dokuz fanatizm, yüzde on sekizi "boyun eğme" yanıtını vermiştir. İslam dini için "hoşgörü" diyenlerin oranı sadece yüzde dokuzdur. Aynı araştırmanın sonuçlarına göre Fransızların yüzde kırk üçü İslam'ı "tehdit" olarak algılamakta sadece yüzde on yedisi "Fransa için kültürel zenginlik" yanıtını vermiştir. Aynı orandaki Fransız ülkede yeni camii yapımına da karşı çıkmıştır. Müslüman kadınların sokakta çarşaf veya başörtüsüyle dolaşmalarına karşı çıkan Fransızların oranı ise daha yüksektir: Yüzde altmış üç

Fransa'nın güneyinde bulunan Narbonne kentinde 18 Mart 2012'de oynanması gereken kadınlararası bir futbol müsabakası, oyuncuların bazılarından türban takması nedeniyle oynanamamıştır. Maçın hakeminin "kimlik tespiti" nedeniyle başörtülerini çıkarmalarını talep ettiği Petit Bard takımı oyuncuları hakeme itiraz edince maç iptal edilmiştir. Hakem, verdiği iptal kararını FIFA'nın 2007'de aldığı karara dayandırmıştır. FIFA o yıl verdiği kararda, boyundan bağlamalı eşarp veya türbanın futbolcunun sağlığını tehlikeye attığına ve güvenlik riski oluşturduğuna hükmetmiştir.

Fransa'daki İslamofobi tartışmaları bir karikatür dergisinde yayımlanan Hazreti Muhammed konulu karikatürle zirveye ulaşmıştır. Charlie Hebdo adlı ünlü mizah dergisi, İslam Peygamberinin bulunduğu bir karikatüre yer verince hem ülkedeki Müslümanlar hem de dünya Müslümanları tepki göstermiştir. Charlie Hebdo Dergisi Genel Yayın Yönetmeni Gerard Blard, "biz bu yayını işimizin ve özgür düşüncenin ifade edilebilirliğinin bir parçası olarak görüyoruz" demiştir. Fransız

Hükümeti de konuya “ifade özgürlüğü” açısından yaklaşmıştır. Fransa Basın Yasası herhangi bir konuda karikatür yayımlamayı yasaklamamaktadır. Buna dini karikatürler de dahildir. 1881’de çıkartılan yasada “herkes düşüncelerini özgürce açıklama, yayımlama, çizme ve resmetme hakkına sahiptir” şeklinde bir ifade bulunmaktadır. Fakat bu özgürlüklerin çerçevesini belirleyen birtakım düzenlemeler vardır. 1972 “Pleven Akti” ile nefret, ayrımcılık, kötüleme, ırkçı aşağılama ve tahrik içeren öğeler, 1990 Gayssot Yasası ile de Yahudi aleyhtarı ifadeler yasaklanmıştır. Ayrıca Fransa’da Yahudi soykırımını inkar etmek de yasaktır. Ülkedeki Müslüman kuruluşlarının tam bu noktada sordukları soru şudur: “Yahudilerle ilgili en küçük bir imayı dahi “anti semitizm” sayıp cezalandıran, eşcinsellere hakareti “nefret suçu” sayan Fransız adaleti, Müslümanlara yönelik hakaretleri neden ifade ve düşünce özgürlüğü kapsamına alıyor?”Bu konuda örnekler de vardır. 2007 yılında Yüksek Mahkeme Lyon Capitale gazetesindeki söyleşide “Yahudiler tarikatçı ve düzenbazdır” diyen komedyeni dine hakaretten suçlu bulmuştur. 2008’de söz konusu dergi Charlie Hebdo’da Fransa Eski Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy’nin oğlu Jean Sarkozy’nin Yahudi nişanlısı yüzünden din değiştireceği fikrini işleyen karikatürist Bob Sine işten atılmış ve hakkında dava açılmıştır. Oysa aynı dergide Müslümanları rencide eden bir Hz.Muhammed karikatürü çizen karikatürist hakkında herhangi bir dava açılmadığı gibi işine de devam etmektedir.

Tüm bu örnekler Fransa’daki İslamofobik yaklaşımların göstergeleri olarak kabul edilebilir.

Avrupa’nın farklı ülkelerinden de benzer örnekler verilebilir. İtalya’nın başkenti Roma’nın Monterotondo ilçesinde Tunuslu bir Müslüman kadın tesettürlü olduğu için 2012’de saldırıya uğramıştır. İlçe merkezindeki akrabalarını ziyarete gelen Naile Azzabi isimli kadının başındaki örtü, bir grup genç tarafından çıkartılmak istenmiştir. “Evine dön kamikaze, burada örtünemezsin” diye bağırان gençler daha sonra kaçmışlardır.

İngiltere’de Müslümanlara yönelik kara propaganda yapıldığına dair medya çalışanlarının ifadeleri bulunmaktadır. Ülkenin önde gelen tabloid gazetelerinden Daily Star’da çalıştıktan sonra görevinden ayrılan Richard Pappiatt adlı gazeteci,

“İngiliz basınında bir dönem bazı editörlerin Müslümanları karalamak için fabrikasyon haberler yaptırdığını” söylemiştir. Bir Türk haber ajansına konuşan Peppiatt, “Müslümanlar İngiltere’nin güvenliğini tehdit ediyor” veya “İslam dininden göçmenler ülkeyi ele geçiriyor” şeklinde haberler ürettiklerini belirtmiştir. “Bir olay olduğunda kesinlikle bir günah keçisi seçilmek zorundadır” diyen İngiliz gazeteci, Müslümanların “düşman” olarak tanımlanarak suçlamaların odağına yerleştirildiğini belirtmektedir. Peppiatt, özellikle 11 Eylül New York ve 7 Temmuz Londra terör saldırılarından sonra başta tabloid gazetelerinde olmak üzere Müslümanların “kötü insanlar” şeklinde gösterilmesine yönelik bir kampanyanın başladığına dikkat çekmektedir.

İsveç’te yapılan bir araştırma Müslümanlarla ilgili medyada çıkan olumsuz haberlerin Avrupa’daki İslami kuruluşlara yönelik saldırıları tetiklediğini ortaya koymuştur. Orta İsveç Üniversitesi’nin yaptığı araştırmaya göre hem İsveç’te hem de Avrupa’da Müslümanların görünürlüğü arttıkça onlara yönelik tacizler de artmaktadır. Ayrıca medyada çıkan olumsuz haberlerin hemen ertesinde cami ve benzeri İslami kuruluşlara saldırılar yoğunlaşmaktadır. Üniversite öğretim üyesi Prof.Dr. Klaus Borell, “İsveçli Müslümanlar toplumla iyi bir şekilde entegre olmuş durumda. Ancak Müslümanlar gündem belirlemeye başladığında, öne çıktıklarında veya cami, mescit, okul inşası gibi kamuoyunun dikkatini çeken konular gündeme geldiğinde saldırılar artıyor” şeklinde bir açıklamada bulunmuştur. Borell İsveç’teki saldırıların daha çok aşırı sağcı gruplarca gerçekleştirildiğinin de altını çizmiştir.

Le Monde Gazetesi’nden Beligh Nabli, 26 Temmuz 2013 tarihinde “Müslümanları Damgalamaya Artık Son Verelim” başlıklı yazısında şöyle demektedir:

“İslam şokuyla ilişkili olarak kuşku hissi yükseliyor ve bu his Fransa’da Müslüman kimliğinin görünür temsilcileri (cami, başörtüsü vs) etrafında siyasi anlamda araçsallaştırmasıyla kendini gösteriyor. Bugün Fransa örneğinde göç sorunu tartışmaları, karmaşık kimliğiyle Batılılığı ve Cumhuriyet değerlerine uyumu sorgulatan Müslümanların entegrasyonu ya da sisteme dahil olması sorununun tartışılmasına dönüşmüş durumda. Sürekli gündemde olan entegrasyon ve ulusal kimlik tartışmaları toplumsal gerilime ve özellikle Müslümanların varlığına ilişkin varoluşsal sorgulamaya şahitlik etmektedir. Yine de bugün moda olan kültürelci tezlerin iddia ettiğinin aksine

Müslüman olma ile yapısal ama donup kalmamış Fransız cumhuriyetçi modele katılma arasında uyumsuzluk bulunmamaktadır. Bunun belki de en iyi kanıtı Fransa Müslümanlarının kendilerini damgalayan söyleme karşı geliştirdikleri eleştirel söylemin Cumhuriyet'in “özgürlük, eşitlik, kardeşlik” ilkelerine dayanıyor olmasıdır.”

2.2 Norveç ve Anders Behring Breivik

Şiddet ve terör olaylarının çokça görülmediği bir ülke olan Norveç'te 2011'de meydana gelen bir olay sadece Norveç halkını değil tüm dünya haklarını derinden sarsmıştır.

1979 doğumlu bir yabancı düşmanı olan Anders Behring Breivik, 22 Temmuz 2011'de başkent Oslo'da önce bombalı saldırılar gerçekleştirmiştir. Ardından bir gemiye binerek Oslo yakınlarındaki Ütøya Adası'na geçmiş;burada bulunan bir gençlik kampında gördüğü gençlere ateş açmıştır. Breivik toplamda yetmiş yedikişiyi öldürmüş ve iki yüz kırk ikikişiyi de yaralamıştır.

Saldırlardan sonra yakalanan Breivik, çok kültürlülüğe ve yabancılara karşı olduğunu, İslam dininin tehlikeli olduğunu ifade etmiştir. “Bir Avrupa Bağımsızlık Bildirgesi” adıyla 1516 sayfalık bir manifesto yayımlayan Breivik, bu manifestoda Avrupa'nın kurtuluşunun kendi özüne dönmekte olduğunu belirtmekte ve ırkların bozulmasına neden olan farklı kültürlerin yok edilmesini savunmaktadır. İslam karşıtı olduğunu saklamayan Breivik, çok kültürlülüğü savunan Norveç mahkemesini tanımadığını açıklamıştır. Nazilerin kullandığı selamı veren saldırgan, eylemleri sahiplenmiş ama suçlu olduğunu kabul etmemiştir. Mahkeme, Norveç yasaları gereği Anders Breivik'i 21 yıl hapse mahkum etmiştir. Breivik cezanın 10 yılını yattıktan sonra durumu her 5 yılda bir yeniden değerlendirilecek ve belki de ömür boyu hapiste kalabilecektir.

Breivik'in manifestosu bazı sağcı internet siteleri tarafından yayımlanmış ve aynı çevrelerce ilgi görmüştür. Öyle ki bir Danimarka tiyatrosu bu manifestoyu oyunlaştırarak sahnelemeye karar vermiştir. Norveçli bazı tiyatrocuların da desteğini alan Kopenhag Cafe Tiyatro, gelen tepkilere rağmen ilk oyunu 11 Ekim 2012'de başkent Kopenhag'ta sahnelemiştir. Oyunun yönetmeni Christian Lollike, yetmiş

yedikişiyi öldüren bir ırkçının kaleme aldığı oyunun “ifade özgürlüğü açısından son derece önemli olduğunu” savunmuştur. Oyunun Kopenhag’tan sonra Norveç’in başkenti Oslo’da sahnelenmesi de gündeme gelmiş ancak Norveç Hükümeti oyunu yasaklamıştır.

Breivik’in ırkçı ve İslam karşıtı tutumunudestekleyenlerin yanısıra ülkede İslamofobik tutumlardan uzak durmayı başaran sanatçılar da yok değildir.Svein Tindberg adlı tiyatrocu tek kişilik oyunu “İbrahim’in Çocukları” ile Norveç halkına İslam’ı ve hoşgörüyü anlatmakatadır.Şimdiye kadar altmış bine yakın seyircinin izlediği oyun, 2012’nin en iyi oyunu seçilmiştir. Tindberg, İslam’ı iyi anlamak isteyenlerin Türkiye’yi tanınması ve biraz da Türkçe öğrenmesi gerektiğini düşünmektedir. Müslümanların kutsal kitabı Kuran-ı Kerim’i de okuduğunu belirten Tindberg, “Kur’an, hem benim hem de oyunumun üzerinde büyük tesir yaptı” diye belirtmiştir.⁴⁹

2.3 Danimarka Karikatür Krizi

Danimarka’da bir gazetede 2005 yılında yayımlanan Hazreti Muhammed ile ilgili toplam 12 karikatür bu ülkedeki ve Avrupa’daki İslamofobi tartışmalarını doruğa çıkarmıştır. Karikatürlerin yayınlanmasından 4 ay sonra İslam dünyasında da büyük bir tepki oluşmuş ve akabinde uluslararası bir kriz haline dönüşmüştür.

Sakinliği ile bilinen bu küçük Kuzey Avrupa ülkesi bir anda kendini yakılan Danimarka bayrakları ve elçilikleri, ölüm tehditleri ve ekonomik boykotlar ile karşı karşıya bulmuştur. Danimarka hükümetinin krizdeki başarısızlığı da ülkenin bu tür olaylardaki deneyimsizliğininbir göstergesidir. Sonuç olarak bu 12 karikatür olayı Danimarka’nın İkinci Dünya Savaşından bu yanayaşadığı en büyük uluslararası kriz haline gelmiştir.

İslam dünyasında sanılanın aksine Danimarkalılar karikatür konusunda çok farklı yaklaşımlara sahip ve ülke bu konuda ikiyebölünmüş durumdadır. Son yapılan kamuoyu yoklamasında halkın yüzde kırk yedisi çizimlere karşı çıkarken, yaklaşık

⁴⁹ Zaman Gazetesi, “Yükselen İrkçılık ve Avrupa”, 20 Ekim 2013. s. 2

aynı oranda bir kesim de çizimlerin gazetede çıkmasına destek vermektedir. Ancak destek verilen karikatürler değil, ifade özgürlüğüdür. Bu çizimlerin tüm Danimarka'yı ve Danimarkalıları temsil etmediğinin İslam dünyasında bilinmesi önemlidir. Bu karikatürleri yayınlayan gazeteülkede, özellikle genç kesim ve Kopenhaglılar tarafından seilmeyen ve daha çok sağ görüşlü insanlara hitap eden bir gazetedir. Gazetenin karikatürleri yayınlama gerekçesi, kendilerine göre, ifade özgürlüğünü test etmektir. İslam ve Kadın" üzerine yapılan bir filmin Hollandalı yönetmeni Theo Van Gogh'un öldürölmesi ve Danimarka'da bir karikatüristin ölüm tehdidi alması üzerine alınmış bir karar olduğunu belirtmişlerdir. Ama gerçekte durum bu kadar basit değildir.

Olayların bu hale gelmesinde iki aktöre özellikle dikkat çekmekte yarar vardır. İlki özellikle son onyılda yükselişe geçen Danimarka Halk Partisi (DFK), diğeriise Danimarka'ya yerleşmiş, oldukça radikal söylemlere sahip, Ortadoğu kökenli terör örgütleri mensupları ve kimi din adamlarıdır. DFK, artan yabancı nüfusa karşı Avrupa'da bugüne dek görülmemiş derecede ırkçı yaklaşımlara sahip ve şu andaki muhafazakâr hükümetin dışarıdan koalisyon ortağı ve Danimarka'da yabancılar aleyhine çıkan tüm yasaların arkasındaki partidir. Bu parti sayısı artan yabancıları tüm sorunların ana sebebi olarak gören ve en önemlisi 11 Eylül sonrası İslam dinini ve Müslümanları en büyük düşman olarak gören bir zihniyetin temsilcisidir. Bu açıdan Avrupa'daki diğeri aşırı sağ partilerden fazla farkları yoktur. Asıl farkları Danimarka'daki ifade özgürlüğünün arkasına sığınarak Müslümanları veba salgınına ya da kanserli ura benzeten inanılmaz derecede çirkin söylemleridir. Karikatürleri yayınlayan gazete bu partiye oldukça yakın duran bir yayın kuruluşudur. Karikatürleri yayınlama amaçları da birçok Danimarkalı gazetecinin ve politikacının da belirttiğı gibi, Danimarka'da yaşayan Müslümanları provoke etmek ve verecekleri tepkilerle kendi görüşlerini, yani Müslümanların ilkel, hoşgörüsüz ve şiddet yanlısı olduklarını ispatlamaktır.

İkinci aktör topluluğı yani radikal imamlar ya da buradaki adı ile Danimarka İmamlar Birliğı'dir Karikatürlerin yayınlanmasından tam dörtay sonra İslam dünyasında infial yaratması bu aktörlerin uluslararası krizdeki rolünün ne kadar

büyük olduğunu göstermektedir. Danimarka'dan yola çıkan imamlar tüm Ortadoğu ülkelerine giderek konuyu duyurmuşlardır. Daha da önemlisi bu gazetede yer almamış resimleri, yer almış gibi göstererek ve Danimarkalıların “Kur'an yakacağı” söylentisini yayarak olayın bu derece büyümesine sebep olmuşlardır.

Birçok Danimarkalı bu krize sebebiyet verdiği için Jyllands Posten gazetesine büyük bir öfke duymaktadır. Ancak halkın yarısı da ifade özgürlüğünden ödün verilmesine karşıdır. Zaten Danimarka bu konuda Avrupa'da belki de en liberal ülkedir. Ancak çok ufak bir kesim karikatürleri destekliyor ki, bunlar da bahsi geçen aşırı sağ fikirlilerdir. Danimarka'da işte bu noktada büyük bir tartışma yaşanmaktadır. Yazar, “Jyllands Posten gazetesinin sadece çamur atmak adına çirkin bir deneme yaptığını ve kasıtlı bir şekilde Müslümanları provoke ettiğini” söylemektedir. Aynı yazar Jyllands Posten gazetesini “köylü zihniyeti ve kibri” ile, Danimarka'nın önceki nesillerce yaratılmış, eşitlikçi, demokratik, azınlıklara saygılı ve tarafsız imajını bir anda yok ettiğini ve ülkeye, ülke halkına ve gelecek nesillere büyük bir zarar verdiğini belirtmektedir. Tartışma politik arenada da devam etmektedir.

İlginç olan diğer bir nokta, İslam dünyasında bu kadar büyük tepki uyandıran karikatürleri çok az kişinin görmüş olmasıdır. Karikatürlerden sadece iki tanesi gerçekten İslam dininin peygamberini aşağılamaktadır. Örnek olarak bir tanesinde Muhammed adında bir ortaokul öğrencisi bir karatahta önünde muzır bir şekilde sırtıtmaktadır. Karatahtada Farsça bir yazı vardır. Karikatürleri yayınlayan Jyllands Posten editörü bu yazıyı çevirme zahmetine bile girmemiş ve ortaya komik bir durum çıkmıştır çünkü karatahtada “Jyllands Posten gazetecileri bir avuç gerici provokatör çetesidir” yazmaktadır. İslam dünyasındaki tepkilerin birçok Ortadoğu uzmanının belirttiği gibi sadece bu on iki karikatürden kaynaklandığına inanmak oldukça güçtür. Belki karikatürler, Batı'ya duyulan tepkilerin dile gelmesine yol açmış ya da İran, Lübnan ve Suriye'de olduğu gibi birtakım güçlerin kendi politik çıkarlarına hizmet amacıyla kullanılmış olabilir.

Karikatürleri yayınlamanın son derece çirkin ve provokatif bir hareket olduğu kesindir. Ancak tüm Danimarka'nın ve Danimarkalıların suçlanması ve şiddet dolu

tepkiler İslam dünyasına zarar vermektedir. Bu krizi Başbakan Erdoğan ve İspanya Başbakanı Zapatero ile birlikte yaptığı diyalog ve hoşgörü çağrısı doğrultusunda çözmek en doğrusudur. Çünkü olayların bu şekilde gelişmesi sadece İslam dünyasındaki diyalog karşıtı radikallere ve benzer görüşlerin Avrupa'daki temsilcileri olan aşırı sağcı partilere yaradığı bir gerçektir. İslam dünyası keşke bu derece büyük tepkileri suçsuz insanların kamera önünde kafalarını kesen, havaya uçuran ve bunu İslam dini adına yaptığını söyleyenlere karşı da verebilmiş olsa. Onların İslam dinine verdikleri zararın bu on ikikarikatürden çok daha fazla olduğu ortadadır.

Danimarkalıların Müslümanlar hakkındaki algısı genellikle “kültürel yok olma” endişesi ile ifade edilmektedir. Danimarkalılar da tıpkı diğer endişeli Avrupalılar gibi yabancılardan söz açıldığında en çok vurguladıkları konu, yabancı göçmenler ve Müslüman işçiler gelmeden önce homojen olan Danimarka kültürünün, bu homojenliğini kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya bulunduğuudur. İşgücü göçü süreciyle birlikte Avrupa'da İslam ve Müslümanlar daha fazla tartışma konusu olmuşlardır ve olmaktadır. Bu tartışmalarda Batılı ülkeler, Müslümanları kültürlerini değişmez olarak görmek ve asimile olmamakta direnme içinde görürken aynı zamanda kendi kültürlerini değişmez nitelikte tanımlayarak bir nevi çelişki içine girmektedirler.

Danimarka'da İslamofobi eksenli bir yabancı kaygısının bulunduğu görülmektedir. Araştırmacılar ülkedeki yabancı kaygısının daha çok Müslümanlara yöneldiğini vurgulamaktadır. Danimarka'da çoğunluğun etnik azınlık algısı ile ilgili bir araştırmanın sonucuna göre Danimarkalıların yüzde otuz yedisi bir Müslüman ile komşu olmak istemezken, Müslüman yerine farklı ırktan biri seçeneğinde bu oran birdenbire yüzde on sekize düşmektedir.

20 Mayıs 1997 tarihli Morgenavisen Posten Gazetesi'nde yayınlanan ve bin üç yüz kırk sekiz kişiyle yapılan kamuoyu araştırmasına göre Danimarkalıların yüzde kırk sekizi ülkelerindeki Müslümanların Danimarka dinine ve kültürüne tehdit oluşturduğuna inanmaktadır. Bu korkunun nedenleri olarak da çok evlilik, töre

saldırıları, sünnet ve dünya ülkelerinde İslam adına gerçekleştirilen terör eylemleridir.

Karikatür krizinden sonra Danimarka'da en çok konuşulan konu İslam ve Müslümanlar olmuştur. Ve ilginçtir, bu krizden sonra ülkede en çok satan kitapların başında Kuran-ı Kerim'in yeni basılan Danca versiyonu gelmektedir.

30 Eylül 2005 tarihinde Jyllands Posten gazetesinde yayımlanan karikatürler sonrasında Danimarka hükümetinin bunu ifade özgürlüğünün bir gereği olarak görmesi ve resmi olarak bir özür dilenmemesi pek çok ülkede protesto gösterilerine de neden olmuştur. Ancak şu noktayı hatırlatmakta da yarar vardır. Aynı gazetenin kültür editörü Flemming Rose'un üç yıl önce kendisine başka bir karikatürist olan Christopher Zieler tarafından gönderilen ve İsa Peygamberi tasvir eden karikatürler, Protestan olan Danimarka halkını rahatsız edeceği gerekçesiyle yayımlanmamıştır.

2.4 İsviçre'de Minare Yasağı

İsviçre'de seçmenler ülkede yeni minare inşasına yasak getirilmesi yönündeki teklifi oylamak üzere 2009 yılında sandık başına gitmiştir. Temel insan haklarına aykırı hallerde referanduma gidilemeyeceğine dair eleştiriler İsviçre Hükümeti tarafından dikkate alınmamışve İsviçre halkı minarelerin yasaklanıp yasaklanmaması konusunda oy kullanmıştır.

Teklif, yıllardır göçmen karşıtı politikalar yapan ve minarelerin ülkenin İslamlaşmasının işareti olduğunu savunan sağcı İsviçre Halk Partisi tarafından gündeme getirilmiştir. Teklife karşı çıkanlar ise, minare yasağının ayrımcılık anlamına geleceğini ve kin ve nefret kışkırtıcılığına neden olacağını belirtmişlerdir. Hükümet de teklifin referandumda reddedilmesinden yana olmuştur.

Dört yüz bin civarında Müslüman'ın yaşadığı ülkede dört minare vardır. Ayrıca çeşitli yerlerde mescitler vardır ve yeni minare inşaatları için ruhsat taleplerinin genellikle reddedildiği bilinmektedir. Referandumu destekleyenlere göre, minareler şeriata dayalı bir ideoloji ve hukuk sisteminin güçlenmesini temsil etmektedir. Ancak öneriye karşı çıkanlara göre referandum kampanyası halk arasında

nefret oluşmasına neden olmuştur. Cenevre'deki camiye kampanya boyunca üçüncü kez düzenlenen saldırı hasara neden olmuştur. Kamuoyu yoklamaları yasak teklifinin çok az farkla reddedileceğine işaret etmiştir. İsviçre Cumhurbaşkanı Hans Rudolf Merz, "Müslümanların dinlerinin gereklerini yerine getirebilmeleri ve İsviçre'de de minareleri olması gerekir. Ama burada ezan sesi duyulmayacak" demiştir.

İlerici İslam Forumu'ndan Elham Manea da, yakın zamanda ülkede Sih tapınağı ile Sırp Ortodoks kiliselerinin inşa edildiğini hatırlatarak, "Eğer bana bütün dini yapılardan dini sembollerin yasaklanacağını söylerseniz, ben bunda bir sorun görmem. Ama eğer Hristiyanları, Yahudileri, Sihleri değil yalnızca Müslümanları hedef alıyorsanız, bu ben bunu bir sorun olarak görürüm. Çünkü bu ayrımcılıktır" dedi.

2.5 Sivil Toplum Kuruluşları'nın Tespitleri

Türkiye'nin Lahey Büyükelçiliği Din Hizmetleri Ataşeliği verilerine göre, Hollanda'da son beşyıl da yüz on yedici farklı şekilde saldırılara maruz kalmıştır. Fransa'da İslam karşıtı olayların hedefinde ise Müslüman kadınlar yer almıştır. Fransa Müslüman derneklerinin verilerine göre, Müslümanlara karşı yapılan saldırıların yüzde seksen beşi Müslüman kadınları hedef alırken, son bir yılda dört yüz altmış dokuz Müslüman'ın saldırıya uğradığı öğrenilmiştir. Bu tip saldırılar çerçevesinde değerlendirilebilecek bir olay başkent Paris'in batısında yer alan Trappes'ta gerçekleşmiştir. Başörtülü bir genç kız bıçaklı saldırıya uğramış, ikikişi oldukları belirtilen saldırganların başörtüsünü çekerek çıkardıkları, genç kadının yüzüne de bıçakla zarar verdikleri kaydedilmiştir. İngiltere'de ise yapılan son araştırmalar, 11 Eylül 2001'de ABD'ye düzenlenen saldırılar sonrasında, Müslümanlara karşı yapılan saldırıların arttığını ortaya koymuştur. İslamofobi ile mücadele eden 'Tell Mama' adlı yardım kuruluşunun verilerine göre, 2001'den bu yana Müslümanlara ait yaklaşık yedi yüz ibadet yeri saldırılara maruz kalmıştır. Son 18 ay içinde İngiltere ve Galler'de toplam bin iki yüz İslam ya da Müslüman karşıtı saldırının kayıtlara geçtiği öğrenilmiştir.

Avrupa Türk İslam Birliği verilerine göre ise Almanya’da, Müslümanlara karşı yılda ortalama yüz yirmisaldırı düzenlenmektedir. **Almanya Merkez Müslümanlar Konseyi** Başkan Yardımcısı ve **Avrupa Türk İslam Birliği** Genel Sekreteri Mahmut Aşkar, Almanya’da Müslümanlara karşı saldırıların son dönemlerde artış gösterdiğini belirterek, “Müslümanların ibadet alanlarına, camilere, mescitlere, kesik domuz başı ve kanı atıyorlar, cami duvarlarına haç işareti çiziyorlar.” demiştir. 40 yıldır Almanya’da yaşadığını belirten Aşkar, “Birçok kez Müslüman olduğum için hakaretlere maruz kaldım. Neo-Nazi Yeraltı Terör rgt’nün, sekiz Türk vatandaşını katlettiği olay, İslamofobi’nin Almanya’da son yıllarda yükseldiğinin en büyük işaretidir.” ifadelerini kullanmıştır.

Uluslararası Stratejik Araştırmalar (USAK), AB Uzmanı Fatma Yılmaz Elmas, İslamofobi’nin Avrupa’da son yıllarda artmasının en temel sebeplerinin başında 11 Eylül saldırıları ve 2008 küresel ekonomik krizinin geldiğini belirterek, “Avrupa’da son dönemde Müslümanlar üzerinde çok fazla ötekileştirme yapılmaya başlandı. Ortadoğu’daki son gelişmeler, Batı’nın İslam dünyasına olan bakışını çok fazla değiştirdi.” şeklinde açıklamalarda bulunmuştur. Ortadoğu’daki son gelişmelerle birlikte, Batı’nın 11 Eylül saldırılarına paralellik kurduğuna işaret eden AB uzmanı, “Batı, Müslümanları demokrasiden anlamayan, vahşi insanlar olarak görmeye başladı. Bu da son dönemde Avrupa’da Müslümanlara karşı artan saldırıları tetikledi.” demektedir. Avrupa’da İslamofobi kavramının hl tespit edilemediğini belirten Elmas, “Avrupa’da İslamofobi ile mücadele edecek kurumlar yok. Müslümanlara karşı yapılan saldırıların tespit edilmesi ve bağlayıcı yaptırımların olması gerekiyor.” ifadelerini kullanmaktadır.

Londra merkezli Uluslararası Af rgt, aşırı sağın yükselişe geçtiği Avrupa’ya uyarı niteliğinde bir rapor yayınlamıştır. Müslümanların başta istihdam ve eğitim olmak üzere hayatın çeşitli alanlarında ayrımcılığa maruz kaldıklarını belirtilerek, hkmetlere "kalıplaşmış önyargılarla daha etkin mücadele etme" ağırısı yapılmıştır.

Fransa’da aşırı sağcı aday Marine Le Pen’in yüzde on dokuzoy aldığı bir dönemde Uluslararası Af rgt, İslam karşıtlığına yönelik önemli bir rapor

yayınlayarak gündeme damgasını vurmuştur. Fransa, Belçika, Hollanda, İspanya ve İsviçre'ye odaklanan örgütün raporunda, Müslümanların istihdam ve eğitim başta olmak üzere hayatın çeşitli alanlarında ayrımcılığa maruz kaldığı tespiti yapılmıştır. Raporda, Müslümanlara yönelik ayrımcılığın önyargılar ve klişelerden beslendiği, bazı siyasî partiler ve medya kuruluşlarının da bu olumsuz bakışı körüklediği belirtilmiştir. Hükümetlere, kalıplaşmış bu yargılarla daha etkin mücadele etme çağrısında bulunulmuştur. Müslümanların da diğer din mensupları gibi ne giyeceklerine ya da nasıl ibadet edeceklerine kendilerinin karar verebilmesinin önemine dikkat çekilmiştir.

Örgütün ayrımcılık konusundaki uzmanı Marco Perolini, Müslüman kadınların başörtüsü taktıkları için işlere kabul edilmediği, kız çocuklarının ise derslere girmelerinin engellendiğini belirterek, "Erkekler de sakal bıraktıkları için işten çıkarılabiliyor. Bunlara karşı çıkmak yerine siyasî partiler ve kamu görevlileri genelde oy toplamak için bu önyargıları teşvik ediyor." ifadelerini kullanmıştır.

Örgüt, "Tercih ve önyargı: Avrupa'da Müslümanlara ayrımcılık" başlıklı raporunda din ve inançları eleştirme hakkını da içeren ifade özgürlüğünün hoşgörüsüzlük ve önyargı kaynağı olacak şekilde ya da belli din ve inançtakilerin insan haklarını ihlal edecek şekilde kullanılmaması gerektiğini vurgulamışlardır. Raporda, "Uluslararası hukuka göre, devletin tarafsızlığı ve laiklik ilkesi, din veya inanç özgürlüğü ile ifade özgürlüğü haklarına herhangi bir kısıtlama getirilmesi için meşru nedenler sayılmaz." denilirken yine raporda "Dini semboller giymeye getirilen, kanıtlanabilir gerçeklerden çok spekülasyon veya varsayım üzerine kurulmuş bir yasak, bireyin din özgürlüğünün ihlal edilmesi olarak tanımlanır." denilerek, farazi gerekçelerle getirilen kıyafet yasakları eleştirilmiştir.

Raporda, kadın istihdamı oranlarında Müslüman azınlıkla toplumun geneli arasındaki uçuruma dikkat çekilmiştir. 2009'da Fransa'da, Fransız vatandaşlığı bulunan kadınların istihdam oranı yüzde 60,9 iken ülkedeki Faslı kadınların yüzde 25,6, Türkiyeli kadınların ise 14,7'sinin istihdam edildiği aktarılmıştır. Yine 2006'da Hollanda'da Türkiye ve Fas uyruklu kadınların istihdam oranı yüzde 31 ve 27 iken herhangi bir etnik azınlığın üyesi olmayan Hollandalı kadınların istihdam oranının

ise yüzde elli altı olduğunu altı çizilmiştir. Raporun "Eğitim alanındaki kısıtlamalar" bölümünde de son onyılıda İspanya, Fransa, Belçika ve Hollanda'nın da aralarında olduğu birçok ülkede öğrencilerin okulda başörtüsü ya da kültürel ve dini kıyafetler giymesinin yasaklandığı kaydedilmiştir. Uluslararası Af Örgütü uzmanı Perolini, "Genel yasaklar Müslüman kızların eğitime erişim hakkını olumsuz bir şekilde riske atıyor ve ifade özgürlüğü ile inançlarını açıkça gösterme haklarını da ihlal ediyor." demiştir.

İsviçre'de 2010 yılında kabul edilen ve minare yapılmasını yasaklayan yasanın da hatırlatıldığı raporda, bunun din ve inanç özgürlüğünün ana bileşenlerinden biri olan ibadet yerleri kurma hakkının çiğnenmesi olduğu belirtilmiştir. "Avrupa'nın birçok ülkesinde halk arasında oluşan bir fikir var; İslam iyi ve Müslümanlar kabul edilebilir, sadece çok görünürde olmadıkları sürece." diyen Perolini, bu tavırla mücadele edilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Rapor, Uluslararası Af Örgütü'nün ibadet yerlerine getirilen kısıtlamalar ve peçeye yönelik yasaklar konusundaki sorunları, odaklandığı ülkelerde ayrımcılığa maruz kalan bireylerin somut örnekleri üzerinden de detaylandırmıştır. Belçika'da yaşayan ve turizm eğitimi aldıktan sonra bir seyahat acentesinde staj yapmak için iş aramaya başlayan başörtülü R.'nin hikâyesine yer verilmiştir. Her mülakatta kendisine başörtüsünü çıkartmayı kabul edip etmeyeceğinin sorulduğunu anlatan R., Flaman İş Bulma Kurumu'nun da kendisine müşteriler ile doğrudan temas gerektirmeyecek pozisyon olan idari pozisyonlara başvurmasını tavsiye ettiğini söylemiştir. Fransa'da sosyal hizmetler uzmanlığı yapan Emel isimli Müslüman bir kadın da örtünme kararı almasının ardından yaptığı iş başvurularında "Tarafsızlığın garanti altına alınması" gerekçesiyle kendisinden başını açmasının istendiğini aktarmıştır.

Uluslararası Af Örgütü, raporunda Türkiye'deki başörtüsü yasağını da eleştirmiştir. Raporda, Türkiye'de okullardaki başörtüsü yasağının daha çok yargı kararlarından beslendiği belirtilmiştir. Raporda, "Türkiye, yükseköğretimde başörtüsü ve diğer dini ve kültürel semboller ile kıyafetlere yönelik genel yasaklar getiren politika ve mevzuatları koruyarak, dinini ve kültürel inancını özgürce ifade

etmeyi tercih edenlerin din veya inanç özgürlüğü ile ifade özgürlüğü haklarını ihlal ediyor. Yetişkin öğrenciler sadece dini ve kültürel semboller ve kıyafetler giydikleri için yükseköğretimden dışlanıyorlar ve din veya inançları nedeniyle eğitim alanında ayrımcılığa maruz kalıyorlar." ifadeleri kullanılmıştır. Bu tür yasakların kız öğrencileri daha çok etkileyerek ayrımcılığa neden olduğu uyarısını yapan örgüt, uluslararası hukuka göre devletin tarafsızlığı ve laikliğin, din ve inanç özgürlüğü üzerindeki kısıtlamaların meşru gerekçesi olamayacağının altını çizmiştir. Raporda ayrıca üniversitelerin bir dönem başörtüsü yasağı konusunda gösterdiği titizliği sakal yasağında göstermediği ve yasakların 2010 yılından itibaren uygulamada gevşetildiği de kaydedilmiştir.

2.6 Avrupa Konseyi'nin Eleştirisi

Avrupa Konseyi, Avrupa'da yaygınlaşan İslam karşıtlığını ve yasadışı uygulamaları sert şekilde eleştirmiştir. Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi (AKPM) Genel Kurulu, laikliğin dinî kıyafetlerin yasaklanmasına gerekçe olamayacağını belirtmiş ve İsviçre'den de minare yasağını iptal etmesini istemiştir. Mevlüt Çavuşoğlu başkanlığındaki AKPM'de kabul edilen 'Avrupa'da İslam, İslamcılık ve İslamofobi' başlıklı raporda 'dinî özgürlükler' vurgusu ön plana çıkmıştır. Raporda "Laiklik, kamusal alanda dinî pratiklerin yasaklanabileceği anlamına gelmez. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 9. maddesi herkese dinî kıyafetlerini kamusal veya özel alanda giyme serbestisini sağlar." hatırlatması yapılmıştır.

Danimarka Sosyalist Grup üyelerinden Mogens Jensen'in kaleme aldığı raporda, burka yasağını uygulamak isteyen Fransa ve Belçika'ya sert eleştiriler yöneltilmiştir. Burkanın kamuya açık yerlerde yasaklanmasına ilişkin bazı ülkelerde getirilmek istenen yasağa da değinilen kararda, güvenlik açısından birtakım kısıtlamalar getirilse de yasağın genelleştirilmesine karşı çıkmıştır. Fransa ve Belçika'da uygulanan burka yasağının olumsuz etkilediği kaydedilerek, "Genel bir yasadışı, burka giyen kadınların üzerindeki baskıyı artıracak, onun evden çıkmasını ve başka kadınlarla ilişki kurmasını zorlaştıracaktır. Müslüman kadınların, eğitimden, iş hayatından ve kamusal alandan dışlanması onların hayatını daha da zorlaştıracaktır."

şeklinde ifadelere yer verilmiştir. Raporda, vücudun tamamını örten burka tarzı kıyafetlerin dinî vecibeden daha çok kültürel ve sosyal geleneklere dayandığı da kaydedilmiştir.

Jensen'in raporunda kadınların giyim tarzlarının ne kendi toplumları ne de devletler tarafından belirlenebileceği vurgulanmıştır. Karar metninde, "İslam, Musevilik ve Hristiyanlık gibi barışçıl bir dindir. Avrupa devletleri, tıpkı Hristiyan papazların veya dindar Yahudilerin giydiği kıyafetlere karışmadığı gibi, Müslüman kadınların başörtüsüne de müdahale etmemelidir." uyarısı yapılmıştır.

Kararda, minare yasağının, "Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin din ve vicdan özgürlüğüyle ilgili 9. maddesi ile ayrımcılığın yasaklanmasıyla ilgili 14. maddesini ihlal ettiği" belirtilmiştir. Kararda, şehir planlamasına ve kamu güvenliğine uygun olarak, nasıl kiliselerin kulesi bulunuyorsa camilerin de minaresinin olmasına izin verilmesi istenmiştir.

Kararda son olarak Avrupa'da ırkçı partilerin İslam karşıtlığını körüklemesi eleştirilmiştir. Avrupa'nın birçok ülkesinde aşırı sağ partilerin son yıllarda politika değişikliğine giderek Müslümanları hedef aldığı savunulurken, "Yabancı korkusunun yerini 'İslam korkusu' aldı." denilmiştir. Avrupa'da çok sayıda Müslüman göçmenin Avrupa kültürü ve değerlerini benimsediği belirtilirken, son yıllarda artan İslam karşıtı uygulamaların ve ırkçı partilerin Müslüman gençler arasında Batı değerlerine yönelik tepkiyi artırdığı ifade edilmiştir. Kararın sonuç bölümünde "Avrupa'da Müslümanların sosyal ve kültürel olarak ayrımcılığa hedef olmasına karşı çıkılması" istenmiş ve "İslam karşıtlığıyla mücadelede Avrupa Konseyi'nin ortak stratejileri tartışması" çağrısı yapılmıştır.

Avrupa Konseyi'ne üye ülkelerde dinler arası eğitimin güçlendirilmesinin önemine değinilen kararda, Avrupa'da yüksek eğitim kurumlarının İslam araştırmalarını desteklemesi istenmiştir. Kararda, okullarda İslam'ın daha iyi anlatılmasının önemine de değinilmiştir. Raporda, yirmi üçmilyon Müslüman'ın yaşadığı Avrupa'da İslam eğitimi için devlet bütçelerinden pay ayrılması da tavsiye edilmiştir.

2.7 Almanya

Avrupa ülkelerinde 13,5 milyon Müslüman yaşamaktadır. Bunun 3,5 milyonu Almanya’da yaşamakta ve çalışmaktadır. Müslümanların toplam nüfusa oranı yüzde 3,9’dur.⁵⁰

Merkezi Almanya’da bulunan ve Başkanlığını Prof.Dr. Faruk Şen’in yaptığı Türkiye Araştırmalar Merkezi (TAM)’ın araştırmasına göre Avrupa’da ve Almanya’da İslamofobi artmaktadır. Almanların yüzde elli sekizi İslam ve Batı kültürü arasındaki farklılıkların ileride çatışmaya neden olacağına inanmaktadır. Her dört Alman’dan biri, terör saldırılarından dolayı İslam’ın tehlikeli bir din olduğunu düşünmektedir. TAM Vakfı 11 Eylül sonrası başlayan önyargıları ortaya çıkarmak için başta Almanya olmak üzere, 2006 yılında Hollanda ve Avusturya’da bir İslamofobi araştırması yapmıştır. Araştırma kapsamında 1000 Alman ile görüşülmüştür. Araştırmanın Almanya sonuçları şöyledir:

- Almanların yüzde kırk yedisi İslam kültürünün Batı’ya uymadığını düşünmektedir.
- Teröristlerin tüm Müslümanları temsil edemeyeceğini belirtenlerin oranı yüzde altmış beştir.
- Terör ile İslamiyet’i bağlantılı görenlerin oranı yüzde yirmi dördtür.
- Kültürel farklılıkların iki tarafı çatışmaya götüreceğine inanların oranı yüzde elli sekizdir.
- Araştırmaya katılan Almanların yüzde kırkıkültürlerarası bir savaşın - (Medeniyetler Çatışması)kaçınılmaz olduğunu düşünmektedir. Almanya’da bir dinsel gerginliğin çıkacağını düşünenlerin oranı yüzde elli beştir..

Profesör Faruk Şen, Türkler arasındaki töre cinayetlerinin duyulması ve medyada genişçe yer almasının Türklere ve Müslümanlara yönelik önyargıları daha da artırdığını belirtmektedir. Töre nedeniyle veya basit kıskançlıklar nedeniyle

⁵⁰ Türkiye Araştırmalar Merkezi (TAM), “Avrupa’da İslam Varlığı”, 2010

kızların ve kadınların öldürüldüğüne dair haberleri okuyan veya izleyen Almanlar, şiddetin İslam'ın doğasında varolduğunu düşünmeye başlamaktadır.

Almanya'nın en büyük ve saygın vakıflarından Bertelsmann Vakfı'nın 2013 yılında yaptığı daha geniş kapsamlı bir araştırmanın sonuçları da TAM'ın vardığı sonuçlarla örtüşmektedir. Vakıf anketörlerinin görüştüğü Almanların yarısı İslam'ı bir tehdit olarak gördüğünü belirtmiştir.⁵¹

Almanya'da 'dönerci cinayetleri' olarak bilinen, onkişinin Neo-Naziler tarafından öldürüldüğünün ortaya çıkması, bu ülkede sıkça meydana gelen Neo-Nazi cinayetlerini yeniden gündeme getirmiştir. 29 Mayıs 1993 tarihinde Solingen kentinde Türklerin oturduğu bir evin ırkçı Almanlar tarafından yakılmasıyla beşTürkün hayatını kaybetmesini de bu noktada hatırlatmak gereklidir. Almanya'da daha önce yaşanmış olmasına rağmen Neo Nazi gerçeğinin bir tehdit olarak gündeme taşınması buolayla olmuştur.

Neo-Naziler ve aşırı sağcılar 'Alman toplumsal hayatını temizleme ve göçe karşı kendilerini savunma' argümanını kullanmaktadırlar. Alman toplumunun önemli bölümü, Almanya'nın göçmen işgali tehlikesiyle karşı karşıya olduğunu, işsizlik sorununa çözüm bulmak için göçmenlerin ülkelerine gönderilmesi gerektiğini ve göçmenlerin çoğunun Almanya'ya refah devletinin imkanlarından yararlanmak için geldiğini düşünmektedir. Alman toplumu ve devleti, göçmenleri anlamak yerine, onlar hakkında derin önyargılar oluşturmuş ve eski önyargılarını devamlı olarak yeniden kurgulamaktadır. Bu argümanın ana politik ve sosyal söylem haline gelmesi, ırkçılığın ulaştığı vahim boyutu göstermektedir.

2011'in Kasım ayında Almanya, aşırı sağcı terör şokuyla sarsılmıştır. 2000-2007 yılları arasında sekizi Türk, biri Yunan ve biri Alman olmak üzere on kişinin 'Nasyonal Sosyalist Yeraltı (National Socialist Underground) adlı Neo-Nazi terör hücresi tarafından öldürüldüğü ortaya çıkmıştır. Bu terör hücresinin isminin Hitler'in Nasyonal Sosyalist Partisi'nin (Nazi) ismiyle taşıdığı benzerlik dikkat çekicidir. 4 Kasım 2011 günü yaşanan bir banka soygunu olayların perde arkasını anlamamızı

⁵¹ Bertelsmann Vakfı Araştırması, (Çevrimiçi) www.religionsmonitor.de/english.html, 2013.

sağlamıştır. Eisenach şehrinde Uwe Mundolos ve Uwe Boenhardt isimli iki soyguncu, bir bankayı soymuş ve yetmiş bin avroyu çalarak kaçmıştır. Polis tarafından kısa bir sürede etrafı kuşatılan bu soyguncular, bir kadına telefon ederek bütün delilleri ortadan kaldırmasını söyledikten sonra içinde bulundukları karavanı havaya uçurmak suretiyle kendilerini öldürmüşlerdir. Birkaç saat sonra Zwickau kasabasında bir ev havaya uçurulmuştur. Evde yapılan aramada ırkçı cinayetlere dair çok önemli dokümanlar ve silahlar ele geçirilmiştir.

Alman polisi, Türklere yönelik cinayetlerin uyuşturucu işine karışmalarından dolayı Türk çetelerin birbirlerine karşı işlediği suçlar olduğunu varsaymıştır. Ancak bir Neo-Nazi olan Beata Zschaepé'nin evinde bulunan DVD'ler cinayetlerin arkasındaki ırkçı terörizmi ortaya koymuştur. Uwe Mundolos, Uwe Boenhardt ve Beata Zschaepé üçlünün oluşturduğu çete, 1990'lı yıllarda Thüringen'de kurulmuş ve 1998'de yeraltına inmiştir. On yıl boyunca on kişiyi öldürmüş, birçok banka soygunu gerçekleştirmiş ve birçok suça karışmışlardır. Bu süre zarfında hiçbir şekilde fark edilmemiş ve yakalanmamışlardır. Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Öğretim Üyesi Doç.Dr. Bilal Sambur, Nazi cinayetlerini "Almanya'nın Susurluk'u" olarak tanımlamışlardır.

Gerçekten de 2013 yılında Alman İstihbarat Örgütü hakkında yeni iddialar ortaya atılmıştır. Kurumun içinde birden çok çalışanın ırkçı, İslam düşmanı tutum ve söylemleri gün yüzüne çıkmıştır. Çalışanlardan birinin bürosunda "kılıcını camiye yöneltmiş Haçlı askeri figürü" olduğu ortaya çıkmıştır. Söz konusu skandalın gazetelere yansması üzerine bazı yorumcular, Alman istihbaratının önceden haberdar olmasına rağmen, pek çok Müslüman'a yapılan saldırıyı "bilerek önlemediğini" dile getirmişlerdir.

Oslo katliamını teröristbir saldırı olarak görmeyen Batı kamuoyu gibi, Alman polisi de bu cinayetlerin ırkçı şiddet sonucunda gerçekleşen eylemler olduğunu düşünmemiştir. Cinayetleri araştırmakla görevlendirilen 'Boğaziçi (Bosphorus)' kod isimli birim, hiçbir şekilde Nazi terörizmini soruşturmayı öncelikli sorun olarak ele almamıştır. Bu yaklaşım, göçmenleri ve yabancıları ülkede işlenen suçlardan doğal

olarak sorumlu görmekte ve Neo-Nazilerin masum olduğu düşüncesinden hareket etmektedir.

Almanya, Nazi döneminin utancıyla yaşarken, son Nazi cinayetleri bu utancı derinleştirmiştir. Son cinayetler, Hitler'in ölmediğini, Alman toplumunda sayısını bilmediğimiz birçok Hitler yaşadığını tezahür ettirmektedir. Oslo katliamı ve Neo-Nazi cinayetleri, Avrupa'nın ve Almanya'nın geçmişinde yaşadığı ırkçılık tecrübesinden ders almadığını göstermektedir. Bu çetenin yıllarca birçok suçu ve cinayeti rahatlıkla işlemesi, Almanya'nın bütün suçlara sıfır tolerans gösterdiği şeklindeki kanıyı yerle bir etmiş, Almanya ve Avrupa'da yaşayan farklı orijinlere sahip insanlar arasında derin bir güvensizlik yaratmıştır. Almanya, açık bir şekilde 'kendi teröristinin iyi', 'diğerlerinin teröristinin kötü olduğu' şeklindeki anlayışa kendisini hapsetmiş gözükmektedir.

İrkçılığa karşı Alman toplumu, geleneksel olarak sorunu örtme veya konuyu değiştirme şeklinde tutum göstermektedir. İrkçılık ve Nazizm üstü örtülecek veya konuyu değiştirmekle geçirilecek bir sorun değildir. Alman toplumu ve devleti, kendi karanlık tarafı olan ırkçılıkla yüzleşmeli ve hesaplaşmalıdır. Hep kendi eylemlerini meşru, yabancılarınkileri ise gayri meşru kötü görme alışkanlığından vazgeçmelidir.

İrkçı cinayetlerin arkasında bazı istihbarat ve emniyet birimlerinin olduğuna dair görüşler, önemli bir soruyu sormamıza neden olmaktadır: Neo-Nazi cinayetlerine göz yummak suretiyle Alman devleti, topluma gözdağı vermeyi mi hesaplamaktadır veya göçmenler bu cinayetlerle acaba kontrol altına mı alınmak istenmektedir? Almanya devletinin Nazileri içeride bir hegemonya aracı olarak kullanma olasılığı, ırkçılık-devlet işbirliğinin vahametini göstermektedir. Alman devlet kurumları ile Naziler arasındaki ilişki öteden beri tartışılmaktadır. Alman devletinin temel kurumları Naziler tarafından kurulmuştur. 1949 sonrası dönemde, istihbarat servislerinin, polis teşkilatının, ordunun ve yargının kurulmasında Hitler döneminin bakanları, bürokratları ve generalleri etkin bir rol oynamışlardır.

Devlet desteği olmadan bir Nazi terör hücresinin on kişiyi öldürmesi ve onlarca suç işlemesi mümkün görünmemektedir. Nazi cinayetleri, sadece üç kişilik bir Nazi terör hücresinin işi olarak görülmemelidir. Alman devletini ve Nazileri birbirinden ayrı düşünmek imkansızdır. Nazi yanlısı teröristlerin cinayetlerini devletten habersiz işleyebileceğini kabul etmek mümkün değildir. Devlet istemediği için on yıl boyunca Nazi teröristlere dokunulmamıştır.

Almanya’da ‘devletin ve polisin sağ gözü kördür’ şeklinde ünlü bir söz vardır. Aslında devletin hiçbir gözü kör değildir. Sadece Nazizm ve ırkçılık karşısında devlet, hem sol hem sağ gözü körmüş gibi davranmaktadır. Aşırı sağa karşı sağ gözünü kapamak, büyük hatadır. Ayrıca aşırı sağa karşı, sağ gözün açık olması da yetmemektedir. Irkçılığa karşı hem sağ hem solaçık olması gerekmektedir.

Bir Nazi terör hücresine yapılan baskında ele geçirilen DVD’lerin birinde Neo-Naziler, “Almanya Turu” yapmaktadırlar. Neo-Naziler öldürdükleri göçmenlerin isimlerini saymakta ve bu videoda öldürdükleri kişilerle alay etmektedirler. İşledikleri cinayetlerin kurbanlarının fotoğraflarını çeken ve bunu koleksiyon haline getiren Neo-Nazilerin “Dokuz Yetmez!” şeklindeki ifadeleri, Nazi şiddetinin kana susamışlığını ve tatminsizliğini göstermesi açısından önemlidir. Naziler, videoların birinde “Neler yaptığımız ortada!” demektedirler. Ele geçirilen videoların birinde ‘Monopoly’ isimli bir Nazi oyunu bulunmaktadır. Bu oyununa göre, Yahudileri gaz odalarına teslim edenler puan almaktadır. Elde edilen bu materyaller, Neo-Nazi cinayetlerinin sıradan cinayetlere indirgenemeyeceğini kanıtlamaktadır, çünkü bu DVD’lere, toplumu hastalıklı bir nefret ve düşmanlığa mahkum eden Nazizmin insanları bir ölüm ve cinayet makinesine dönüştürdüğüünün belgeseli olarak değerlendirilebiliriz. DVD’ler, bu cinayetleri işleyen katillerin Alman olduğunu ve yabancılardan nefret ettikleri için masum insanları öldürdüklerini net bir şekilde ortaya koymaktadır.

Almanya’da 2000 ile 2006 yılları arasında on ırkçı cinayet işlenmiştir. Bu cinayetlerde sekiz Türk, bir Yunanlı ve bir kadın polis öldürülmüştür. Öldürülenler arasında büfeci, anahtarcı, manav ve çiçekçi olmasına rağmen öldürülenlerden ikisinin dönerci olması nedeniyle Alman basınında bu cinayetler serisi ‘dönerci

cinayetleri' olarak isimlendirilmiştir. Cinayetlerin bu şekilde isimlendirilmesi bile ırkçı bir anlam taşımaktadır. Dönerci cinayetleri, Almanların sosyal psikolojik durumunu ifade etmektedir. Dönerci cinayetleri kavramıyla Almanlar, yabancılar birbirini öldürmektedir, bu cinayetlerin bizimle bir ilişkisi yoktur, bizi endişelendirecek bir durum yoktur, bırakalım bu düşük varlıklar birbirlerini yesin şeklindeki bir ruh haliyle ırkçı terörizmin konforlarını bozma korkusundan kaçmanın yolunu bulmuşlardır. Dönerci cinayetleri isimlendirmesiyle, ırkçı terörizm maskelenmekte ve öldürülenler aşağılanmaktadır.

Dil, düşünceyi, düşünce davranışı belirlemektedir. Irkçı terörizmi 'Dönerci cinayetleri' olarak ifade eden dil, ırkçılığı hem düşünce ve davranış olarak örtmektedir. Son cinayetler, işlenen nefret ve ırkçılık suçlarına 'Nazi terörizmi' demeyi gerekli kılmaktadır. Sorunun adını koyamayan bir dil, sorunu doğru anlayan doğru bir düşünce ve davranış biçimi ortaya koyamaz. Cinayetlerde siyasetin ve toplumun rolü üzerine gidilmemiştir. Devletin, siyasetin ve cemiyetin 'Nazi terörizminde' payı vardır. Irkçılık ve yabancı düşmanlığı, Alman toplum ve devlet yapısına köklü bir şekilde sinmiş durumdadır. Aşırı sağcı ve ırkçı terörizm hakkında kullanılan dil, bunun önemli bir göstergesidir. Dönerci cinayetleri terimini, Alman bilinçaltına sinmiş kolektif ırkçılığın yansıması olarak değerlendirebiliriz. Dönerci cinayetleri ile ırkçı terörizmin kurbanları, isimleri ve kişilikleri olmayan, insani kimliklerinden arındırılan, ötekileştirilen ve aşağılık görülen objelere dönüştürülmüştür. Irkçılar, dönercileri değil, insanları öldürmüşlerdir. Dönerci cinayetleri ifadesi, ırkçı terörizmi sakladığı gibi, ırkçılığı bu tabirle bir başka şekilde de üretmektedir. Neo-Nazi çetenin suçları ve cinayetleri ortaya çıktıktan sonra Alman siyasetçiler, emniyet birimleri ve medya organları ülkenin zarar gören imajı üzerine yoğunlaşmışlardır. Ancak bu cinayetlerde hayatını kaybedenler ve aileleri üzerine odaklanmamışlardır. Oysa insan imajdan daha önemlidir. 'Dönerci cinayetleri' terimi, insanı imaja kurban eden ırkçı bir nitelemedir.

2.7.1 Irkçılığın Derin Nefreti: İslam Karşıtlığı ve Müslümansız Bir Dünya

Haçlı ruhu, Avrupalılık ve ırkçılık adına hareket eden bu teröristler, silah ve şiddeti tek araç haline getirmişlerdir. Bunların hedefinde Avrupa’da yaşayan Müslümanlar bulunmaktadır. Irkçı şiddet, Avrupa’yı bağımsızlaştırmak ve özgürleştirmek için Müslümanları Avrupa’dan temizleme amacı gütmektedir.

Nazizm ve ırkçılık tehditleri karşısında kış uykusuna yatmak hatalı bir davranıştır. Siyasette, sosyal hayatta ve kurumlarda ilkeli bir şekilde ırkçılık reddedilmelidir. Irkçılığa karşı çıkmak, İslam düşmanlığına hayır demeyi gerektirmektedir. İslam, sürekli olarak tehdit olarak gösterilmiştir. İslamsız ve Müslümansız bir dünyanın daha iyi bir yer olacağına dayanan ırkçı anlayış, sistematik bir şekilde topluma ve kurumlara yerleştirilmiştir. Irkçılığın ve Nazizmin olmadığı bir dünyanın daha iyi olacağı hiç kimsenin aklına gelmemiştir. Sorun, Almanya’da yaşayan Müslümanların ve diğer yabancıların varlığı değildir. Sorun ırkçılığın varolmasıdır. Sorun olarak görülmesi gereken Müslümanlar değil, ırkçılardır.

Yine Almanya’da faaliyet gösteren “Pro Deutschland” isimli aşırı sağcı bir grup, tüm dünyada tepki çeken ve Hazreti Muhammed’e hakaret içeren “Müslümanların Masumiyeti” adlı filmi göstermek için salon kiralamaya çalışmıştır. Berlin Eyaleti Çalışma Bakanı Dilek Kolat, tüm ülkeden filmin boykot edilmesini istemiştir.

Almanya’da aynı tarihlerde İçişleri Bakanlığı’nın sokaklara astığı “Kayıp” başlıklı ilanlar da ülkedeki Müslümanların tepkisini çekmiştir. İlanlarda Müslüman olduğu belirtilen çocukların aileleri tarafından ihmal edilmeleri halinde “terör örgütlerinin kucağına düşebileceği” yorumu yapılmıştır. Afişlerde başörtülü kızların da bulunuyor olması İslam ile terörizmi aynı kefeye koymak olarak değerlendirilmiştir.

Bir Alman televizyon kanalı ARD’de 2012’de yayınlanan bir programda ise bir Türk’ün canlandığı karakter ırkçılık tartışması başlatmıştır. ARD’nin Hessen

Eyaleti'ndeki TV kanalı Hessischer Rundfunk'ta yayınlanan skeçte "Türk Ayşe" adlı karakter "Döner TV" adlı hayali bir kanala çıkmaktadır. Ayşe'nin ZDF Televizyonu'nda temizlikçi olduğu, erkek kardeşinin de onyıdır kapatılan bir kanalda "şartlı tahliyesiz kalıcı eleman" yapıldığı söylenmektedir. Skeç ülkede tepki yaratırken, göçmenlerin haklarını koruyan Hessen Yabancılar Meclisi Türklerin rencide edildiğini belirterek kanalın özür dilemesini istemiştir.

2.7.2 Almanya'da Devletin İslamofobi Karşısındaki Duruşu

Almanya'da kısa süre önce yapılan genel seçim kampanyasında ve 2012 yılında yapılan Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde adaylar "tüm göçmenleri kucaklayacakları" sözünü vermişlerdir.

Önceki Cumhurbaşkanı Christian Wulff, 3 Ekim "Almanya'nın Birleşme Günü"nde yaptığı açıklamada "İslam Almanya'nın bir parçasıdır" demiştir.

Ancak aynı Almanya'da Müslümanlara ve göçmenlere hakaretleriyle tanınan yazar Thilo Sarrazin için bazı hükümet üyelerinin çelişkili yaklaşımları dikkat çekici olmuştur. Yanlış göç politikalarının Almanya'nın geleceğini tehlikeye soktuğunu savunan Sarrazin, Almanlardan daha zeki olan Doğru Avrupa Yahudileri veya Almanlar kadar zeki ve onlardan daha çalışkan olan Çinliler yerine, büyük bir bölümü sebze ve meyve ticareti dışında bir üretimde bulunmayan Türk ve Arap göçmenlerin kabulünü büyük bir hata olarak değerlendirmiştir. Üçüncü kuşak Arap ve Türklerin dahi birçoğunun iyi Almanca bilmediğini ve okumadığını ifade eden Sarrazin, bu kadar düşük eğitilmiş bir grubun toplumun genelinden iki-üç kat fazla çocuk doğurmasının Almanya'nın geleceği açısından endişe verici olduğunu söylemiştir. Berlin'deki Türklerin yüzde yetmişinin, Arapların ise yüzde doksanının çocuklarını okutmak için çaba sarf etmediğini, "sürekli yeni küçük başörtülü kızlar ürettiğini," saldırgan ve ataerkil bir kolektif zihniyeti teşvik ettiğini ileri süren Sarrazin'e göre Türkler, Almanya'yı Kosovalıların Kosova'yı yaptığı gibi işgal etmekteydi. Eski Yugoslavya ülkelerinden gelen göçmenlerin de benzer bir 'Türk sorunu' teşkil ettiğini ifade eden Sarrazin, yüksek eğitilmiş ve kalifiye insanların dışında göçmen alımına ve göçmenlerin devletin sırtından geçinmesini özendiren sosyal politikalara son verilmesini savunmuştur.

Berlin-Brandenburg Türkiye Toplum (TBB), Sarrazin'in sözlerinin hakaret teşkil ettiği ve nefrete tahrik ettiği gerekçesiyle, Alman Ceza Kanunu'nun hakaret ve toplumun bir kesimine karşı kamu barışını bozabilecek nitelikte ırkçı nefrete tahrik suçlarını düzenleyen 185 ve 130. maddeleri altında suç duyurusunda bulunmuştur. Ancak Almanya makamları, önemli bir entelektüel tartışmaya katkı olarak değerlendirdikleri sözlerin ifade özgürlüğü kapsamına girdiği gerekçesiyle soruşturmaya gerek görmemiştir. TBB, Sözleşme'nin 14. Maddesi'nden doğan bireysel şikayet mekanizmasını işleterek 2010 yılında BM Komitesi'ne başvurmuştur. Almanya, Komite önünde yaptığı savunmada, Sarrazin'in sözlerini onaylamamakla birlikte, hakaret içermeyen bu sözlerin bir düşüncenin ifadesinden ibaret olduğunu ve kamu barışını bozabilecek nitelikte ırkçı nefret tahrik etmediğini belirtmiştir. Ancak, Komite, Sözleşme'nin 4. Maddesi'nin devletlere sadece ırkçı nefretin tahrikini değil aynı zamanda ırk üstünlüğüne veya nefrete dayalı söylemlerin yayılmasını da engelleme yükümlülüğü verdiğini not ederek, bu çerçevede değerlendirdiği Sarrazin'in sözlerinin ırk ayrımcılığına tahrik unsurları taşıdığını belirtmiştir. Komite ayrıca, kamu düzenini bozabilme potansiyelini nefrete teşvik suçunun bir unsuru olarak düzenleyen Alman Ceza Yasası'nın Sözleşme ile uyumlu olmadığını da not etmiştir. Zira, Sözleşme'nin ne ırk ayrımcılığı yasağını düzenleyen 4. Maddesi ne de taraf devletlere ırk ayrımcılığını engelleme yükümlülüğü veren 2. Maddesi, kamu barışının bozulması unsuruna yer vermektedir. Sözleşmeye göre, toplumun bir kesimine karşı ırkçı üstünlüğe ya da nefrete dayalı fikirlerin yayılması, kamu barışını bozmasa dahi, ırk ayrımcılığı teşkil etmektedir. Almanya'nın soruşturma açmayarak Sözleşme'yi ihlal ettiğine karar veren Komite, Almanya devletine ırk ayrımcılığına ilişkin cezai kovuşturmaya yönelik politika ve usullerini Sözleşme'nin 4. Maddesi altındaki yükümlülükleri doğrultusunda gözden geçirerek alacağı tedbirleri doksangün içerisinde geri bildirme çağrısında bulunmuştur.

2.7.3 Hak Eşitliği

Hamburg Eyaleti'nde beş yıl süren görüşmelerin ardından 2012 yılında "Hak Eşitliği" adında bir anlaşma imzalanmıştır.

Müzakereleri 2007 yılında başlayan “Hak Eşitliği Anlaşması” Hamburg Eyalet sınırları içinde yaşayan yüz ellibin dolayındaki Müslüman’ın haklarını güvence altına almaktadır.

Dini gereklerin yerine getirilmesinden, cenaze törenleri ve bayramlara kadar geniş bir alanda düzenlemeler içeren anlaşmada, hoşgörü, ayrımcılık yasağı ile devletin tüm din ve inançlara eşit mesafede durmasına ilişkin maddeler bulunmaktadır.

Anlaşma ile Sünni ve Alevi anlayışına sahip Müslümanların bayram günleri, Hristiyanlıktaki tatil günleriyle eşit statüye kavuşturulmuştur. Anlaşmanın yürürlüğe girmesiyle birlikte Müslüman öğrencilerin Ramazan ve Kurban Bayramları’nda okula devam etme zorunluluğu ortadan kalkacaktır.

Benzer anlaşmaların Almanya’nın başka eyaletlerinde de imzalanabileceği belirtilmektedir. Bremen Eyaleti’nde bu yönde bir anlaşmanın müzakereleri uzun süredir devam etmektedir.

Yoğun bir Müslüman nüfusun yaşadığı Baden Württemberg Eyaleti’nde de böyle bir anlaşmanın gündeme gelebileceği belirtilmektedir.

Almanya’da üye sayıları yüzbinlerle ifade edilen ve ülkedeki farklı ülkelerden göç etmiş Müslümanları temsil eden çok sayıda İslami vakıf, dernek ve sivil toplum örgütü bulunmaktadır.

Bunlardan birisi olan “Almanya Müslümanları Koordinasyon Konseyi” (KRM), hazırladığı bir raporu kamuoyuna açıklayarak bazı taleplerde bulunmuştur.

Almanya’daki Müslüman derneklerinin çatı kuruluşu olan KRM elli ikisayfalık raporunda şu istekleri dile getirmiştir:

- Güvenlik birimleri özellikle Müslümanları hedef alan şiddet olayları hakkında özel istatistik tutmalılardır.
- İslamcı ve İslamcılık gibi kavramlar devlet kurumları tarafından kullanılmamalıdır.

- İslamofobi ile özel olarak mücadele edilmelidir.
- NSU terörü ders kitaplarında işlenmelidir.
- Faili meçhul kalan tüm saldırılar aydınlatılmalıdır.
- Müslümanların sosyal ve iş hayatı, bayram tatilleri ve inançları gereği düzenlenmelidir.

İslam Kültür Merkezleri Birliği sözcüsü Erol Pürlü, NSU'nun ortaya çıkmasından sonra cinayetlerin aydınlatılması konusunda ağır davranıldığını, soruşturmada görülen aksaklıkların güvenlik birimlerine yönelik güveni sarstığını söylemiştir. Önyargıların topluma iyice yerleştiğinden şikayet eden Pürlü, yapılan abartılı tartışmaların önyargıları körüklediğini ve bunun bütün Avrupa'da görüldüğünü kaydetmiştir.

Almanya Müslümanları Koordinasyon Konseyi (KRM), ülkedeki dört büyük İslami kuruluşu biraraya getirmektedir. KRM çatısı altında Diyanet İşleri Türk İslam Birliği (DTİB), İslam Kültür Merkezleri Birliği, Almanya Müslümanlar Merkez Konseyi ve Almanya İslam Konseyi temsil edilmektedir.

Almanlar, iki yüzsene önce ilk Protestan kiliselerinin açılmasını kabullenmekte zorlanmışlardır. Bugün Almanya'nın bazı kentlerinde cami açılmasına da Almanlar aynı tepkiyi vermektedir. 6 Temmuz 2007'de Almanya'da Eyaletler Meclisi'nde kabul edilen Yeni Göç Yasası, ihtiva ettiği hükümler açısından eleştiri kaynağı olmuştur. "Türk Yasası" olarak da tanımlanan yasa Türkiye'den gelecek eşlere ciddi kısıtlamalar getirmiştir. Buna göre gelecek eşler Almanca bilmek zorundaydı. Bu hem TC pasaportu bulunanlar hem de Alman vatandaşı olanlar için geçerli bir hüküm olacaktı. Bu durum yasada "AB dışındaki ve gelişmiş olmayan ülke vatandaşları için" diye tanımlanmaktaydı. Söz konusu hüküm mesela Japonya ve Kanada vatandaşlarını kapsamıyordu. Fakat Türkiye, Fas, Hindistan ve Vietnam gibi ülkeler, bu hükmün kapsamı içinde yer alıyordu. Bir kişi Almanya'da yeterli gelir beyan etmezse yine eşini getiremiyordu. Aynı yasayla Alman vatandaşlığına geçmek isteyenler zorlu bir sınavdan geçmek durumundaydı. En başta Almancayı çok iyi bilmesi gerekiyordu. Öteden beri Almanya'da yaşayanlar ise "uyum kursu"na

tabi tutulacaklardı. Yaşamak için Almanya'ya gelecek kişilerde yaş sınırı 18'den 16'ya düşürülmüştü. Alman doktor ve öğretmenler Türkleri “bunun uyum sorunu var” diye ihbar edebilecekti. Zorla evlilik yapıldığı tespit edildiği takdirde derhal sınır dışı edilecekti. Yasa bütün tepkilerine rağmen kabul edilmiştir.

2.7.4 Geçmişten Bugüne Almanya'daki İslamcı Kuruluşlar

Almanya Anayasayı Koruma Teşkilatı'nın 1998 tarihli raporuna göre bu ülkede belli başlı on yedi İslamcı örgüt veya dini teşkilat bulunmaktadır. Alman makamlarına göre bu örgütlerde otuz birbin kadar Müslüman aktif olarak çalışmaktadır. Rapora göre Almanya'daki en güçlü İslamcı örgüt kısa adı IGMG olan “İslam Toplumu Milli Görüş Teşkilatı.”dır.⁵²

Onu Köln İslam Dernekleri ve Kuruluşları Birliği adıyla bilinen ancak Türkiye'de Kaplancılar olarak tanınan örgüt izlemektedir. Ortadoğu kökenli “İhvan-ı Müslümin” yani Müslüman Kardeşler örgütü de Almanya'da yasal bir oluşum olarak faaliyet göstermektedir.

Almanya Anayasası Koruma Teşkilatı (AAKT), 1998'de yayımladığı kapsamlı raporda Almanya'daki İslamcı örgütlerin amacını şöyle açıklamaktadır:

“Almanya'daki Türk kaynaklı pek çok İslam örgütü, Türkiye hedefli çalışmaktadır. Hepsinin Türkiye ile direkt veya endirekt ilişkilidir. Bunların politik hedefleri yalnızca Türkiye değildir. Bu örgütler Almanya'da yaşayan 3 milyona yakın Müslüman Türkler için de Kuran ve İslam şeriatına uygun toplumsal koşullar istemektedir.”⁵³

Almanya'daki İslamcı örgütlerin sayısının artması 1979 İran devrimisonrasınarastlamaktadır. İran'da meydana gelen İslam devrimi bütün dünya Müslümanlarını heyecanlandırmış, örgütlenme çabalarını üst düzeye çıkarmıştır. Batılı güçler karşısında bir asra kadar etkisizkalan İslam dünyası, İran'daki “diriliş”

⁵² Almanya Anayasayı Koruma Teşkilatı'nın sözünü ettiği örgütler şunlar:İslam Toplumu Milli Görüş Teşkilatı, İslam Kültür Merkezleri Birliği (Süleymancılar), Almanya İslam Arşivi, Hizbuttahrir, Yeni Osmanlılar, Kaplancılar (sözde Hilafet Devleti), Müslüman Cemaatler ve Cemiyetler Birliği, Nur Cemaati, Nakşibendi Dergahı Avrupa Merkezi, İslami Yardım Teşkilatı (Islamic Relief), Türk-İslam Birliği, Hilful Fudul Birliği. Diğer Ortadoğu kökenli.örgüt ve kuruluşlar ise şunlardır: Cezayir İslami Selamet Cephesi Hamas, Mısır İslam Cemaati, Irak İslam Davası Partisi (Dawa), İran İslam Öğrencileri Birliği

⁵³ Anadolu Ajansı, “İslamofobya Yükselişte” 11 Mart 1998

sayesinde yeniden dünya arenasına çıkmıştır. Bu rüzgardan Almanya’da yaşayan Müslümanlar da ciddi şekilde etkilenmişlerdir.

Oysa İran Devrimi’nden sadece on yıl önce Almanya’daki tüm camilerin sayısı üçü geçmemekteydi. Almanya’daki Müslümanlar ibadet ihtiyaçlarını evlerinde veya işyerlerinin bir odasını ayırdıkları küçük mescitlerde gidermekteydiler.. Gurbetçilere namaz kıldırarak, cenazelerini kaldıracak, vaaz verecek ehliyetli resmi hocalar bulunmamaktaydı. Birkaç yıl sonra Türk Çalışma Ataşelikleri’ne Türkiye’den geçici görevle gönderilen din adamları bu ihtiyaçları yavaş yavaş yerine getirmeye başlamışlardır.

Almanya’daki Müslümanlar arasında sayıca en çok olan Türkler kendi aralarında zamanla örgütlenmeye başlamışlardır. 1973 yılında Süleymancılar İslam Kültür Merkezleri’ni kurmuş, bu teşkilat kısa sürede büyümüş ve 1980 yılında İslam Kültür Merkezleri Birliği adını almıştır. İlk camiye de Köln’de açmışlardır.

2.7.5 İslam Kültür Merkezleri

Türklerin etkin olduğu örgütlerden Süleymancıların kurduğu İslam Kültür Merkezleri Birliği’nin Almanya’daki sayısı dört yüz beştir.. Tüm Avrupa’daki şube sayısı ise sekiz yüz bulmaktadır. Süleymancıların, içinde pansiyon, dernek ve mescit bulunan ve mülkleri kendilerine ait yüz seksenbinası mevcuttur.

Süleymancıların bugün Almanya’da altmışbin kadar üyesi bulunmaktadır. Üç yüz kadar camiye kontrol etmektedirler.. Maddi durumu en iyi teşkilatlardan birisi denilebilir. Örgütün Köln’de İslam Akademisi adıyla hizmet veren bir okulu bulunmaktadır. Süleymancılar Almanya’daki tüm dini azınlıklarla yakın ilişki içindedirler. Toplantılarına zaman zaman Almanlar da katılabilmektedir. . Ilımlı ve politize olmayan bir örgüt yapısına sahiptirler. IGMG ile iyi geçinememelerinin nedenlerinden birinin de bu olduğu belirtilmektedir.

2.7.6 Islamische Gemeinschaft Milli Görüş (IGMG)

Avrupa Milli Görüş Teşkilatı ise bundan üç yıl sonra 1976’da kurulmuştur. Kuruluş adı 1994 yılında Frankfurt’ta yapılan genel kurulda İslam Toplumu Milli

Görüş Teşkilatı (IGMG) olarak değiştirilmiştir. Dernek, Almanca adı “Islamische Gemeinschaft Milli Görüş” (IGMG) ile Almanya dernekler masasına resmi olarak kayıtlıdır.

IGMG’nin ilk yönetici kadrosu Türkiye’den yapılan atamalarla şekillenmiştir. Osman Yumakoğulları örgütün ilk başkanıdır. Halen örgütün Başkanı Kemal Ergün’dür.

IGMG, Avrupa ülkelerinde beş yüz on dörtcami ile (Almanya’da üç yüz yirmi üçcami) hizmet vermektedir. Bu şubelere, ülke ve bölgelere göre farklılık arz eden sayıda Kadın Kolları ve Gençlik Teşkilatı şubeleri ile spor, kültür ve eğitim dernekleri de eklenince, IGMG, toplam olarak bin sekiz yüz otuz üçyerel şubesi ve seksen yedibin üyesi ile hizmet vermektedir.

IGMG Almanya’da faaliyet gösteren bir kuruluş olması münasebetiyle ülkenin iç siyasi durumuyla ilgilenmekte ve Almanya’daki Müslümanlar adına zaman zaman toplantılara katılmaktadır. Almanya’da 2013 yılında yapılan genel seçimlerden sonra ortaya çıkan koalisyon tablosunda Sosyal Demokratlar’ın koalisyona katılma şartı olarak “çifte vatandaşlığın kabul edilmesini” göstermesi ülkedeki Müslümanları sevindirmiştir. Ancak imzalanan koalisyon mutabakatında Başbakan Merkel’in dediği olmuştur. IGMG Genel Başkan Yardımcısı Mustafa Yeneroğlu yaptığı açıklamada bu durumu eleştirmiştir:

“Sunulan koalisyon sözleşmesine bakıldığında ise anlaşılıyor ki, bu sözlerin hiçbirisi tutulmamıştır. SPD, böylece göçmen kökenli seçmenlerini – bir kez daha- hayal kırıklığına uğratmıştır. Hâlbuki SPD, koalisyon sözleşmesinin gerçekleşebilmesini son ana kadar çifte vatandaşlığın kabulüne bağlamıştı. Sonuç itibariyle gerçekleşen tek husus, opsiyon modeline tabi 1990 sonrası Almanya’da doğanlar için iki vatandaşlıktan birini seçme zorunluluğunun kaldırılması oldu. En azından bu kadarının gerçekleşmesi dahi memnuniyet verici olsa da, konuya biraz daha yakından bakıldığında, bunun baştan beri hatalı olan bir uzlaşmayı onarma girişiminden başka bir şey olmadığı görünüyor.

Ayrıca ortaya konulan koalisyon sözleşmesi, Almanya’da yaşayan 4 milyondan fazla Müslüman için de büyük bir hayal kırıklığı olmuştur. Rahatsız edici bir diğer husus ise, Müslümanların kendilerini tanımladıkları ve artık bazı eyaletlerde de kabul edilen ‘İslami cemaatler’ yerine ‘Müslüman dernek ve kuruluşlar’ ifadesinin kullanılmış olmasıdır. Bu noktada Federal

İçişleri Bakanı'nın olumsuz tutumunun başarılı olduğu açıktır. Maksat, Almanya mevzuatına göre 'dinî cemaatler'e tanınan kurumsal haklardan Müslümanların faydalanmasını engellemek veya geciktirmektir.'

Yeneroğlu, Almanya'da yaşayan diğer dini azınlıklara örneğin Musevilere Almanya'nın daha sıcak davrandığını belirterek bu durumdan şu sözlerle şikayet etmektedir:

"Büyük Koalisyon'un, Musevi yaşamının ülkemizde güç kazanmasından memnuniyet duyması ve Musevi cemaatlerine ve Musevi sosyal yardım çalışmalarına, örneğin eğitim ve kültürel derneklerin kurulması ve genişletilmesine destek vermek istemesi sevindiricidir. Ancak burada da dikkat çekici husus, Müslümanlarla ilgili herhangi bir desteğin mevzu bahis olmamasıdır. Müslümanlar söz konusu olduğunda, entegrasyon gibi sorunlu ya da kültürler ve dinler arası diyalog gibi soyut ibareler ilk sırada yer almaktadır. Aynı anlayış içinde, Alman İslam Konferansı'nın devam ettirilmek istendiğinin bildirilmesi Müslümanlar için bir teselli değildir. Tam aksine: Bu hususta, her şeyden önce konferansın yöneleceği içerik ve yönelimi belirleyen kişiler önem arz edecektir. Durumun son yıllardaki seyrine bakıldığında, anayasa hukukunda belirtilen dinî cemaatlerle işbirliği konusu, teşvik edilmekten ziyade, tamamıyla göz ardı edilip bastırılmıştır."⁵⁴

2.7.7 Almanya'da bir Şeyhülislam: Almanya İslam Konseyi

Almanya İslam Konseyi 21 Kasım 1986'da Almanya'daki dört İslamcı örgütün biraraya gelerek kurdukları bir oluşumdur. Bu dört örgüt şunlardır: İslam Kültür Merkezleri Birliği, Cemaatin Nur, İslam'ın Dostları Derneği ve Dünya İslam Kongresi Almanya Şubesi.

1988 yılında IGMG'nin bu konseye kabul edilmesi üzerine Süleymancılar Konsey'den ayrılma kararı almışlardır. O tarihte IGMG'nin başındaki kişi olan Ali Yüksel, Almanya İslam Konseyi tarafından Alman Müslümanları'nın başı yani "şeyhülislam" seçilmiştir. Aslında Şeyhülislam Almanya İslam Konseyi'nin lideri değildir. Ruhani İşler İdare Kurulu'nun Başkanıdır. Fakat bu kurulun yetkileri bir şeyhülislamın yetkilerini aratmadığı için zamanla Ali Yüksel'in bulunduğu makama "şeyhülislam" denilmiştir. Alman makamları nezdinde resmi olarak "şeyhülislam" diye bir yetkili kişi yoktur.

⁵⁴ IGMG Resmi İnternet Sitesi. 28 Kasım 2013. "Başkan'dan" başlıklı yazı.

Almanya İslam Konseyi'nin amacı Almanya'daki tüm Müslümanları tek bir çatı altında toplamaktır. Ancak bunu başaramadığı görülmektedir.

2.7.8 Anadolu Federe İslam Devleti (Kaplancılar)

Milli Görüş'ten koparak kendi yoluna giden Cemalettin Kaplan tarafından İslami Cemaatler ve Cemiyetler Birliği adıyla 1984'te kurulmuştur. Milli Görüş Teşkilatı'na nazaran (sonradan IGMG) daha radikal bir görüşe ve çok daha politik bir anlayışa sahip olduğu için Almanya'daki diğer İslamcı gruplar tarafından dışlanmışlardır. Az sayıda üyesi vardır. Almanya'da yaptığı bir kapalı salon toplantısında Atatürk'ü temsil eden bir maketin yerlerde sürüklenmesi Türk televizyonları tarafından yayımlanmış ve büyük tepki çekmiştir. Cemalettin Kaplan'a Türk basını "kara ses" adını takmıştır. Kaplan, dönemin Devlet Başkanı Kenan Evren'e bir mektup yazmış ve kendisini "İslam'a davet etmiştir." Şeriattan başka bir nizam bulunmadığını ve particilik yapmanın haram olduğunu savunan Kaplan, derneğin bahçesinde 1992 yılında yasadışı olarak "Federe İslam Devleti"ni ilan etmiştir. Kaplan daha sonra devletin adını "Anadolu Federe İslam Devleti" olarak (kısa adı AFİD) değiştirmiş ve kendisini tüm İslam dünyasının "halifesi" ilan etmiştir. 1995 yılında ölen Cemalettin Kaplan'ın yerine oğlu Metin Kaplan geçmiştir. Ancak dernek içinde başgösteren iktidar kavgasında Metin Kaplan rakibini öldürtmekle suçlanmış ve Almanya makamları tarafından gözaltına alınmıştır. Metin Kaplan'ın evinde arama yapan Alman polisi içinde 1,5 milyon Alman markı bulunan ve ellikilogram altın bulunan bir kasaya el koymuştur. Günümüzde AFİD'in ciddi bir etkinliği bulunmamaktadır.

2.7.9 Almanya İslam Arşivi

Alman İslam Arşivi Suriyeli bir Müslüman olan Muhammed Nafi Çelebi tarafından 1927'de Berlin'de kurulmuştur. Dünya İslam Kongresi'nin himayesinde faaliyet göstermektedir. Başlangıçta Almanya'nın en güçlü İslami örgütü olan İslam Arşivi, İran İslam Devrimi'nden sonra aşırı derecede politize olmuş ve sonrasında zayıflamıştır. Arşiv sadece Almanya'nın değil, Avrupa'nın en zengin bilgi, belge ve dokümanına sahiptir. 1931'den bu yana Almanya'daki tüm dini gelişmeler belgelerle arşivlenmiş durumdadır. Berlin'den sonra Saarbrücken kentine taşınan kurum

1982’de tekrar yer değiştirerek Soest’a taşınmıştır. Kamu yararına çalışan bir dernek statüsünde olduğu için Alman hükümetinden yardım alabilmektedir. Almanya İşlam Arşivi’nin kuruluş amaçları şöyle sıralanmaktadır:

- a) Almanya’daki Müřlümānların dinsel yaşamının korunması, desteklenmesi, dünyaya yayılmış bir din olarak İşlam’ın çıkarlarının gözetilmesi.
- b) Almanya’daki Müřlümān azınlık hakkındaki belgelerin toplanıp derlenmesi ve muhafazası.
- c) Almanya’daki Müřlümānların dinsel ve sosyal çıkarlarının gözetilmesi.

2.7.10 Diğer Örgütler

Almanya’da özellikle 2001 New York saldırılarından sonra polisin ve Alman Anayasayı Koruma Teşkilatı’nın tüm İşlamcı örgütleri çok yakından izlediğini belirtmemizde yarar vardır.

Nakşibendiler Bochum yakınlarında kurdukları dergahta toplanmaktadır. Yaklaşık bin kişiye yakın üyesi vardır. Otuz kadar cami ve çevresinde etkindurumdadır. Cuma namazlarında ve bayramlarda tüm cemaatin biraraya gelmesine özen göstermektedirler. Bochum’daki dergahta zikir törenleri düzenlemektedirler.

Cemaatin Nur adı verilen Nur Cemaati, Almanya’daki Nurcuları biraraya getirmektedir. “Nurevleri” denilen evlerde toplanmaktadırlar. Eğitim ve irşad faaliyetlerine önem vermektedirler. Nur talebeleri arasında Müřlümānlıęı kabul etmiş bazı Alman gençleri de vardır. Daha ok Köln ve Berlin’de bulunan Nurevlerinin sayısı yirmicivarındadır. Yapılan toplantılarda Said-i Nursi’nin eserleri okunmaktadır. Almanya’da bir dönem şeyhülişlamlık makamını bir Nurtalebesi olan şükrü Bulut üslenmiştir. Nurcular bu makam aracılığıyla İşlam Konseyi’nin yönetiminde etkili olmuşlardır.⁵⁵

Hizbut Tahrir adlı örgüt Kaplancılar adı verilen örgüte benzer bir yapıya sahiptir. Radikalleşmiş bir söyleme sahiplerdir ve fazla üyeleri yoktur. Kaplancılar

⁵⁵ Murat Erđin, “Almanya’nın Kucağında İrtica” Kastaş Yayınları, İstanbul, 2002. s.58

kurdukları sözde devlete “Anadolu Federe İslam Devleti” derken, Hizbut Tahrirciler “Raşidi İslam Devleti” adını koymuştur. Hilafet adında bir dergi yayımlamaktadırlar.

Hizbullah ise aslında Lübnan merkezli Şii bir örgüttür. Almanya’daki örgüt ise bu ülkedeki İslamcılar tarafından kurulmuştur ve isim benzerliği dışında ortak bir örgütsel özelliği yoktur. Bugün Almanya’da yedi yüzkadar Hizbullah sempatizanı bulunmaktadır. Bu rakamın büyük çoğunluğunu Lübnan Hizbullahı’na bağlı Arap kökenli Müslümanlar oluşturmaktadır.

İslami Yardım Örgütü (Islamic Relief) tüm dünyadaki zor durumda kalmış Müslümanlara yardım etmeye kendini adayan bir yardım örgütüdür. Almanya’da faaliyet göstermesinin nedeni de budur. Merkez bürosu Köln’de bulunan kurum kişi ve kurumlardan bağış kabul eden ve bunları yardım olarak dağıtan bir örgüttür.

Yeni Osmanlılar Türkiye’deki cumhuriyet rejimini “batıl” olarak gören bir başka radikal gruptur. Adında Osmanlı olmasına rağmen Osmanlı Hanedanı’nın yaşayan üyelerini temsil etmemektedir. Hiçbir hanedan üyesi de bu örgüte sıcak bakmamaktadır. Küçük ve radikal bir oluşumdur.

Kürdistan İslami Hareketi ise Almanya’daki İslamcı Kürtler arasında faaliyet göstermektedir. Bazı imamları poşu takarak gezmektedir. Almanya’nın Salzgitter kentinde bulunan bir dernek ve derneğe bağlı küçük bir camiden ibaret olan örgütün üç yüzkadar üyesi vardır. Terör örgütü PKK sempatizanları da zaman zaman bu örgütün içinde yer almaktadır.

Avrupa-Türk İslam Birliği ise Avrupa’daki ve özellikle Almanya’daki ülkücü gençleri aynı çatı altında toplamayı hedeflemiş bir örgüttür. Musa Serdar Çelebi tarafından 1987’de kurulmuştur. Üçbin kadar üyesi vardır.

Almanya’daki dinsel ihtiyaçlardan meydana gelen boşluğun farklı cemaat ve örgütler tarafından doldurulduğunu gören Türkiye, Almanya’da Diyanet İşleri Türk İslam Birliği’ni kurmuştur. Kısa adı DTİB olan kuruluş, Almanya’daki Türk işçilerine ve tüm gurbetçilere ihtiyaçları olan din hizmetlerini vermek için teşkilatlanmış resmi bir devlet kurumudur. 1985’te Almanya’nın Köln kentinde

kurulan örgüt, Türkiye’den gönderilen imamlarla hizmet vermeye başlamıştır. Cenaze hizmetleri, kurban kesimi, hac organizasyonları gibi faaliyetler yürütülmektedir.

Mısır İslam Cemaati adlı örgüt ise adından anlaşılacağı gibi Mısır kökenlidir. 1997’de Mısır’ın Luxor kentinde Alman turistlere yapılan silahlı saldırıyla adını duyurmuştur. Amaç karışıklık çıkararak Mısır rejimini zayıflatmak ve ülkede İslami bir rejim kurabilmektir. Şeyh Ömer Abdurrahman tarafından kurulmuş olan örgüt, Almanya’da illegal olarak faaliyet göstermektedir.

İslam Davası Partisi (Dawa) ise Irak kökenli Şii bir örgüttür. Amaçları Irak’taki Saddam Hüseyin rejimini yıkarak yerine İslamcı bir rejim kurmaktır. ABD’nin Irak müdahalesine bu nedenle ses çıkarmamışlardır. Almanya’daki faaliyetlerini “Almanya Iraklı Öğrenciler İslam Birliği” adıyla yürütmektedir ve polis tarafından takip edilen örgütler arasındadır.

Müslüman Kardeşler yani İhvan, tüm dünyada belki de en çok bilinen İslamcı yapılanmadır. Ortadoğu’da faaliyet gösteren yüzlerce İslamcı örgütün anası kabul edilir. Cezayir, Filistin, Mısır ve Irak’ta yoğun sempatizanları vardır. Bu ülkelerdeki teşkilatlarına para gönderebilmek için Avrupa’da da örgütlenmişlerdir. Örgüt Almanya’da “Almanya İslam Cemiyeti” adı altında çalışmaktadır. Kuruluşu 1960’a kadar uzanan cemiyet, topladığı yardımları Ortadoğu’ya göndermektedir. Merkezi Münih’tedir. Kendine bağlı başka küçük dernekler de mevcuttur. Alman polisinin en yakından izlediği örgütler arasında yer almaktadır. Aachen kentindeki “İslam Öncüleri” adlı grup da İhvan’ın bir yan kuruluşudur. Müslüman Kardeşler’in Almanya şubelerinde bin kadar üyesi bulunmaktadır. Seminerler, toplantılar organize etmekte ve gençleri bilinçlendirme çalışmaları gerçekleştirmektedirler.

Cezayir İslami Selamet Grubu Almanya’da faaliyet gösteren ancak Cezayir’deki mücadelenin zayıflamasıyla etkinliği bir hayli sınırlanmış bir örgüttür. 1992’de Cezayir’de yasaklandığı için Avrupa’ya açılan örgütün Almanya’da üç yüz kadar üyesi bulunmaktadır.

Hamas Filistin'in İsrail'den bağımsızlığı için mücadele eden başka bir İslamcı örgüttür. Almanya topraklarında maddi destek için üslenmiştir. Dört yüzkadar üyesi mevcuttur. Filistin'de yapılan seçimlerde Hamas'ın siyasi bir otorite haline gelmesinden sonra yurtdışındaki etkinliği azalmıştır.

İslam Merkezleri ve İslam Öğrencileri Birliği ise İran güdümünde olan Şii bir örgüttür. En önemli şubesi Hamburg'tadır. Her yıl Kudüs Günü etkinliklerinde önemli anma toplantıları ve gösteriler yapmaktadırlar. Almanya'da İsrail karşıtı eylemler yapmakta sıkıntı yaşadıkları için bu tür etkinliklerini kamuya açık yerlerde yapmaktan kaçınırlar. Frankfurt, Münster, Berlin ve Hannover'de şubeleri olan örgütün ziyaretçileri arasında sadece İranlı değil, başka ülkelerden Şii İslam devrimcileri de vardır. İran İslam Merkezleri, ibadet, konferans ve yayınlarla Batı karşıtı propaganda yapmakta ve İran İslam Devrimi'ni övmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

HİRİSTİYAN BATI, MÜSLÜMAN DOĞU

Her din gibi İslamiyet de yayılmayı hedefler. Evrensel olan her din gibi İslam da daha çok insana ulaşmak ister. Doğu'dan yayılan bir din olan İslamiyet, Avrupa'nın kapılarına dayandığı vakit Avrupa bir kıta olarak "Hristiyanlık ülkesi" haline gelmiştir. Müslüman orduların kılıçları Avrupa kapılarında -hissedildiğinde, Avrupa kendi Hristiyanlığına daha çok sahip çıkmıştır. Avrupa, dinini "barbar doğu"ya karşı savunan bir kıta haline gelmiştir. Zaman zaman bu savunuyu seferlerle uzun menzilli hale getirmiştir. Bu seferlere "Haçlı Seferleri" denmektedir.

Bosna Hersek topraklarında bir iç savaş yaşanırken Avrupa Birliği çok etkisiz olmuştur. Sırplar, Saraybosna ve çevresinde gözlerini kırpmadan Müslümanları öldürürken, Avrupa'nın hatta dünyanın kayıtsız kalması radikal İslam'ın gelişmesini daha da körüklemekteydi. 1995'te Bosna topraklarında Boşnakların da söz sahibi olacağı federatif bir devlet kurulmasını öneren AB üyesi bir ülkenin diplomatına dönemin Almanya Dışişleri Bakanı Klaus Kinkel şu yanıtı vermiştir: "Sen Avrupa'nın göbeğinde bir İslam devleti mi istiyorsun?"

Avrupa daima İslam'ı kendine bir tehdit olarak görmüştür. Bugün de görmektedir. Viyana kapılarına dayanan Osmanlı ordularının yarattığı imaj bugün bile tazeliğini korumaktadır. Osmanlı orduları Avrupa için "uygar Hristiyanlığa" karşı "çağdışı Müslümanlığın" eli kanlı simgesi olmuştur.

Papalık kurumunun İslam dünyasındaki karşılığı "hilafet makamı"dır. Onu temsil eden kişiye ise Halife denir. Geçmişte Papa'nın çağrısıyla harekete geçen Avrupa orduları, Halife'nin "cihat" çağrısıyla yanıtlanmaktaydı. Ancak Hilafet'in Türkiye Cumhuriyeti tarafından çıkartılan bir yasayla TBMM'nin yetkisine alınması ve bu yolla aktif olmaktan çıkartılması, birebir karşıtlığı ortadan kaldırmıştır.

Avrupa her ne kadar Hristiyan kültürünü yayan ve yücelten bir kıta olsa da yüzyıllara dayanan İslam rekabetiyle zaman zaman gedikler vermiştir. Bazen yenilmiş, bazen galip gelmiştir. Bununla birlikte milyonlarca insan Hristiyan Batı'nın yarattığı demokrasi kültürünün ve bu kültüre dayanan sosyal refahın ezici üstünlüğü karşısında İslam'ın yenildiğini düşünmektedir. Aslında Avrupa ülkelerinin sahip olduğu ulusal gelir ve hoşgörü derinliğine bakılacak olursa bu düşünce çok da yanlış değildir. Çünkü bugün İslam ülkelerinin büyük bölümü, insan haklarının evrenselliğinden, demokratik derinlikten ve özgür medyadan nasibini almamıştır. Oysa İslam dünyası 1683 Viyana Kuşatması'na kadar dünyanın birinci gücü konumunda olmuştur. Demokrasi, insan hakları ve hoşgörü gibi beşeri sistem ve uygulamaların eksikliği, binlerce yıllık muhteşem İslam uygarlığının tamamen yok sayılmasını gerektirmemektedir. İlk emri “oku” olan İslamiyet, pozitif bilimleri daima desteklemiş ve bağınazlığa soğuk bakmıştır. İslam'ın altın çağında matematik, astronomi, coğrafya, tarih ve felsefe alanlarında büyük eserler verilmiştir. Rönesans'ın başlaması büyük ölçüde Batılı bilim adamlarının Arapçadan çevirdiği kitaplar sayesinde.

Rönesans ile Avrupa kendi değerlerini bulmaya ve kendi kendini sorgulamaya başlamıştır. Dinsel ve dinsel olmayan otoriter bağınazlığı bitirmeye karar vermiştir. Kralların yetkileri sınırlanmış, parlamentolar açılmıştır. Parlamentolar sayesinde halkın iradesi yönetime yansımıştır. Daha önce dinsel tutuculuk yüzünden her çeşit ilerlemeye karşı çıkan Kilise'nin yetkileri her yeni adımla budanmış ve sosyal hayat olmasa da devlet hayatı sekülerleşmiştir. Hristiyan Batı ile Müslüman Doğu arasındaki rekabette dinin ağırlığı bu kez Doğu için kendini göstermeye başlamıştır.

3.1. EURO-İSLAM MODELİ

Başta Almanya olmak üzere Fransa ve Hollanda gibi büyük AB ülkelerine bakıldığında Müslümanların bu ülkelerde birbirine yakın yaşadıkları görülür. Alışveriş, ibadet gibi eylemlerde çoğunlukla ortak alanlarda bir araya gelmektedirler.. Bazıları da dernek, vakıf veya cemiyet adı verilen sosyal alanlarda örgütlenmiştir. Kendi dünyalarını yaratan Müslümanlar, dini bayramlarının

tanınmasını, sosyal alanlarda Müslümanlığa daha çok saygı gösterilmesini talep etmektedirler. Batı’da kendi kendine ortaya çıkan bir yaşam kültürü doğmuştur ve bazıları buna “Euro İslam” adını vermiştir. Avrupalı İslam olarak da tanımlanabilecek bu anlayış, Avrupa’da yaşayan Müslümanların kendi kültürleriyle, dinleriyle Avrupa’nın sosyo-ekonomik değerlerini buluşturmalarıyla belirmiştir.

Avrupa Parlamentosu Milletvekili Ozan Ceyhun, Euro-İslam için şunları söylemektedir:

“Avrupa’daki Müslümanlar Kopenhag kriterlerine uygun yaşamayı tercih etmelidir. Ama içlerinde İslam şeriatına inanan ve böyle yaşamak isteyenler de yok değil. Ama onlar azınlıkta. Ben şahsen Avrupa değerlerine kendini uydurmuş bir İslam tezini olumlu buluyorum.”

Almanya Anayasayı Koruma Kurumu raporunun bir bölümünde şöyle bir ifade yer almaktadır:

“Müslümanların uyumu, toplumun barış ve huzur içinde yaşaması açısından önemlidir. Toplumsal ve politik konuşmalarda İslam’ın din olarak ve bunun güncel politik amaçlar için kullanılması ayırt edilmelidir. Bu ayırım, özellikle uyuma karşı olan ve toplumsal olarak tanınmayı hedefleyen Türk-İslam örgütleri için çok önemlidir. Aksi durumda dinin özgür ve çoğulcu bir toplumda yaşayabilmesi zorlaşır. Buradan hareketle, İslam’ın toplum içinde tereddüt ve yaygın korku yaratmaması gerekmektedir.”⁵⁶

Almanya’da yayımlanan Welt Am Sonntag Gazetesi “Milyonlar Muhammed’e Karşı” manşetiyle yayımladığı bir raporda Vatikan’ın İslam’ın yayılmasını engellemek ve Hz.Muhammed’i karalamak için Katolik Kilisesi’ne bağlı gizli bir misyonerlik örgütüne milyar dolarlık fon tahsis ettiğini yazmıştır.⁵⁷ Gazete, Vatikan’ın büyük bir meblağdan oluşan bu fonu “Congregation for the Evangelization of Peoples (İnsanları Evangelist Yapma Cemiyeti) adlı kuruluşun emrine verdiğini belirtmiştir.

Bu cemiyetin öncelikli hedefi İslam’ın ve Hz.Muhammed’in insanlığın gözündeki imajını zedelemek ve İslam dinine olan ilgiyi en aza indirmektir. Merkezi

⁵⁶ Almanya Anayasası Koruma Raporu. “Müslümanların Entegrasyonu” 04 Şubat 2012 s.23

⁵⁷ Welt Am Sonntag, “Nazis Trial”, 30 Mayıs 2004

Roma’da olan cemiyetin ilgi alanı daha çok Hristiyanlıkla Müslümanlık arasındaki hassas noktalarda yoğunlaşmak olduğu belirtilen raporda, kuruluşun bu konudaki kötü şöhretine vurgu yapılmaktadır.

Raporda bu kurumun birçok hükümetten de sosyal, kültürel ve ekonomik yardım gördüğü belirtilerek, birçok hükümet yetkilisi ve diplomatın, cemiyetten Katolik inancın yaygınlaşması için ellerinden gelen hiçbir desteği esirgemedikleri ve İslam ile Hristiyanlığın dünya üzerinde yayılmasını karşılaştıran sosyal, demografik gibi istatistiki bilgileri bu cemiyetin kullanımına sundukları vurgulanmaktadır. Papa’nın Katolik inancının yeryüzünde yaygınlaştırılması için gereken tüm yeni yöntemlerin kullanılması yönünde talimatlarının titizlikle uygulandığı belirtilmektedir. Buna örnek olarak Vatikan’ın sosyal medyayı daha sık kullanması, yeni teknolojilere uyum sağlaması, yoksul ülkelerdeki Müslümanlara bedava sağlık hizmeti vermesi, ücretsiz gıda dağıtımını yapması gibi girişimler sıralanmaktadır.

Rapora göre bu cemiyet dünya üzerinde seksen beşbin papaz ve piskopos ile dört yüz elli bin misyonerin desteğini almaktadır. 2004 yılında hayata geçirdiği proje sayısı ise iki yüz seksendir.

Hristiyanlık aslında kendi mensuplarının hayatını Yahudilik ve Müslümanlıktan daha çok düzenlemektedir. Bir çocuk daha doğar doğmaz kilisede vaftiz edilip bir cemaate dahil edilmektedir. Doğum, ölüm, evlenme, miras ve benzeri bütün medeni durum kayıtları kilisede tutulmaktadır. Mezarlıklar kilisenin avlusu veya bahçesindedir, üst sınıfa mensup ölümler kiliselerin bahçesine gömülmektedir. Her evlilik, doğum ve ölüm için kilisenin çanı çalınır. Her Hristiyan kiliseye devam etmekle yükümlüdür. Ayrıca günah çıkartmak, yani her şeyini papaza anlatmak ve onun emirlerine uygun davranmak zorundadır. Hristiyanlık beşeri hayatın her yerindedir. Yılın neredeyse 200 günü dini gündür, çoğunun yortuları vardır. Ayrıca yılın 365 gününün her birinin bir azizi vardır ve doğan çocuklara o günün azizinin adı da verilir. Hristiyanlık’ta dinin hayatın her anına dahil olduğunun en tipik göstergelerinden birisi de çok sayıda yerleşim yerinin adının, kentlerdeki cadde ve sokak adlarının dinsel nitelikli olmasıdır. Dünyanın en laik (seküler) ülkesi kabul edilen Fransa’da binlerce yerleşim yerinin adı Saint (aziz) ile başlar. Hastane, okul

ve kışla isimleri de öyledir. Örneğin, Fransa'nın ünlü askeri akademisinin adı Sanit-Cyr'dir. Her sokak köşesinde aziz ve azize heykelleri bulunur. Kilise okulları mevcuttur ve bu okullarda kilisenin onaylamadığı hiçbir kitap, hiçbir ders okutulmamaktadır.

Bu örnekler gösteriyor ki Hristiyanlıkta din tamamen hayatın içindedir. Devletin doğası kutsal, hakimiyetin kaynağı ilahidir. İmparator Charlemange 800 yılında Tanrı'nın inayetiyle imparator olurken, tacını ona Papa giydirmiştir. Bu görüntü, dünya egemenliğinin bile Papaların elinden olabileceğini göstermektedir. Bundan tam bin dört yıl sonra Napolyon imparator olurken gene Tanrı'nın inayetiyle olmuştur. Ama büyük bir fark vardır Napolyon, tacını Papa'nın elinden alarak başına kendisi koymuştur.

Bugün Avrupa'daki küçük camilerin çoğu özgün herhangi bir mimari özelliği olmamasıyla anavatanlarındaki ortalama mahalle camisinden ayrılmaktadır. Oysa içindeki ve çevresindeki faaliyetlerin doğası aynıdır. Büyük camiler ise her yaştan erkeğin ve bazen de kadınların aynı noktada toplanmasına hizmet eder. bu durum Avrupa'daki camilerin Müslümanların sosyalleşmesine yaptığı katkıdır. Bazı camilerde veya yakınlarında kahvehaneler, berberler, dönerci dükkanları ve helal gıda ürünleri satan yerler vardır. Avrupa İslamı'nda camilerin bulunduğu mahalleler bu açıdan önemlidir.

Bazı Avrupa ülkelerinde sosyalleşme mekanı olarak kullanılan camiler, Avrupalı misafirlerini de ağırlamaktadır. Hollanda'da bulunan bazı camilerin kültür merkezi adı verilen ek binalarında Ramazan aylarında verilen iftar yemeklerine kentin mahalli yöneticileri de davet edilmekte ve İslam dini ritüeliyle Avrupalı insanların kültürü böylece buluşturulmaktadır. Kurban bayramlarında da yaşanan yerin belediyesi ile birlikte tespit edilen kurban kesim yerleri ve benzer organizasyonlarla iki kültürün başarılı uzlaşısı herkese gösterilmektedir.

3.2. BİR NEFRET SUÇU OLARAK İSLAMOFOBİ

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) nefret suçlarını önlemek için hazırladığı kılavuzda nefret suçlarını aynı zamanda “önyargı suçları” olarak da

tanımlamaktadır. Nitekim bu suçları diğer sıradan suçlardan ayıran en önemli unsur önyargılardır. Çünkü suçu işleyen, karşısındakinin değişmez özelliğini kasıtlı olarak hedef seçmiştir. Hedef seçilen o özellik ırk, dil, din, etnisite, ulus ya da benzer değiştirilemez faktörlerdir. “İrkçılık ve Hoşgörüsüzlüğe Karşı Avrupa Komisyonu (ECRI) da ırkçı söylem olarak nitelendirilebilecek, özellikle, ırk, din, dil, renk, uyruk ya da ulusal veya etnik kökene dayalı ayrımcılık, nefret ve şiddete kasıtlı ve alenen tahrikin yasalarca suç sayılması gerektiği yönünde tavsiyelerde bulunmuştur.

Uluslararası hukuk çevrelerinin üzerinde ittifak ettikleri ortak bir tanım bulunmasa da ağırlıklı görüşe göre nefret suçu; “din, mezhep, dil, ırk, cinsiyet ve kişilerin doğuştan veya sonradan kazandıkları aidiyetlerini gösteren diğer kimliklerinden dolayı, gerçek veya tüzel kişiliğin ya da topluluk üyelerinin maddi ve manevi varlığına ya da mülklerine karşı genellikle şiddet içeren suç” olarak tarif edilmelidir. Nefret söylemi her alanda gerçekleşebilir. Kamusal alanda, kamuya kapalı bir alanda, siyasette, sanatta veya medyada.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) nefret söylemi ile ifade özgürlüğü arasında yakın bir ilişki kurarak açıklamayı yapan kişinin asıl amacının ne olduğuna bakmaktadır. Bunu tespit etmek zor olabileceğinden mahkeme, açıklamanın bağlamına büyük önem vermektedir. Bir başka ifadeyle, mahkeme şunu tartışmaktadır: Açklamayı yapan kişi, nefret söylemi kullanarak ırkçı ve hoşgörüsüz fikirleri kasıtlı olarak yaymaya mı yoksa kamu yararına bir konu hakkında halkı bilgilendirmeye mi çalışmaktadır ? Öte yandan mahkeme, nefret söylemini yayma konusunda politikacılarla ilgili olarak daha katıdır ve hoşgörüsüzlüğü alevlendirecek bir dil kullanmamaları konusunda sorumlulukları olduğunu vurgulamaktadır.

Özellikle 11 Eylül saldırılarından bu yana Avrupa genelinde Müslümanlara yönelik nefret suçlarında kaygı verici bir artış olmuştur. Genel olarak din özgürlüğüne yönelik kısıtlamalar, ayrımcılığın yaygınlaşması, ana akım medyadaki İslam karşıtı retorik ve siyasetçilerin söylemi Müslümanlara yönelik saldırılara önemli bir meşruiyet alanı açmış, saldırganların da cezasızlık zırhına kavuşmasını sağlamıştır. Buna karşılık sadece birkaç ülke bu saldırıları resmen izleyip raporlaştırmaktadır. Bu ülkeler arasında yer alan Avusturya İslamofobik suçları aşırı

sağcı akımlar çerçevesinde izlemeye başlamış, 2007’de iki, 2008’de on ikisuç bildirilmiştir. Fransa Müslümanlara yönelik şiddeti ırkçı ve yabancı karşıtı suçların içinde bir “alt başlık” olarak izlemektedir. Fransa’da 2007’de üç yüz yirmi bir, 2008’de dört yüz altmış yediyırkçı ve yabancı düşmanı nefret suçu işlenmiş olup, bunların yüzde otuz yedisininMüslümanlara yönelik olduğu değerlendirilmektedir. İsveç’te İslam karşıtı suçların sayısı 2007’de iki yüz altıken, 2008’de iki yüz yetmiş ikiyeçıkmiştir. İngiltere’de Nisan 2007 ile Mart 2008 arasında yüz altıvaka, seksen dokuzsuç kaydedilmiştir. Müslüman karşıtı suçları uzun zamandır izleyen ABD’de FBI raporları bu suçların arttığını göstermektedir.

Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı’nın “Azınlıklar ve Ayrımcılık Araştırması”na göre Avrupa’da yaşayan her üç Müslüman’dan biri ayrımcılığa uğramıştır. AB ülkelerinde yaşayan yirmi üçbin göçmen ve etnik azınlık mensubuyla yapılan bir araştırmaya göre Müslümanlarda en fazla ayrımcılığa kadınlar ve gençler maruz kalmaktadır. Yaş ilerledikçe ayrımcılık azalmaktadır. Bulundukları ülkelerde göçmenlerin ve azınlıkların ayrımcılığa uğradığı düşünen Türklerin oranı ise Belçika’da yüzde altmış dokuz, Hollanda’da yüzde altmış bir, Danimarka’da yüzde elli sekiz, Almanya’da yüzde elli ikive Avusturya’da yüzde otuz ikiseviyelerindedir. Aynı araştırmaya göre Türkler, kendilerine yönelik ırkçı saldırıları polise en az bildiren azınlık olarak göze çarpmaktadır.

Bosna Hersek’in ilk Cumhurbaşkanı Aliya İzzetbegoviç’in ölümünün onuncuyıldönümü törenlerine katılmak için Saraybosna’ya giden Fransız yazar Bernard Henry-Levy, “nüfusunun çoğunluğunu Müslümanlar oluşturduğu için Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne üye olmasının istenmediğini” söylemiştir. Saraybosna’nın barındırdığı farklı kültür, din ve etnik gruplar nedeniyle “Avrupa’nın Kudüs’ü” olduğunu söyleyen Henry-Levy, AB’nin Bosna’da hiç dürüst davranmadığını kaydederek şunları söylemiştir:

“AB daha iç savaş döneminde Bosna Hersek’e ihanet etti. Bosna savaşı kazanacakken AB onu durdurdu. Ambargolar koydu. Buna karşın Sırları serbest bıraktı. Bu savaş nedeniyle Avrupa Bosna’ya borçludur ve bu borcu

hala ödememiştir. Bu borç, AB'nin Bosna Hersek'i arasına kabul etmesiyle ödenebilir.”⁵⁸

Türkiye'nin AB üyeliğine taraftar olanlar ise Avrupa bünyesinde Müslüman inancından zaten on ikimilyon vatandaş olduğunu anımsatmaktadır. Ayrıca Avrupa kıtasındaki Bosna ve Arnavutluk gibi iki ülkenin nüfusunun çoğunluğu Müslüman'dır. Türkiye'nin AB üyeliğini derinden inandığı için destekleyen Fransa Eski Cumhurbaşkanı Jacques Chirac, El Kaide terör örgütünün Müslüman halkı Batı'ya karşı seferber etmeye çalıştığı bir dönemde, tartışma götürmez bir gerçeğin altını çizmektedir: **“Etnik veya dini sebeplerden ötürü Türkiye'yi reddetmek demek, medeniyetler şokunu savunanların oyununa gelmek demektir.”**

Avrupa'nın İslam adına yapılan terörizme karşı mücadelesini Müslüman dünyasında müttefiki olmaksızın kazanması olanaksızdır. Almanya'da milletvekilliği yapan Türk kökenli Cem Özdemir, “AB'ye girmiş bir Türkiye'nin, bir model olmaksızın, demokratik düşünce ve değerlerin Arap dünyasına yayılmasına yardımcı olacağını” düşünmektedir.

ABD'de yaşayan ve yazdığı Kuran-ı Kerim tefsirleriyle dikkat çeken Çağdaş İslam Enstitüsü Başkanı İmam Muhammed El Asi, “İslamofobi'nin terim olarak yeni olduğunu ancak İslamiyet'in doğuşundan beri varolan bir şey olduğunu” belirtmektedir. “İslami terör olgusunu oluşturan olgunun da bu olduğunu” söyleyen El Asi, “Batı'nın bunu kasıtlı olarak ürettiğini ancak bitirmenin İslam dünyasına bağlı olduğunu” da kaydetmekte ve şöyle devam etmektedir:

“Mesela El Kaide olmasaydı bu korku olmayacaktı. Dini inancı ne olursa olsun masum insanları öldürmek bir suçtur. Bunların hepsinin sebebi İslami düşünce eksikliğindendir. Günümüzde cihad ettiğini düşünen bazı İslamcı gruplar, İslam tarihine dönüp bir bakmalılar. İslam'da cihad denilen şey İslami bir devletin sancağı altında olur. Cihat hareketi devlet kurmak için olmaz. Devlet oluştuktan sonra cihad edilir ki bunun da şartları vardır. Masum insanlar, kadınlar, çocuklar ve yaşlılar asla öldürülmez.”⁵⁹

⁵⁸ Habertürk Gazetesi, “İslam'ı İstemiyoruz” 20 Ekim 2013

⁵⁹ Star Gazetesi, “İslam'a Karşı İrkçi Tepki” 10 Kasım 2013

3.3. DİNLER ARASI DİYALOG

Dinlerin, tarih boyunca birbirleriyle ilişkisi karşılıklı tecrit, düşmanlık, rekabet ve savaflara konu olduğu doğrudur. Ancak son yüzyılda Hristiyanların öncülüğünü yaptığı bazı diyalog adımları da yok değildir. Müslümanlarla Hristiyanlar arasında meydana gelen karşılıklı bir iletişim süreci olarak diyalog bilhassa 1960'lerden itibaren öncelikle Katoliklerin inisiyatifinde başlamıştır. Daha sonra diğer diğer din mensuplarının gündemine girecek kadar genişleyerek yeni boyutlar kazanmaya devam eden bir kavram haline gelmiştir. Artık günümüzde pek çok farklı din mensubu, aralarındaki işbirliğini, güveni, birbirini anlamayı ve birlikte yaşamayı diyalog yoluyla sürdürmek ve geliştirmek istemektedir. Zira bu insanlar birbirleriyle iyi ilişkiler kurma veya düzenleme zorunluluğunu geçmişte olduğundan daha fazla hissetmektedirler.

Tarihte Müslümanların diyaloga katkıları gözardı edilemeyecek kadar fazla olmuştur. Bunda Kuran-ı Kerim'in öteki din mensuplarından bahsetmesinin önemli tesiri vardır. Kuran sadece Müslümanlara hitap etmez, İsrailoğulları, Mecusiler, Sabiiler ve Hristiyanlar gibi büyük din mensuplarından da söz etmektedir. İslam, evrensel bir din olarak Müslümanlara öteki din mensuplarıyla daima iyi ilişkiler içinde olmalarını emretmiştir.

Bununla birlikte modern anlamda diyalog adımları Hristiyan dünyası tarafından atılmıştır. 1910 yılında Edinburgh'ta yapılan Dünya Misyoner Konferansı modern anlamda dinleri değerlendiren ilk ekümenik hareket sayılmaktadır. Yüz altmış Hristiyan kuruluşunu temsilen bin iki yüzkatılımcı, tüm dünya insanlarına yönelik kilise misyonunun içeriğini yeniden belirlemek, Hristiyanların öteki dini geleneklerle ilişkisini tartışmak ve birliği ikame etmek için toplanmıştır.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında ise dinler arası diyalog fikri tüm Hristiyan mezhepleri arasında çokça dile getirilen bir olgu haline gelmiştir. Dünya Kiliseler Konseyi (WCC) 1955'te Davos'ta yaptığı toplantıda her ne kadar diğer dinlere mesafeli yaklaşmışsa da aynı kurumun Dünya Misyonu ve Hristiyanlaştırma Komisyonu, 1963'te Meksika'da yaptığı toplantıda diğer din mensuplarıyla diyalogu

Kilise misyonunun bir parçası saymıştır. Lübnan Ajaltoun'da 1970'te düzenlenen dinlerarası diyalog, WCC'nin organize ettiği ilk diyalog örneği sayılmaktadır. İlerleyen yıllarda Birlik içinde bir alt birim oluşturulmuş, bu alt birim 1990'da "Dinlerarası İlişkiler Bürosu" adını almıştır.⁶⁰

Kilise'nin tüm bu adımları kuşkusuz Papa'nın bilgisi dahilinde gerçekleştirilmiştir. Papa VI.Paul, 1964'te Hristiyanların öteki din mensuplarıyla karşılaşmasının önemine vurgu yapan bir tamim yayımlamıştır. Aynı Papa bu tamimden üçay önce Vatikan bünyesinde "Hristiyan Olmayanlar Sekreteryası" adlı bir büro kurduştur. Diğer dinlere mensup insanlarla diyalogun önemini kavrayan Papa, böyle bir kurumun tesisinde doğrudan Hazreti İsa'dan etkilendiğini açıkça dile getirmiştir.

Peki, sözü edilen Müslüman-Hristiyan diyalogu hangi alanlarda ve nasıl gerçekleşmektedir?Diyalogdan kastedilen bir işbirliği midir, yoksa karşılıklı görüşme midir?

Hristiyanlar çoğunluğun problemlerinin ele alındığı "hayat diyalogu" ve "organize diyaloglardan" söz etmektedir. Organize diyaloglar üç türlü yapılmaktadır: Eğitim, Aile ve Devlet-Din ilişkileri... Sosyolojik, teolojik ve felsefi konuların ele alındığı akademik diyalog toplantılarını da unutmamak gerekmektedir Sadece din adamlarının yaptığı ve sadece ilahiyat bilimini ilgilendiren dinsel toplantıları da sayılmadan geçilmemelidir.

Bugün dünya nüfusunun dinsel aidiyet oranlarına baktığımızda yaklaşık ikimilyar Hristiyan'ın, bir buçuk milyar Müslüman'ın yaşadığını görmekteyiz. Diğer dinlerin nüfusu ise şöyledir: dokuz yüzmilyon Hindu, sekiz yüz ellimilyon dinsiz veya agnostik, üç yüz ellimilyon Budist, iki yüz ellimilyon ilkel kabile dinlerine mensup olanlar, iki yüz yirmi beşmilyon geleneksel Çin dinine mensup olanlar, yirmi üçmilyonu Sih, on dörtmilyonu Yahudi, altımilyonu Bahai, dörtmilyonu caynist, dörtmilyonu Şinto ve yüz ellibin Zerdüş olarak belirtilmektedir.⁶¹

⁶⁰ Mustafa Alıcı, "Müslüman-Hristiyan Diyalogu", İz Yayıncılık, İstanbul. 2011, s.48

⁶¹ A.e., s.61

Yukarıdaki dinsel nüfus aidiyetine bakıldığında dünyanın en büyük iki dininin Hristiyanlık ile Müslümanlık olduğu açıkça görülmektedir. Ancak çoğu Müslüman, dünyadaki bu ağırlıklarına rağmen dünya siyasetinde aynı ağırlığa sahip olamadıklarından yakınmaktadır. Yine de nüfusu olarak birbirine bu kadar yakın olan iki büyük dinin diyalogdan kaçınması mümkün görünmemektedir. Nitekim Dünya Kiliseler Konseyi sosyal çoğulculuğun dayatmalarını Müslümanlarla diyaloga girmenin en önemli faktörü olarak görmektedir. Konseye göre Müslümanlar her bakımdan Hristiyanlar için büyük bir meydan okuma potansiyeli oluşturmalarına rağmen çağımızın gereği olarak onlarla yakınlaşmaya kendisini mecbur hissetmektedir. Bilhassa 11 Eylül 2001 saldırılarından sonra diyalogu desteklemek ve iki sosyolojik taraf arasındaki karşılıklı anlayış ve yardımlaşmanın daha hayati bir önem taşıdığı iyice anlaşılmıştır. New York'taki 11 Eylül saldırılarından hemen sonra Papalık Diyalog Konsili ile bu ülkedeki Müslüman diyalog kurumu olan Uluslararası İslami Diyalog Forumu ortak bir deklarasyon yayımlayıp terörün her çeşidini kınamışlardır. Buna benzer bir açıklamayı da Mısır El Ezher Üniversitesi Tek Tanrılı Dinlerle Diyalog Komitesi yapmıştır.

Bu durumda Müslümanlarla Hristiyanlar arasındaki diyaloglar, düzenlenen konferanslar artık beyhude bir çaba değil, modern bir dünyada barış dolu bir atmosferde yaşamak için çok gerekli bir karşılaşma olarak algılanmaya başlanmıştır. Önceki bölümlerde aktardığımız “Medeniyetler İttifakı” kavramı da dinlerarası diyalogdan doğmuştur.

SONUÇ

“Hıristiyanlık sadece Avrupa demek değilse, İslam sadece Doğudan mı ibarettir” diye sorar Olivier Roy. Kafalardaki algı bu yöndedir. Batı Hıristiyan, Doğu İslam’ı sembolize eder. Doğuyu ve Batıyı simgeleyen ordular tarih boyunca savaşmışlardır.

MÖ 333 yılına kadar dünyanın bilinen hakimi Perslerdi. Bu tarihte Büyük İskender’in İssos Savaşı’nda Pers İmparatoru III.Darius’u yenmesiyle Pers İmparatorluğu ortadan kalkmış ve Batı medeniyetinin temel dayanaklarından biri olan Helenistik Çağ başlamıştır. Bu nedenle Batı toplumlarında Yunanlıların Perslerle olan mücadeleleri her zaman “iyiliğin kötülükle olan savaşı” olarak yorumlanmış ve bunun için anıtlar dikilmiştir. M.Ö. 479’da yaşanan Plateia Savaşı ile Persler Batı Anadolu’dan kovulmuşlardır. Yunanlılar bu zaferin anısına Pers askerlerinden edindikleri savaş ganimetlerini eriterek bir anıt yaptırmışlardır.. Bronz kalkan ve silahların eritilmesiyle birbirine dolanmış üç yılan ve bu yılanların başında duran bir kazan bulunmaktaydı. Bu anıt bugün tepesindeki kazan ve yılanların başları hariç İstanbul’da Sultanahmet Meydanı’nda hala Doğu ile Batı’nın mücadelesini simgeler bir biçimde durmaktadır. Anıtı İmparator Constantinus 330 yılında bugün bulunduğu yere diktirmiştir.

İstanbul’un fethi de benzer bir metaforu doğurmuştur.Bahçeşehir Üniversitesi Öğretim Üyesi Özlem Kumrular, Avrupa’da İslam korkusunu şekillendiren önemli olayları sıralarken, 1453’te İstanbul’un Türkler tarafından fethini ve 1478’te başta Müslümanlar ve Yahudiler olmak üzere Katolik olmayan tüm etnik unsurların İspanya’dan kovulmasını anlatmaktadır. Bu iki olay Avrupa tarihinde derin izler bırakmış, türkü ve şarkılara konu olmuştur. İstanbul’un Türkler (Müslümanlar) tarafından fethedilmesini Tanrı’nın Ortodokslara verdiği bir ceza olarak gören

Katoliklerin sayısı hiç de az değildir.⁶² Giovanni Ricci de “Yeniçağ Avrupası’nda Korku, Nefret ve Sevgi” adlı eserinde benzer bir konuya değinmiştir. Ona göre: “1462’de İstanbul’un alınmasından 9 yıl sonra Fatih, henüz ona direnen Midilli’yi kuşatmaya giderken Troas’ı ziyaret etti. Orada bir konuşma yaptı. (Bizanslı tarihçi İmrozlu Kritovulos bu konuşmayı aktarır). Mehmed, Troyalı kahramanları övüyor ve Troya’nın yıkımından ötürü Yunanlıları, Selaniklileri, Makedonları ve Morahlıları, bütün Yunanistan halkını suçluyordu. Ama şimdi diye belirtiyordu, Yunanlılar onun eliyle Asya halklarına yapılan zulümlerin cezasını çekiyordu. Kısacası İstanbul dramı, Troya dramının intikamını alıyor ve Asya Yunanistan’a (yani Avrupa) isyan ediyordu.”

Kumrular fetih bölümünün son paragrafında şöyle bir soru sormaktadır:

“1204 Latin istilasında şehrin Katolik Haçlılar tarafından talan edilmesi, sayısız ganimet ve bugün bile hala tartışılan miktarda paranın götürülmesine rağmen akıllarda kalan tarihin sadece 1453 olması ve Fatih’in izin verdiği üç günlük yağmanın Haçlıların silip süpürdükleri 1204 istilasını hafızalardan silmesinin asıl sebebi İslam mıdır?”⁶³

Kumrular, İber Yarımadası’ndan Katolik olmayan unsurların kovulması (İspanya tarihinde bunun adı Reconquista yani “yeniden fetih” olarak adlandırılır) bahsinde ise önemli bir konuya değinmektedir: Ötekileştirme... “Katolik İspanya için yarımada’nın dini ve sosyal temizliği adına yapılan bu kitlesel kovulma, tüm İspanyolların iliklerine işleyecek bir ‘ötekine duyulan nefret’i daha uzun yıllar kanla besleyecektir.”⁶⁴

Başka bir bölümde şöyle devam etmektedir:

“Temizlik üç farklı düzeyde algılanıyordu: dini, sosyal, ırksal. Temiz kan ve onur arasında ciddi bir bağlantı kurulmuştu. Cervantes Don Kişot adlı eserinde bu durumu kahramanlarının ağzından şöyle yansıtır: “Eski Hristiyanım ve bu da bir Kont için yeterli ced sayılır” der Sancho. Don Kişot onaylar: “Fazlasıyla yeterli.” Altınçağ edebi sahnesinin başka bir muhteşem

⁶² Giovanni Ricci, “Türk Saplantısı. Yeniçağ Avrupası’nda Korku, Nefret ve Sevgi” Çev:Kemal Atakay, Kitap Yayınevi, İstanbul, 2005, s.108

⁶³ Özlem Kumrular “İslam Korkusu. Kökenleri ve Türklerin Rolü” Doğan Kitap, İstanbul, Kasım 2012, s.27

⁶⁴ A.e., s.29

ismi Lope de Vega dalikanlı Peribanez adlı alt sınıftan gelen kahramanını şöyle konuşturuyordu:

Ben bir insan evladım / Alt sınıftan olsam da / Temizdir kanım ve asla / Lekelenmemiştir Yahudi ve Müslüman kanıyla.”

Dünyaca ünlü İngiliz yazarı William Shakespeare ise II.Richard adlı oyununda Carlisle piskoposunun ağzından Hristiyanlığın düşmanlarını sıralarken “Kara putperestler, Türkler ve Serazenler” diyecektir.⁶⁵

Avrupa’nın bir bütün halinde hareket etmesini isteyen “stratejik akıl” mutlak suretle yeni bir düşman tanımlaması yapmaktadır. Bu düşman tanımları zaman içinde isim değiştirse de değişmeyen tek unsur “öteki”nin yeniden yaratılmasıdır. Avrupa Ortaçağ’ın karanlık dönemini yaşarken öteki dediğimiz kavram İslamiyet olmuş, 19.’uncu yüzyılda bu isim Osmanlı’nın Avrupa topraklarından çıkarılması suretiyle Türklere dayatılan Şark Meselesi, 20.’inci yüzyılın ikinci yarısında Kızıl Tehlike adını verdikleri komünizm tehdidi, günümüzde ise kızılın yerini yeşilin aldığı tehlike olarak tüm Müslüman dünyası bir “öteki” olarak konumlandırılmıştır. Devletlerin bütün stratejik politikalarının aslında önceden planlanmış, pragmatik yaklaşımı ele alan zihinsel ürünler olduğu varsayılırsa, SSCB’nin yıkılacağına kanaat getiren Avrupa’nın veya ABD’yi de kapsayacak şekilde bütüncül bir yaklaşımla Batı dünyası yeni ötekinin kim olacağına karar vermekte zorlanmamış olsa gerekir.

Dünyada artış gösteren İslam karşıtlığının en önemli tetikleyicisi kuşkusuz İslam adına yapılan saldırılardır. Batılı halkların Müslüman kavramını terörist boyutuna indirgemesinin temelinde bu eylemlerin maalesef önemli payı bulunmaktadır. Ancak bazı uzmanlar tek nedenin bu olmadığını da belirtmektedir. Batı’nın İslam’a duyduğu önyargı ve bunun kadim bir tarihe dayanıyor olması da belirtilen bir nedendir. Unutulmamalıdır ki Avrupa’nın bir soykırım geçmişi vardır. Başka bir deyişle Avrupa İslamofobi konusunda daha tecrübelidir. Genlerinde anti-semitizm vardır. 1930’lardaki anti semitik ifadelerle bugün Müslümanların maruz kaldığı ifadeler ve tavırlar arasında benzerlikler olduğu görülmektedir. Yukarıda

⁶⁵ A.e s.105

Bernard Lewis ve Samuel Huntington'un söylemleri ile aktarmaya çalıştığımız üzere İslamofobi ABD eliyle de kışkırtılmaktadır.

Günümüzde bilim adamları ve gözlemciler, gerek İslam dünyası gerek Batı dünyasının daha fazla yakınlaşmaya ihtiyacı olduğunu vurgulamaktadırlar. Yıllarca bu konuda örnek olarak gösterilen Türkiye, İslam dünyasında laikliği yönetim biçimi olarak oturtabilmiş tek ülke olarak ön plandadır. Ancak Türkiye'nin yıllardır AB kapısında bekletilmesi ve bunun kültürel ve dini nedenlere dayandırılması, örnek bir başarı olarak tamamlanmasını engellemektedir.

Türkiye'nin özelde Avrupa ile genelde Batı dünyası ile olan ilişkilerinin diplomatik alandaki yansımaları İslam dini göz önünde tutulmadan düşünülemez. Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne alınmamasını din faktörüne bağlayanların sayısı hiç de az değildir. Tecrübeli diplomat Kamran İnân, bu durumu şöyle anlatmaktadır:

“Batı ile ilişkilerimizi etkileyen, zorlaştıran değişik faktörler vardır. Tarih boyunca İslam'ın öncülüğünü yapmış, İstanbul'u fethetmiş, Batıyı tehdit eden, Viyana kapılarına dayanan bir imparatorluk kurmuş olmamız bu faktörlerin başında gelir. Din faktörü, Batı kamuoyunun hala Haçlı ruhunu taşıması neticesi, Batı dünyası ile ilişkilerimizde rol oynamaya devam etmektedir.”⁶⁶

Doç.Dr. Hasan Kösebalaban ise Türkiye'nin AB üyeliği sürecinde AB'nin gösterdiği direnci sadece ekonomik nedenlere bağlamanın yanlış olacağını belirtmektedir. Kösebalaban, bu tavrın arkasında İslamofobik nedenler olduğunu belirtmektedir:

“İslamofobinin tek nedeni Müslümanların yaptığı yanlış şeyler değildir. Batı'nın İslam'a karşı duyduğu önyargıyı hatta nefreti görmezden gelemeyiz. Bu nefretin çok eski bir tarihi var. Haçlılardan gelen, Yahudi soykırımıyla devam eden bir anti semitizm geçmişini nasıl görmezden gelebiliriz ?”⁶⁷

Kösebalaban bu konuda Yahudilerin çalışmalarına bakmak ve antisemitik uygulamalar karşısında Yahudilerin izlediği yöntemlerden istifa etmek gerektiğinin de altını çizmektedir.

⁶⁶ Kamran İnân “Dış Politika” Ötüken Yayınları. İstanbul. 1994. s.111

⁶⁷ A.e, s.111

Hiç kuşku yok ki olumlu adımların ve yaklaşımların artırılmasına ihtiyacımız vardır. Tek tanrılı dinler arasındaki diyalog ve işbirliğinin ortak yaşam alanlarında gösterilmesi şarttır. 2013 yılının Ramazan ayında Hollanda’da düzenlenen iftar yemeği bu olumlu örneklerden biridir. Hollanda’daki önemli siyasi partilerden birisi olan Hristiyan Demokratlar Birliği ülkedeki Müslümanlar için bir iftar yemeği düzenlemiştir. İftara Rotterdam Belediye Başkan Yardımcısı, Fejenoord İlçe Belediye Başkan Yardımcısı ve çok sayıda sivil toplum kuruluşu temsilcisi katılmıştır. Aralarında Türk, Faslı ve Bosnalıların bulunduğu farklı ülkelerden Müslümanların biraraya geldiği iftar yemeğinde Müslümanların Hollanda kültürünün ayrılmaz bir parçası olarak görülmesinin önemine vurgu yapılmıştır. Bugün Rotterdam’ın 1 milyona yakın nüfusunun 150 binini Müslümanlar oluşturmaktadır.

Fransa Cumhurbaşkanı François Hollande’ın 2013 yılı başında yayımladığı yeni yıl mesajı da bu açıdan önem taşımaktadır. Hollande, “dini nefret içeren söylemlere asla tolerans gösterilmeyeceğini” söylemiştir. Yeni yıl nedeniyle Elysee Sarayı’nda gazetecilerle biraraya gelen Hollande, “Müslümanları, Hristiyanları veya Yahudileri hedef alan nefret söylemlerine karşı aynı tavrın sergileneceğini ve bu eylemlerin asla tolere edilmeyeceğini” belirtmiştir.

Almanya’dan bir iyi örnek verelim. Hristiyanlık ile İslam arasındaki kavram kargaşasına son vermek isteyen Alman ve Türk uzmanlar biraraya gelerek bir sözlük hazırlamışlardır. Sözlüğün amacı karşılıklı önyargıları ortadan kaldırmaktır. Yedi yılda hazırlanan sözlük Alman Eugen Biser Vakfı ile Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi ile yürütülen diyalog sempozyumlarında kavramlar bazında iki dinin birbirlerini doğru anlamadıklarından yola çıkılarak hazırlanmıştır. Vakıf bu tespitten hareketle Ankara Üniversitesi ile birlikte “İslamiyet-Hristiyanlık Kavramları”adında bir sözlük hazırlamaya karar vermiştir. Frankfurt Goethe Üniversitesi İslam Bilimleri Öğretim Üyesi Dr.Ayşe Başol, Eugen Biser Vakfı’nda akademik personel olarak çalıştığı yıllarda sözlüğün oluşumuna hem Türkçe hem Almanca olarak katkı sağlamıştır. Başol, sözlüğün hazırlık çalışmaları aşamasında akademisyenlerin ilginç tecrübeler edindiğini, bu çerçevede çoğu klişe ve önyargının yıkıldığını

belirtmektedir. Eugen Biser Vakfı Mütevelli Heyeti Başkanı Prof.Dr. Richard Heinzmann'ın bu çalışma sırasında yaptığı bir tespit gerçekten önemlidir:

“Cihat kelimesinin öncelikli olarak askeri bir terim değil, kişinin nefsinin terbiye ettiği, kişisel disiplini anlatan bir kavram olduğunu ilk kez bu çalışmalar sırasında öğrendim. Daha önce kamuoyunda ve medyada sıkça kullanıldığı gibi yalnızca kutsal savaş anlamına geldiğini sanıyordum. Buna benzer daha pek çok kavram bulunuyor. Son derece basit ama biz bilmiyoruz.”⁶⁸

Protestan Teolojisi öğrencisi Christoph Schröder, diyalog için önce dinlerin birbirlerini anlamaları gerektiğini belirterek, sözlüğün bu konuda büyük katkı yapacağını belirtmektedir.

Büyük Türk ve İslam mütefekkeri Mevlana Celaleddin Rumi'nin anlattığı kısa bir öykü vardır. Şöyle diyor Mevlana:

“Hintliler karanlık bir ahıra bir fil getirip halka göstermek istediler. Hayvanı görmek için o kapkaranlık yere bir hayli adam toplandı. Fakat ahır o kadar karanlıktı ki gözle görmenin imkanı yoktu. O karanlıkta ellerini file sürmeye, file dokunmaya başladılar. Birisi eline filin hortumunu geçirdi. Fil bir oluğa benzer dedi. Başka birinin eline kulağı geçti, fil bir yelpazeye benziyor dedi. Bir başkasının eline ayağı geçmişti, fil bir direğe benziyor dedi. Bir diğeri sırtını ellemişti. Fil bir taht gibidir dedi. Herkes fili dokunduğu gibi tarif etti. Hepsinin görüşü birbirinden farklıydı. Oysa herkesin elinde bir mum olsaydı sözlerinde ihtilaf kalmazdı.”

Tarih boyunca Doğulular Batı'yı, Batılılar da Doğu'yu duygu gözüyle incelemişler ve tıpkı fil öyküsünde olduğu gibi eksik şekilde hissettiklerini söylemişlerdir. Gördüklerini sandıkları şeyleri akıl süzgecinden geçirmemişlerdir. İslam ve Müslümanlar üzerine yapılan çoğu yorum ve Batılı medya organlarında çıkan çoğu haber de bu şekildedir. 21'inci yüzyılda iletişim teknolojilerinin bu kadar geliştiği bir çağda birkaç kötü örnekten yola çıkarak tüm bir inanç grubunu mahkum etmek büyük bir önyargıdır.

Bugün küreselleşen dünyada mesafeler kısalmış ve dünyanın farklı noktalarındaki kentlerin güvenliği birbirine bağlı hale gelmiştir. Londra ne kadar

⁶⁸ Sabah Gazetesi, “Fransızlar Müslüman Sevmiyor”, 20 Ekim 2013

güvendeyse İstanbul o kadar güvendedir, Karaçi ne kadar güvendeyse Tokyo o kadar güvendedir, New York ne kadar güvendeyse Cakarta o kadar güvendedir.

İslamofobi bundan sonra daha da artarak sürer mi yoksa karşılıklı diyalogla azaltılabilir mi? Kendi siyasal, toplumsal ve öğretisel görüşlerini mümkün olan her yola başvurarak dayatan aşırı dincilerin Müslüman ülkelerde şiddetli sorunlara yol açtığı aşikardır. Müslüman ülkelerin büyük çoğunluğu hem kalabalık nüfuslara sahip hem de kaynakları sınırlıdır. Ortadoğu'nun zengin petrol ülkelerinde ise demokratik bilinç gelişmiş değildir. Tüm bu ülkelerde kalabalık bir genç nüfus vardır. Bu nüfus çeşitli manipülatif söylemlere açık kitleler olarak göze çarpmaktadır. Afganistan, Pakistan, Suriye, Somali, Irak, Mısır gibi ülkelerde şiddet hüküm sürmektedir. Bu ülkelerdeki olaylar hiç kuşkusuz etkilerini Avrupa'da ve ABD'de yaşayan Müslümanlar üzerinde de kendisini göstermektedir. 1994 yılında yapılan bir araştırma, dünyanın en önemli yirmi beş Müslüman ülkesinin 2020 yılına kadar aşırı dinci hükümetlerin yönetimine geçeceğini öngörmüştür.

Küçük, yerel siyasi örgütlerin ve özel çıkar gruplarının amaçlarını desteklemek için teröre başvurmalarını hiçbir güç engelleyememektedir. Bu örgütler El Kaide'nin saldırılarından ilham almakla kalmamakta, siyasi söylemlerini de bu yönde geliştirmektedir.

Önümüzdeki yıllar boyunca dünyadaki terörist faaliyetlerin azalacağına dair bir emare görülmemektedir. Batı'ya yönelik terörist faaliyetler devam ettikçe İslamofobi'nin bir kavram olarak tedavülde kalacağı kesin gibidir. Bu söylemi kullanmaya hazır çok sayıda kuruluş vardır. Medyanın da "İslamcı teröristler" ifadesini kullanmaktan hoşlandığını unutmazsak, İslamofobi hem Avrupa'da hem de tüm dünyada Müslümanları rencide edici varlığını sürdürecektir gibi görünmektedir.

Tarihteki örneklerine bakıldığında Müslümanların kendi kimliklerine saygı gösterildiği her ülkede başkalarıyla uyum içinde yaşama esnekliğine sahip oldukları görülmektedir. Günümüzde Avrupa ülkelerinde görülen yabancı, başkası, bizden olmayan tarzındaki ötekileştirmeler ve farklı bakış açıları Avrupalı Müslümanlar için sorun teşkil etmektedir. AB ülkelerinin bu sorunlara entegrasyon, yabancı sorunu

veya göçmen politikası gözüyle bakması, Müslümanları kendi özerk kimliğinden ayırarak gördüğünün bir tezahürüdür ve yanlış bulunmaktadır. Birçok Avrupalıya göre Avrupa bir göçmen kıtası mümkün değildir. Oysa İslam dünyası tarihe bakıldığında sürekli göç almış bir coğrafyadır. Göçmenler İslam topraklarında kendi kimliklerini koruyarak yaşayabilmişlerdir. Onların maruz kaldığı baskı ve asimilasyon politikaları ilhamını İslam dininden ve İslam tarihinden değil, Batı’da oluşmuş ulus-devlet sisteminden almış görünmektedir. Batı’nın İslam’a ve İslam dinine mensup toplumlara, ben-merkezci bir kültürle yaklaşmayıp, İslam kültürünün kadim dünyanın en önemli beşeri olgularından birisi olduğunu kabul etmesi ve ona göre davranması, sorunların azaltılmasına yardımcı olacaktır

KAYNAKÇA

Kitaplar

- Allievi, Stefano: **Avrupa’da Müslüman Öznenin Üretimi**, İletişim Yayınları, Çev. Attila Tuygan, İstanbul, 2012.
- Alıcı, Mustafa: **Müslüman-Hıristiyan Diyalogu**, İZ Yayıncılık, İstanbul, 2011.
- Ateş, Toktamış: **Siyasal Tarih**, Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, Ekim 2004.
- Atwan, Abbel Bari: **The Secret History of Al Qaeda**, University of California Press, 2008.
- Bulaç, Ali: **İslam’dan Korkmalı mıyız?**, Çıra Yayınları, İstanbul, Haziran 2009.
- Erdin, Murat: **Almanya’nın Kucağında İrtica**, Kastaş Yayınları, Şubat 2002.
- Esposito John: **Islamophobia : The Challenge of Pluralism in the 21st Century**, Oxford Yayınları.
- Fuller, Graham: **Kuşatılanlar: İslam ve Batı’nın Jeopolitiği**, Çev: Özden Lesser, Ian O. Arıkan, Sabah Kitapları, İstanbul, 1996.
- Göle, Nilüfer: **Seküler ve Dinsel: Aşınan Sınırlar**, Metis Yayınları, İstanbul, Haziran 2012.
- Hıdır, Özcan: **Avrupa’da Müslüman Olmak**, Hayat Yayınları, İstanbul, 2012.

- Hüseyin, İrfan: **Ölümçül Fay Hatları: İslam ve Batı**, Alkım Yayınları, İstanbul, Aralık 2012.
- İnalcık, Halil: **Doğu Batı Makaleler 1**, 5.Baskı, Doğu Batı Yayınları, Ankara, 2010.
- İnan, Kamran: **Dış Politika**, Ötüken Yayınları, İstanbul, 1994.
- Kalın, İbrahim : **Akıl ve Erdem: Türkiye'nin Toplumsal Muhayyilesi**, Küre Yayınları, İstanbul, 2013.
- Kalın,İbrahim: **Islamophobia: The Challenge of Pluralism in the 21st Century**, (ed.) John L. Esposito, Oxford University Press, 2011.
- Kumrular, Özlem: **İslam Korkusu. Kökenleri ve Türklerin Rolü**, Doğan Kitap, İstanbul, 2012.
- Lawrence, Bruce: **The Qur'an**, Atlantic Monthly Press. New York, 2007.
- Lewis, Bernard: **İslam'ın Krizi**, Çev: Abdullah Yılmaz, Literatür Yayınları, İstanbul, 2003.
- Mishra, Pankaj: **Asya'nın Batıya İsyanı**, Çev: Ahmet Fethi, Alfa Yayınları, İstanbul, 2013.
- Nasr, Vali: **İslami Sermayenin Yükselişi**, Çev: İhsan Durdu, Ufuk Yayınları, İstanbul, 2012.
- Ricci, Giovanni: **Türk Saplantısı: Yeniçağ Avrupası'nda Korku, Nefret ve Sevgi**, Çev:Kemal Atakay, Kitap Yayınevi, İstanbul 2005.
- Roy, Olivier: **Küreselleşen İslam**, Metis Yayınları, İstanbul, 2003
- Said, Edward W: **Medyada İslam**, Çev: Aysun Babacan, Metis Yayınları, İstanbul, 2008.

- Said, Edward W: **Şarkiyatçılık: Batı'nın Şark Anlayışları**, Metis Yayınları, İstanbul, 2010.
- Said,Edward W: **Medyada İslam**, Çev: Aysun Babacan, Metis Yayınları, İstanbul, 2008
- Shyrock, Andrew **Islamophobia – Islamophilia- Beyond the Politics of Enemy and Friend**, Edited by Indiana University Press. 2010.
- Steinberg Shirley: **Teaching About Islamophoa**, Peter Lang Publishing, New York 2010.
- Şeyh, Suheyb Bin: **Laik Dünyada İslam**, Çev:Doğan Yurdakul, Sabah Kitapları, İstanbul, 1998.
- Taras Raymond **Xenophobia and Islamophobia in Europe**, Edinburg University Press, 2011.
- Yazbeck, Haddad, Y.: **Muslims in the West: from sojourners to citizens**, Oxford University Press,2002.

Süreli Yayın ve Makaleler

- Kaplan, Jeffrey: “Islamophobia in America?: September 11 and Islamophobic Hate Crime” **Terrorism and Political Violence**, Vol. 18, Issue 1, 2006.
- Marranci,Gabriele: “Multiculturalism, Islam and the clash of civilisations theory: rethinking Islamophobia”. **Culture and Religion: An Interdisciplinary Journal**, Volume 5, Sayı:1, 2004.
- Anadolu Ajansı: “İslamofobya Yükselişte” (çevrimiçi), www.aa.com.tr, 11 Mart 1998, **Erişim Tarihi: 03 Ağustos 2003**

- Anadolu Ajansı: “ABD ve Avrupa İslamı” (çevrimiçi), www.aa.com.tr, 04 Ekim 2013
- Anadolu Ajansı: “İslam Dünyasından Tepkiler” (çevrimiçi), www.aa.com.tr, 20 Ağustos 2014
- Bugün Gazetesi: “Fransa’da İslamofobya Yükselişte”(çevrimiçi), www.bugun.com.tr, 31 Aralık 2012
- Habertürk Gazetesi: “İslam’ı İstemiyoruz” (çevrimiçi), www.haberturk.com.tr, 20 Ekim 2013
- Hürriyet Gazetesi: “Almanya’da Cami Tepkisi” (çevrimiçi), www.hurriyet.com.tr, 11 Mart 2013
- Sabah Gazetesi: “Fransızlar Müslüman Sevmiyor” (çevrimiçi), www.sabah.com.tr, 20 Ekim 2013
- Star Gazetesi: “İslam’a Karşı İrkçi Tepki” (çevrimiçi), www.stargazete.com.tr, 10 Kasım 2013
- The World Almanac. “Islam and Globalisation” (çevrimiçi), 2000. s.169
- Wall Street Journal: “Terrorism on Trial”, (çevrimiçi), 31 Mayıs 2001
- Welt Am Sonntag. “Nazis Trial” (çevrimiçi), 30 Mayıs 2004, Erişim Tarihi:
- Türkiye Araştırmalar Merkezi (TAM): “Avrupa’da İslam Varlığı” 2010, s.112 <http://www.zft-online.de/>
- Zaman Gazetesi: “Neden İslam’ı Seçtim ?” (çevrimiçi), www.zaman.com.tr, 26 Ağustos 2012.
- Zaman Gazetesi: “Yükselen İrkçilik ve Avrupa” (çevrimiçi), www.zaman.com.tr, 20 Ekim 2013.

Elektronik Kaynaklar:

- BBC: “İşid Basına Saldırıyor” (çevrimiçi), http://www.bbc.co.uk/turkce/haberler/2014/08/140820_isid_gazeteci.shtml, 20 Ağustos 2014
- Bertelsmann Vakfı
Araştırması: (çevrimiçi) www.religionsmonitor.de/english.html, 2013.
Islamische Gemeinschaft, **Erişim Tarihi: 2015**
- Milli Görüş(IGMG) <http://www.igmg.org/tr/anasayfa.html>, 28 Kasım 2013.
- NTVMSNBC: “Saldırılar Artıyor” (çevrimiçi) <http://www.ntvmsnbc.com/id/25348103/>, 13 Mayıs 2012
- Oxford Dictionary: “Islamophobia” <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/Islamophobia>, **Erişim Tarihi: 5 Nisan 2014**